

GLEDALIŠKE DELAVNICE

UČNI NAČRT Z DIDAKTIČNIMI PRIPOROČILI

IME PREDMETA: gledališke delavnice

Izobraževalni program umetniške gimnazije - smer gledališče in film:

druge oblike samostojnega ali skupinskega dela: gledališko in filmsko ustvarjanje (490 ur)

Področja:

» igra in govor

» impro

» gib

» zvok in glasba

» vizualna delavnica

PRIPRAVILA PREDMETNA KURIKULARNA KOMISIJA V SESTAVI:

Nina Ostan, Zavod RS za šolstvo; Urška Mlakar, Gimnazija Nova Gorica; Katja Peršak Hajdinjak, Gimnazija Franca Miklošiča Ljutomer; Maja Šorli, Srednja vzgojiteljska šola, gimnazija in umetniška gimnazija Ljubljana; mag. Ciril Oberstar, Srednja vzgojiteljska šola, gimnazija in umetniška gimnazija Ljubljana; dr. Andrej Šprah, Slovenska kinoteka; Kristina Kamaladevi Mihelj, Gimnazija Nova Gorica; Mojca Dimec, Srednja vzgojiteljska šola, gimnazija in umetniška gimnazija Ljubljana; Samanta Kobal, Gimnazija Nova Gorica; Andrej Jus, Srednja vzgojiteljska šola, gimnazija in umetniška gimnazija Ljubljana; Igor Sviderski, Gimnazija Nova Gorica; Maja Delak, Srednja vzgojiteljska šola, gimnazija in umetniška gimnazija Ljubljana; Barbara Krajnc Avdič, Srednja vzgojiteljska šola, gimnazija in umetniška gimnazija Ljubljana; mag. Jernej Jakelj, Gimnazija Franca Miklošiča Ljutomer; Jernej Kastelec, Gimnazija Nova Gorica; Ludvik Rogan, Gimnazija Franca Miklošiča Ljutomer; Darko Sinko, Srednja vzgojiteljska šola, gimnazija in umetniška gimnazija Ljubljana; Vid Hajnšek, Srednja vzgojiteljska šola, gimnazija in umetniška gimnazija Ljubljana; dr. Tomaž Toporišič, Univerza v Ljubljani, Akademija za gledališče, radio, film in televizijo; dr. Klemen Dvornik, Univerza v Ljubljani, Akademija za gledališče, radio, film in televizijo; dr. Rok Andres, Šentjakobsko gledališče Ljubljana; mag. Ana Čigon, magistrica umetnosti; Predanič Matjaž, Srednja vzgojiteljska šola, gimnazija in umetniška gimnazija Ljubljana

JEZIKOVNI PREGLED: Dragica Perme

OBLIKOVANJE: neAGENCIJA, digitalne preobrazbe, Katja Pirc, s. p.

IZDALA: Ministrstvo za vzgojo in izobraževanje in Zavod RS za šolstvo

ZA MINISTRSTVO ZA VZGOJO IN IZOBRAŽEVANJE: dr. Vinko Logaj

ZA ZAVOD RS ZA ŠOLSTVO: Jasna Rojc

Ljubljana, 2025

SPLETNA IZDAJA

DOSTOPNO NA POVEZAVI:

https://eportal.mss.edus.si/msswww/datoteke/ucni_nacrti/2026/un-dp-gledaliske-delavnice_um_gf.pdf

Kataložni zapis o publikaciji (CIP) pripravili v Narodni in univerzitetni knjižnici v Ljubljani

[COBISS.SI](#)-ID [260328707](#)

ISBN 978-961-03-1220-8 (Zavod RS za šolstvo, PDF)

Strokovni svet RS za splošno izobraževanje je na svoji 247. seji, dne 16. 10. 2025, določil učni načrt gledališke delavnice za izobraževalni program umetniške gimnazije, smer gledališče in film.

Strokovni svet RS za splošno izobraževanje se je na svoji 247. seji, dne 16. 10. 2025, seznanil z didaktičnimi priporočili k učnemu načrtu gledališke delavnice za izobraževalni program umetniške gimnazije, smer gledališče in film.

PRIZNANJE AVTORSTVA – NEKOMERCIALNO – DELJENJE POD ENAKIMI POGOJI

Prenova izobraževalnih programov s prenovo ključnih programskih dokumentov (kurikuluma za vrtce, učnih načrtov ter katalogov znanj)

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA VZGOJO IN IZOBRAŽEVANJE

KAKO SE ZNAJTI?

TIPIČNE STRANI

V dokumentu je za dijakinje in dijake, učiteljice in učitelje ipd. uporabljena moška slovnična oblika, ki velja enakovredno za oba spola.

Tema sporoča vsebinski okvir ali okvir predmetnospecifičnih zmožnosti, povezanih s cilji oz. skupinami ciljev: teme so predmetno specifične in lahko vključujejo vsebinske sklope in dejavnosti ter razvijajo veščine, zmožnosti in koncepte, ki naj bi jih dijaki izgrajevali in razvijali v procesu učenja.

Vrsta teme:
Obvezno
Izbirno
Maturitetno

Opis teme zajema ključne poudarke oz. koncepte kot okvir skupinam ciljev.

Dodatna pojasnila za temo lahko vsebujejo razlago o zasnovi teme, usmeritve in/ali navodila, ki se nanašajo na vsebino, vrsto teme, členitev teme, poimenovanje, trajanje, dejavnosti, izvedbo aktivnosti, učne pripomočke ... oz. karkoli, kar je pomembno za to temo.

IME TEME

OBVEZNO

OPIS TEME

Em fugiaspiduci sitet ut etur, in conest dipsum eosa nonsequam volorum, ommolor aut desequi duciist estrunda volorest, sandeni maximin uscillab il magnam quiam quo con explacc ullaccum alisi quidell igendam, in repta dolupta volor sam, ut hilit laut faccumqui omnim ut doluptur, quam consequ atibus dolo dignate mporehent qui tem nonseque por aliquisimust que volestrum esed quibusdae milla conserf ernate dentiat.

Ma vellaut quatio rporrore voluptae cus et illent harum doluptatur, et quas molorporia doluptatis molum rae nos event, inullit incimaiozem fugiandantis et fugitisque maion ped quo odi beatur, sequi illisqui ipidel escim reprat.

DODATNA POJASNILA ZA TEMO

Ullatur sequo qui ut vellenderio. Re exceseq uiatur aturem eos millandio totaquis alibus iume voluptatia quis aut quamust iosant prestius, ut ommodigendis doluptaes dersped moluptae. Harum a volupta tiatur, ne veles quia voluptatia similic tatesequam, seque ventio. Hendis erum quissequo quist que con nulparum ut quuntemos et repro quod ma nimusa sae vellaut eum ulpari valent voluptu rempor a de omnimax impellu ptatiaecusa ducipsae aut evelles temolup tincil imporia simped et endes eum et molum que laborerat voluptiurem nempori bustio explabo rionsenet evenimin nis ex eum voluptam consed que volupid eliquibus, tetusda ntusam ellis ut archill uptiore rundiae nimusdam vel enit, optibea quiaspelitem lam alit re, omnis ab il mo dolupti commihi tionsequiam eicia dolo intur accusci musdaecatet faccatur? Sinctet latiam facescipsa

Ceria pa iumquam, exernam quaspis dit equasit, omnis quis aut apitassum coribusda invenih icatorum qui ut re perumquaepep quame moditatum ipient veligna tessint iaessum, optamus, testi sediasped moluptatem aperiam aut quodips usciate veribus.

Mi, asit volupta tuscil int aspel illit atur, eum idenist iorrum alit, nim re illitas ma nimi, iusclisita dolorrym volorepedio core, consequam quae. De nossiti officillate

Z oznako **SC** so označeni ključni cilji posameznih področij skupnih ciljev. Številčni zapis pri oznaki skupnih ciljev se navezuje na preglednico s skupnimi cilji.

27. 2. 2025 /// 15:45

IME SKUPINE CILJEV

CILJI

Z oznako **O** so označeni obvezni cilji.

Z ležečim tiskom in oznako **I** so označeni izbirni cilji.

- O:** Et plabo. Nam eum fuga. Et explat. Xerro et aut que nihicia doloribus, velisci tatur
I: Que ommodic aboribust, tesequae nimaionseni arum audit minusda dolum, si venimil itatat. Estinve litatem ut adit quid qui. **SC** (2.2.2.1)
I: Quia voluptatur aut od minverum, quas ilis et mint, eature rehenit magnatur aut exceaquam reiunt et omnis nobit vero excepel in nimagmam quat officiam que plaborpore ne culpa eum dolore aut aspicias sanihil moditam re pelias ne veri reperferes solos dolorum, quidit ad qui dolorerun.
O: Ibus nis auda vendio venis saperum atem quiant aut pre comniscia num at is quoditi ne estinve litatem venis saperum atem quiant. **SC** (1.3.4.2 | 2.1.1.1 | 2.1.2.1 | 2.2.1.1 | 2.2.1.2 | 3.1.3.1 | 5.1.2.1)

STANDARDI ZNANJA

Dijak

S krepko označenim besedilom so izpostavljeni **minimalni standardi znanja**.

Z ležečim besedilom so označeni izbirni standardi oz. standardi znanja, ki izhajajo iz izbirnih ciljev.

Dodatne pisave in oznake pri standardih so opredeljene v obvezujočih navodilih za učitelja (npr. podčrtani, M, PTI itd.)

- Obisquamet faccab incium repenam id quist plita nume con nonectem sit volentis etur sanda de velictorrum quasimus mo mi.
- Ilcillabo. Bor as plibusc ipidesequat latia cuptatu repeliam.
- Et ommo commolo ratatur saepedit essunt que parit, expelliquam rem simos con es est volorrum quae. Aximintios et faccae. Inciet, ommolo con commoluptas aut vidusci enient.**
- Ut fuga. Nemperum fuga.**
- Ma vellaut quiatio rporore voluptae cus et illent harum doluptatur, et quas
- Omnim ut doluptur, quam consequi.
- Obisquamet faccab incium repenam id quist plita nume con nonectem sit volentis etur sanda de velictorrum quasimus mo mi.
- Ilcillabo. Bor as plibusc ipidesequat latia cuptatu repeliam.
- Et ommo commolo ratatur saepedit essunt que parit, expelliquam rem simos con es est volorrum quae. Aximintios et faccae. Inciet, ommolo con commoluptas aut vidusci enient.
- Ut fuga. Nemperum fuga.

TERMINI:

☐ laborerat voluptiurem	☐ veligna tessint	☐ laborerat voluptiurem	☐ veligna tessint
☐ veligna tessint	☐ laborerat voluptiurem	☐ veligna tessint	

Pojmi, ki jih dijak mora poznati oz. razumeti (in/ali znati smiselno uporabljati), lahko pa so navedeni tudi priporočeni pojmi. Nabor (strokovnih) terminov zaokrožuje in dopolnjuje posamezno temo, predstavlja pa informacijo učitelju pri načrtovanju vzgojno-izobraževalnega dela. Namenjen je navedbi terminologije, ki jo na področju določene teme v določenem obdobju izobraževalne vertikale usvojijo dijaki.

VIRI IN LITERATURA PO POGLAVJIH

Viri in literatura,
ki so vključeni v
posamezno temo.

NASLOV TEME

- » Lorem ipsum dolor sit amet, consectetur adipiscing elit. Morbi eget ante eget ante hendrerit convallis vitae et purus. Donec euismod dolor sed neque condimentum, at sodales enim interdum. <https://lorem.ipsum.com/mubis/link/n0n2c3c>

NASLOV SKUPINE CILJEV

- » Etiam, M. (2019). Eget laoreet ipsum. Nulla facilisi.
- » Parum, V. (2025). Sequi blaboreet quosam. Seque cus.
- » Morbi P. (2007). Sed ac arcu id velit facilisis aliquet. Nec tincidunt.
- » Eget O. (2010). Vestibulum vitae massa eget orci condimentum fringilla a ac turpis. Nulla et tempus nunc, vitae scelerisque tellus. Sed in tempus mi, a aliquet quam. Integer ut euismod eros, vel pretium mi. Maecenas sollicitudin.
- » Nunc N. (2023). Morbi suscipit ante quis viverra sollicitudin. Aenean ultricies.
- » Nunc N., Ante A., Sem S. (2015). Nullam congue eleifend magna in venenatis. Ut consectetur quis magna vitae sodales. Morbi placerat: <https://lorem.ipsum.com/mubis/link/n0n2c3c>
- » Sed A. (2024). Ut aliquet aliquam urna eget laoreet. Fusce hendrerit dolor id mauris convallis, at accumsan lectus fermentum. Nunc bibendum quam et nibh elementum consectetur.

NASLOV SKUPINE CILJEV

- » Vestibulum vitae massa eget orci condimentum fringilla, <https://lorem.ipsum.com/mubis/link/n0n2c3c>
- » Nunc F.: Vivamus quis tortor et ipsum tempor laoreet id quis nunc. Phasellus quis sagittis ligula.
- » Redaktion, 2018. Morbi placerat: <https://lorem.ipsum.com/mubis/link/n0n2c3c>

Viri in literatura, ki so vključeni
v posamezno skupino ciljev.

Hiperpovezava
do zunanjega vira

KAKO SE ZNAJTI?

STRUKTURA UČNEGA NAČRTA Z DIDAKTIČNIMI PRIPOROČILI

KAZALO

OPREDELITEV PREDMETA..... 9

Namen predmeta.....	9
Temeljna vodila predmeta	9
Obvezujoča navodila za učitelje	10

DIDAKTIČNA PRIPOROČILA 11

Kažipot po didaktičnih priporočilih	11
Splošna didaktična priporočila	11
Splošna priporočila za vrednotenje znanja ...	13
Specialnodidaktična priporočila področja/predmeta	14

TEME, CILJI, STANDARDI ZNANJA..... 44

IGRA IN GOVOR.....	45
Uporaba občutij v igralskem procesu	46
Tipizacija.....	49
Vloga	51
Igralska analiza besedila.....	53
Uprizoritev	55
VIZUALNA DELAVNICA.....	57
IMPRO.....	63
Impro discipline in zbirka prizorov	64
Množični prizori	67
Povezovanje prizorov	70
Impro uprizoritev	72
Neimprovizacijsko gledališče, ki izhaja iz impro	74
GIB.....	76
Pravilna anatomsko postavitev in poravnava telesa	77
Elementi časa v gibu in gibanju	80
Uporaba prostora v gibanju in scenskih akcijah	82
Individualno in skupinsko ustvarjanje	85
Interpretacija in nastop.....	88
ZVOK IN GLASBA	91

Glasbeno opismenjevanje in izvajalske tehnike	92
Poslušanje in poustvarjanje glasbenih vsebin	95
Ustvarjanje glasbenih vsebin	97

VIRI IN LITERATURA PO POGAVJJIH99

Didaktična priporočila.....	99
Igra in govor.....	102
vizualna delavnica.....	104
Impro.....	104
Gib.....	104
Zvok in glasba	105

PRILOGE 107

Priloge po poglavjih	107
ZVOK IN GLASBA	107

OPREDELITEV PREDMETA

NAMEN PREDMETA

Temeljni cilj gledaliških delavnic je spoznavanje in oblikovanje gledaliških izrazil in uprizoritvenih sistemov ter ustvarjanje in uprizarjanje gledališke uprizoritve, scenskega dogodka. Dijaki v delavnicah v obliki odrskih in prostorskih stvaritev ter ustvarjalnih vaj praktično dopolnjujejo in nadgrajujejo znanja, ki so jih pridobili pri teoretičnih strokovnih in splošno izobraževalnih predmetih. Hkrati pa predmet vsebinsko nadgrajuje in pogloblja znanja, pridobljena pri gledaliških in filmskih delavnicah v 1. in 2. letniku.

Znotraj gledaliških delavnic se med seboj povezujejo vsebine s področij igre in govora, giba, impro, zvoka in glasbe ter likovnih in vizualnih umetnosti, se med seboj enakovredno povezujejo in sledijo skupnemu cilju – načrtovanju in uprizarjanju celovečernih gledaliških predstav(scenskih dogodkov) ali performansov.

Predmet dijake usposablja za samostojno in skupinsko delo pri procesu ustvarjanja gledališke predstave ali drugih scenskih dogodkov. Razvija sposobnost za delo v skupini, ustvarjalno dojemljivost in usmerja v lastno izražanje. Gledališke delavnice dijake vpeljejo v dejavno doživljanje umetniških del in njihovo kreacijo ter prispevajo k njihovemu osebnemu zorenju, izgradnji individualnega mnenja in občutenja sveta.

Delavnice pripomorejo k celoviti vzgoji s področja umetnosti in humanistike, saj gledališka umetnost že po naravi združuje vse ostale umetnosti. V procesu priprave gledališke predstave pa se dijaki ob spoznavanju formalnih izrazil spoznavajo tudi s širšimi kulturnimi in družbenimi vsebinami, zaobjetimi v drugih predmetih.

TEMELJNA VODILA PREDMETA

Osnovno vodilo gledaliških delavnic je izkustveno, praktično učenje, aktivno, psihofizično, praktično preskušanje orodij in postopkov uprizoritvenega, impro, gledališkega, gibalnega in vizualnega izražanja. Pri tem dijak razvija načela, pravila in postopke za skupinsko ustvarjanje uprizoritve, performativnega ali scenskega dogodka. V delavnicah je združeno delo na vseh temeljnih gledaliških izrazilih: prvo je telo, nato govor, prostor, vloge in liki, gibanje in ples, besedilo in zgodba, scenografija, glasba, vizualne prvine. Z njimi lahko oblikujemo odrske ali performativne dogodke in oblikujemo refleksijo. Vsaka od gledaliških delavnic poudarja lastna gledališka izrazila in jih oblikuje skladno z dogovorjeno odrsko učinkovitostjo, posamične delavnice se za končni cilj povezujejo in povežejo v večje homogene sisteme.

Delavnice pri dijakih in dijakinjah razvijajo in spodbujajo kognitivne in afektivne veščine in znanja za interpretacijo dramskega besedila. Dijaki usvajajo glavna praktična gledališko-dramaturška znanja in odrsko

logiko, ob tem pa razvijajo in negujejo lasten ustvarjalni izraz. Skozi učni proces razvijajo kritično presojo in zmožnost vrednotenja. Utrjujejo tehnike govora in igre ter se pripravljajo na suvereno, zbrano in prepričljivo nastopajo v uprizoritvi. Ozaveščajo naravnost gibanja in obvladovanje telesa ter telesno izraznost, ob tem pa razvijajo možnosti izražanja plesnih in gibalnih vsebin ter kritičen odnos do giba in plesne kompozicije. Dijaki se seznanijo z različnimi oblikami impro gledališča in razvijajo zmožnost gledališkega improviziranja kot specifičnega načina snovanja gledališča. V delavnici rešujejo specifične tonske, intonacijske, dinamične, ritmične in agogične težave ter razvijajo smisel za skupinsko glasbeno ustvarjanje in nastopanje. Ob tem spoznavajo in uporabljajo zvočne tehnologije za ozvočevanje in snemanje zvoka ter ustvarjajo zvočne podobe gledaliških vsebin. Raziskujejo in razvijajo vizualno mišljenje in poglobljajo uporabo likovnih izraznih sredstev in veščin likovnega ustvarjanja. Poglobljajo zavest o sporočilnosti likovnega jezika in o pomenu likovne komponente v okviru gledališke stvaritve – raziskujejo prostor, svetlobo, kiparsko formo, kompozicijo. Razvijajo in nadgrajujejo znanje, spretnosti in ustvarjalnost pri snemanju in montaži videa za gledališče ali avdiovizualnega dela o gledališču.

Skozi preplet gledaliških delavnic dijaki dojamejo gledališko produkcijo kot celostno stvaritev in oblikujejo stališča in vrednostne kriterije za razumevanje in presojanje umetnosti.

OBVEZUJOČA NAVODILA ZA UČITELJE

Gledališke delavnice vključujejo sklop petih samostojnih delavnic: igra in govor, vizualna delavnica, impro, zvok in glasba in gib, od katerih je le ena - igra in govor - obvezna. Ostale delavnice šola ponudi glede na svoje možnosti in interes dijakov.

Sestavni del učnega procesa je projektno delo, ob katerem se delavnice vsebinsko in ciljno povezujejo in nadgrajujejo. Uspešno izvajanje gledaliških delavnic zahteva sodelovanje, skupno načrtovanje in usklajevanje učiteljev, ki delavnice poučujejo.

Delavnice temeljijo na praktičnem, izkustvenem učenju in se izvajajo v primernem odrskem ali studijskem prostoru. Izvajalec predmeta naj zagotavlja strukturiran, a hkrati fleksibilen učni proces, ki omogoča aktivno vključenost dijakov in progresivno nadgrajevanje znanja.

Pouk delavnic naj praviloma poteka v strnjenem sklopu po več (najmanj dveh) šolskih ur skupaj. Delo lahko poteka tudi strnjeno v večjih časovnih sklopih (popoldanske ali celodnevne dejavnosti).

Sestavni del pouka naj bo tudi srečevanje z živo umetnostjo, celovitost doživetja gledališke predstave. Zato stremimo k obisku gledaliških predstav v živo in v celoti.

DIDAKTIČNA PRIPOROČILA

KAŽIPOT PO DIDAKTIČNIH PRIPOROČILIH

Razdelka *Kažipot po didaktičnih priporočilih*, *Splošna didaktična priporočila* in *Splošna priporočila za vrednotenje znanja* je pripravil Zavod RS za šolstvo.

Didaktična priporočila prinašajo učiteljem napotke za uresničevanje učnega načrta predmeta v pedagoškem procesu. Zastavljena so večplastno, na več ravneh (od splošnega h konkretnemu), ki se medsebojno prepletajo in dopolnjujejo.

- » Razdelka **Splošna didaktična priporočila** in **Splošna priporočila za vrednotenje znanja** vključujeta krovne usmeritve za načrtovanje, poučevanje in vrednotenje znanja, ki veljajo za vse predmete po celotni izobraževalni vertikali. Besedilo v teh dveh razdelkih je nastalo na podlagi *Usmeritev za pripravo didaktičnih priporočil k učnim načrtom za osnovne šole in srednje šole* (<https://aplikacijaun.zrss.si/api/link/3ladrdr>) ter *Izhodišč za prenovo učnih načrtov v osnovni šoli in gimnaziji* (<https://aplikacijaun.zrss.si/api/link/plw0909>) in je v vseh učnih načrtih enako.
- » Razdelek **Specialnodidaktična priporočila področja/predmeta** vključuje tista didaktična priporočila, ki se navezujejo na področje/predmet kot celoto. Zajeti so didaktični pristopi in strategije, ki so posebej priporočeni in značilni za predmet glede na njegovo naravo in specifične.

Učni načrt posameznega predmeta je členjen na *teme*, vsaka tema pa se lahko nadalje členi na *skupine ciljev*.

- » Razdelka **Didaktična priporočila za temo** in **Didaktična priporočila za skupino ciljev** vključujeta konkretne in specifične napotke, ki se nanašajo na poučevanje določene teme oz. skupine ciljev znotraj teme. Na tem mestu so izpostavljene preverjene in učinkovite didaktične strategije za poučevanje posamezne teme ob upoštevanju značilnosti in vidikov znanja, starosti dijakov, predznanja, povezanosti znanja z drugimi predmeti/področji ipd. Na tej ravni so usmeritve lahko konkretizirane tudi s primeri izpeljave oz. učnimi scenariji.

Didaktična priporočila na ravni skupine ciljev zaokrožujeta razdelka **Priporočeni načini izkazovanja znanja** in **Opisni kriteriji**, ki vključujeta napotke za vrednotenje znanja (spremljanje, preverjanje, ocenjevanje) znotraj posamezne teme oz. skupine ciljev.

SPLOŠNA DIDAKTIČNA PRIPOROČILA

Učitelj si za uresničitev ciljev učnega načrta, kakovostno učenje ter optimalni psihofizični razvoj dijakov prizadeva zagotoviti varno in spodbudno učno okolje. V ta namen pri poučevanju uporablja raznolike

didaktične strategije, ki vključujejo učne oblike, metode, tehnike, učna sredstva in gradiva, s katerimi dijakom omogoča aktivno sodelovanje pri pouku, pa tudi samostojno učenje. Izbira jih premišljeno, glede na namen in naravo učnih ciljev ter glede na učne in druge, za učenje pomembne značilnosti posameznega dijaka, učne skupine ali oddelka.

Varno in spodbudno učno okolje učitelj zagotavlja tako, da:

- » spodbuja medsebojno sprejemanje, sodelovanje, čustveno in socialno podporo;
- » neguje vedoželjnost, spodbuja interes in motivacijo za učenje, podpira razvoj različnih talentov in potencialov;
- » dijake aktivno vključuje v načrtovanje učenja;
- » kakovostno poučuje in organizira samostojno učenje (individualno, v parih, skupinsko) ob različni stopnji vodenja in spodbujanja;
- » dijakom omogoča medsebojno izmenjavo znanja in izkušenj, podporo in sodelovanje;
- » prepozna in pri poučevanju upošteva predznanje, skupne in individualne učne, socialne, čustvene, (med)kulturne, telesne in druge potrebe dijakov;
- » dijakom postavlja ustrezno zahtevne učne izzive in si prizadeva za njihov napredek;
- » pri dijakih stalno preverja razumevanje, spodbuja ozaveščanje in usmerjanje procesa lastnega učenja;
- » proces poučevanja prilagaja ugotovitvam sprotne spremljanja in preverjanja dosežkov dijakov;
- » omogoča povezovanje ter nadgrajevanje znanja znotraj predmeta, med predmeti in predmetnimi področji;
- » poučuje in organizira samostojno učenje v različnih učnih okoljih (tudi virtualnih, zunaj učilnic), ob uporabi avtentičnih učnih virov in reševanju relevantnih življenjskih problemov in situacij;
- » ob doseganju predmetnih uresničuje tudi skupne cilje različnih področij (jezik, državljanstvo, kultura in umetnost; trajnostni razvoj; zdravje in dobrobit; digitalna kompetentnost; podjetnost).

Učitelj pri uresničevanju ciljev in standardov znanja učnega načrta dijakom omogoči prepoznavanje in razumevanje:

- » smisla oz. namena učenja (kaj se bodo učili in čemu);
- » uspešnosti lastnega učenja oz. napredka (kako in na temelju česa bodo vedeli, da so pri učenju uspešni in so dosegli cilj);
- » pomena različnih dokazov o učenju in znanju;
- » vloge povratne informacije za stalno izboljševanje ter krepitev občutka »zmorem«;
- » pomena medvrstniškega učenja in vrstniške povratne informacije.

Za doseganje celostnega in poglobljenega znanja učitelj načrtuje raznolike predmetne ali medpredmetne učne izzive, ki spodbujajo dijake k aktivnemu raziskovanju, preizkušanju, primerjanju, analiziranju, argumentiranju,

reševanju avtentičnih problemov, izmenjavi izkušenj in povratnih informacij. Ob tem nadgrajujejo znanje ter razvijajo ustvarjalnost, inovativnost, kritično mišljenje in druge prečne veščine. Zato učitelj, kadar je mogoče, izvaja projektni, problemski, raziskovalni, eksperimentalni, izkustveni ali praktični pouk in uporablja temu primerne učne metode, pripomočke, gradiva in digitalno tehnologijo.

Učitelj upošteva raznolike zmožnosti in potrebe dijakov v okviru notranje diferenciacije in individualizacije pouka ter personalizacije učenja s prilagoditvami, ki obsegajo:

- » učno okolje z izbiro ustreznih didaktičnih strategij, učnih dejavnosti in oblik;
- » obsežnost, zahtevnost in kompleksnost učnih ciljev;
- » raznovrstnost in tempo učenja;
- » načine izkazovanja znanja, pričakovane rezultate ali dosežke.

Učitelj smiselno upošteva načelo diferenciacije in individualizacije tudi pri načrtovanju domačega dela dijakov, ki naj bo osmišljeno in raznoliko, namenjeno utrjevanju znanja in pripravi na nadaljnje učenje.

Individualizacija pouka in personalizirano učenje sta pomembna za razvijanje talentov in potencialov nadarjenih dijakov. Še posebej pa sta pomembna za razvoj, uspešno učenje ter enakovredno in aktivno vključenost dijakov s posebnimi vzgojno-izobraževalnimi potrebami, z učnimi težavami, dvojno izjemnih, priseljencev ter dijakov iz manj spodbudnega družinskega okolja. Z individualiziranimi pristopi preko inkluzivne poučevalne prakse učitelj odkriva in zmanjšuje ovire, ki dijakom iz teh skupin onemogočajo optimalno učenje, razvoj in izkazovanje znanja, ter uresničuje v individualiziranih programih in v drugih individualiziranih načrtih načrtovane prilagoditve vzgojno-izobraževalnega procesa za dijake iz specifičnih skupin.

SPLOŠNA PRIPOROČILA ZA VREDNOTENJE ZNANJA

Vrednotenje znanja razumemo kot ugotavljanje znanja dijakov skozi celoten učni proces, tako pri spremljanju in preverjanju (ugotavljanje predznanja in znanja dijaka na vseh stopnjah učenja), kot tudi pri ocenjevanju znanja.

V prvi fazi učitelj kontinuirano spremlja in podpira učenje, preverja znanje vsakega dijaka, mu nudi kakovostne povratne informacije in ob tem ustrezno prilagaja lastno poučevanje. Pred začetkom učnega procesa učitelj najprej aktivira in ugotavlja dijakovo predznanje in ugotovitve uporabi pri načrtovanju pouka. Med učnim procesom sproti preverja doseganje ciljev pouka in standardov znanja ter spremlja in ugotavlja napredek dijaka. V tej fazi učitelj znanja ne ocenjuje, pač pa na osnovi ugotovitev sproti prilagaja in izvaja dejavnosti v podporo in spodbudo učenju (npr. dodatne dejavnosti za utrjevanje znanja, prilagoditve načrtovanih dejavnosti in nalog glede na zmožnosti in potrebe posameznih dijakov ali skupine).

Učitelj pripomore k večji kakovosti pouka in učenja, tako da:

- » sistematično, kontinuirano in načrtno pridobiva informacije o tem, kako dijak dosega učne cilje in usvaja standarde znanja;
- » ugotavlja in spodbuja razvoj raznolikega znanja – ne le vsebinskega, temveč tudi procesnega (tj. spretnosti in veščin), spremlja in spodbuja pa tudi razvijanje odnosnega znanja;

- » spodbuja dijaka, da dosega cilje na različnih taksonomskih ravneh oz. izkazuje znanje na različnih ravneh zahtevnosti;
- » spodbuja uporabo znanja za reševanje problemov, sklepanje, analiziranje, vrednotenje, argumentiranje itn.;
- » je naravnani na ugotavljanje napredka in dosežkov, pri čemer razume, da so pomanjkljivosti in napake zlasti priložnosti za nadaljnje učenje;
- » ugotavlja in analizira dijakovo razumevanje ter odpravlja vzroke za nerazumevanje in napačne predstave;
- » dijaka spodbuja in ga vključuje v premisleke o namenih učenja in kriterijih uspešnosti, po katerih vrednoti lastno učno uspešnost (samovrednotenje) in uspešnost vrstnikov (vrstniško vrednotenje);
- » dijaku sproti podaja kakovostne povratne informacije, ki vključujejo usmeritve za nadaljnje učenje.

Ko so dejavnosti prve faze (spremljanje in preverjanje znanja) ustrezno izpeljane, sledi druga faza, ocenjevanje znanja. Pri tem učitelj dijaku omogoči, da lahko v čim večji meri izkaže usvojeno znanje. To doseže tako, da ocenjuje znanje na različne načine, ki jih je dijak spoznal v procesu učenja. Pri tem upošteva potrebe dijaka, ki za uspešno učenje in izkazovanje znanja potrebuje prilagoditve.

Učitelj lahko ocenjuje samo znanje, ki je v učnem načrtu določeno s standardi znanja. Predmet ocenjevanja znanja niso vsi učni cilji, saj vsak cilj nima z njim povezanega specifičnega standarda znanja. Učitelj ne ocenjuje stališč, vrednot, navad, socialnih in čustvenih veščin ipd., čeprav so te zajete v ciljnih učnega načrta in jih učitelj pri dijaku sistematično spodbuja, razvija in v okviru prve faze tudi spremlja.

Na podlagi standardov znanja in kriterijev uspešnosti učitelj, tudi v sodelovanju z drugimi učitelji, pripravi kriterije ocenjevanja in opisnike ter jih na ustrezen način predstavi dijaku. Če dijak v procesu učenja razume in uporablja kriterije uspešnosti, bo lažje razumel kriterije ocenjevanja. Ugotovitve o doseganju standardov znanja, ki temeljijo na kriterijih ocenjevanja in opisnikih, se izrazijo v obliki ocene.

Učitelj z raznolikimi načini ocenjevanja omogoči izkazovanje raznolikega znanja (védenje, spretnosti, veščine) na različnih ravneh. Zato poleg pisnih preizkusov znanja in ustnih odgovorov ocenjuje izdelke (pisne, likovne, tehnične, praktične in druge za predmet specifične) in izvedbo dejavnosti (govorne, gibalne, umetniške, eksperimentalne, praktične, multimedijske, demonstracije, nastope in druge za predmet specifične), s katerimi dijak izkaže svoje znanje.

SPECIALNODIDAKTIČNA PRIPOROČILA PODROČJA/PREDMETA

SPECIALNO DIDAKTIČNA PRIPOROČILA ZA DELAVNICO IGRA IN GOVOR

1. Didaktične strategije in metode

Izhodišče pri poučevanju umetnosti igre v okviru delavnice igra in govor je človek – enkratni individuum. Posebnost pri učenju igre pa v tem, da sta instrument, ki ga učeči uporablja za igranje, ter ustvarjalec, ki na ta

instrument igra, v istem telesu. Večinoma je namreč v umetnosti instrument ločen od ustvarjalca. To pomeni, da se pri igri, učeči uči igrati sam nase. V začetnem obdobju učenja, učeči svojega instrumenta še ne pozna, zato se mora najprej izkustveno seznaniti s principi človeškega delovanja, svojimi potenciali in omejitvami. Nadalje se uči vzpostavljati distanco do instrumenta, ki je on sam. To mu omogoči zavest. Kasneje se ustvarjalec začne samostojno odločati v zvezi s svojimi ustvarjalnimi izbirami in jih zna vrednotiti. Takrat zna vrednotiti tudi ustvarjalno delo nekoga drugega.

Pomembno je, da učitelj k poučevanju pristopa nenasilno, z velikim občutkom za posameznika in skupino. Vaje v skupini so bistven del učenja igre. Sem spadajo družabne igre, ki vključujejo telo, prostor in glas; vaje v krogu; vaje za aktivacijo čutil (čutim, vidim, slišim, vonjam, okušam); vaje za telesna in glasovna izrazna sredstva; vaje za zbranost; vaje za pozornost in hiter odziv; vaje za delo z imaginarnimi predmeti, vaje za razvijanje domišljije, vaje za občutek odrskega časa, vaje za namero ali intenco. Spadajo v področje ogrevalnih vaj, ki naj se izvajajo na začetku vsake (blok)ure. Lahko se ponavljajo večkrat in izvajajo na vedno višjem nivoju. Učitelj je pri izbiri vaj avtonomen. Za dosego učnih ciljev izbira vaje, ki skupino navdihujejo in aktivirajo in opusti vaje, ki napredek zavirajo. Ustvari naj vedro, aktivno in varno okolje, ki dijakom omogoča prostor za "napake" in omili neugodje pred izpostavljenostjo. Priporočljivo je, da so ogrevalne vaje smiselno povezane z obravnavanimi temami.

Učitelj se potrudi, da jasno razloži namen vsake vaje, ki jo izvaja in si vzame čas, da ovrednoti videno. V vrednotenje vključuje tudi skupino (gledalce) in jo usmerja v smeri konstruktivnega dialoga. Izogiba se sodbam dobro ali slabo. Namesto tega naj uporablja besedi deluje, ne deluje (funkcionira/ ne funkcioniira). Kakovostna povratna informacija je ključnega pomena za učečega.

2. Elementi diferenciacije, individualizacije ali personalizacije in formativno spremljanje (FS)

Pri delavnici igra in govor gre za izkustveno učenje. Enakovredno vključuje mentalno, fizično in emotivno sfero posameznika. Zato za učečega ni dovolj, da samo razume. Da zna, lahko rečemo šele, ko nad svojim delovanjem vzpostavi zavest in začne usmerjati, oblikovati svoje delovanje. Zato je pri delu v skupini zelo pomembno, da sodeluje z različnimi posamezniki. Tako spoznava različne načine človeškega delovanja in odzivanja v odnosih in situacijah ter krepi zmožnosti razumevanja in prevzemanja perspektive drugega pri ustvarjalnem delu. Pravilo, uspešnost skupine se meri po najšibkejšem členu, vzpodbudi skupino k izvirnim pristopom vzpostavljanja odnosa z namenom, da vaje izvajajo čim učinkoviteje. Spontano navaja k zbranemu in doslednemu opazovanju, poslušanju ter upoštevanju soigralcev in soigralk, torej k stalnemu vzpostavljanju predvsem tistih temeljnih razmerij v skupini, ki morajo biti vzpostavljena, še preden se skupina spopade z reševanjem ustvarjalnih igralskih nalog na odru. Znanja in sposobnosti dijakov se na tak način več ne koristijo strogo individualno, temveč se začnejo prenašati iz enega na drugega, mešati med sabo in nadgrajevati.

Ker gre pri učenju tehnike igre za delo na sebi, učitelj posebno pozornost posveča individualnemu napredku in se zaveda, da je čas, ki ga posameznik potrebuje za usvojitev znanja pri različnih posameznikih, različen. Vezen je na mentalno, čustveno, telesno in izkustveno pripravljenost posameznika. Zato naj učitelj pomembne stvari velikokrat ponavlja in jih osvetljuje iz različnih zornih kotov. Da lahko skrbi za postopnost in sistematičnost pri delu, naj si sproti beleži svoja opažanja v zvezi z napredkom, stagnacijo ali nazadovanjem posameznika. Posameznikovo delo naj bo sproti vrednoteno. Izpostavljena naj bodo najprej njegova močna področja, nato šibkejša. Učitelj skupaj s posameznikom domisli načrt za izboljšanje delovanja. Na ta način omogoči

posamezniku občutek zmožnosti in večjo odgovornost za rezultat. Upošteva posameznikovo počutje pri soočanju z ustvarjalno nalogo in išče rešitve v smeri uporabe ali spremembe tega počutja. Osredotočen je na to, kaj posameznik potrebuje, da izvede kvalitetno nalogo.

Pri raziskovalnem delu na besedilu in delu na uprizarjanju naj bo vsak posameznik vedno aktivno vključen. Skupinsko in individualno delo naj bo načrtovano tako, da je rezultat delo vseh. Mentor pristopa k delu kot nevedni učitelj. Namesto, da ponuja rešitve in zaključke, naj dijaka vodi tako, da odpira polja možnosti, usmerja, sprašuje, problematizira, posluša, je vzgled ustvarjalnega delovanja.

3. Učenje izven učilnice

Najprimernejši prostor za poučevanje umetnosti igre je gledališka učilnica ali gledališka dvorana z odrom in možnostjo prezračevanja. Število stolov naj bo usklajeno s številom dijakov, nekaj miz. Vendar pa prostor igranja ni nujno vezan na določen gledališki prostor. V dogovoru z dijaki se igralske akcije lahko izvajajo v različnih prostorskih in okoljskih ambientih. Pomemben vidik pri učenju igre je opazovanje sebe in drugega; gledanje, poslušanje, čutenje, doživljanje. Opazuje lahko dijak kjerkoli in kadarkoli. Vaje opazovanja lahko izvaja v »resničnem svetu« sam ali kot del pouka. Učitelj naj jih problemsko zastavi in tudi preverja. Prav tako so priporočljiv del pouka ogledi predstav ali ustvarjalnih vaj drugih skupin, kjer dijaki zamenjajo prostor. Ogrevalne vaje se, po presoji učitelja, lahko izvajajo tudi na prostem.

4. Povezovanje znanja (transfer, medpredmetnost)

Pouk umetnosti igre v delavnici igra in govor ponuja veliko možnosti sodelovanja in povezovanja z drugimi delavnicami in predmeti. Takšno povezovanje je priporočljivo in nujno, saj pogloblja ustvarjalno izkušnjo in učečemu omogoča, da začne svoje znanje povezovati s sorodnimi umetniškimi praksami ter iskati inspiracijo na širšem polju možnosti. Povezovanje in prepletanje postopkov uprizoritvenega (impro, gledališkega in govornega, gibalnega), filmskega, zvočnega, glasbenega, avdiovizualnega izražanja je organska spojina uprizoritve. Sodelovanje z delavnicami impro, gib, zvok in glasba ter fotografija in film je zato smiselno in zaželeno. Do vsebinskih sklopov lahko pristopamo homogeno ali heterogeno. Homogeno, kjer s pomočjo sodelovalnega poučevanja sledimo tradiciji dramskega gledališča, ki predvideva hierarhijo organske enovitosti uprizoritvenih in avdiovizualnih elementov, ki so skladni s predhodno skupno dogovorjenimi cilji. In heterogeno, kjer se posamezni uprizoritveni, zvočni in vizualni elementi iz vsebin delavnic razstavljajo, se razvijajo kot samostojne entitete in se na novo povezujejo. Čeprav gre za znanje, ki ga posameznik usvaja skozi delo na sebi, igra veliko vlogo tudi dijakova razgledanost in sposobnost povezovanja znanja z zgodovinskimi, geografskimi, političnimi, filozofskimi, psihološkimi in jezikovnimi področji. Zato je smiselno izkoristiti možnosti za sodelovanje s predmeti zgodovina in teorija gledališča in filma, zgodovina, geografija, državljanska vzgoja, filozofija, psihologija, slovenščina ter ostalimi. Učitelj naj bo naklonjen medpredmetno zasnovanim uram.

5. Vključenost področij skupnih ciljev

Interdisciplinarna narava umetnosti igre, ki se ukvarja s področjem kulture, umetnosti in ožje uprizoritvenimi umetnostmi, najučinkoviteje vključuje področja skupnih ciljev: zdravje in dobrobit, jezik, državljanstvo, kultura in umetnost ter podjetnost, prav tako pa vključuje digitalne veščine in je trajnostno naravnana.

Uresničevnje skupnega cilja **jezik, državljanstvo, kultura in umetnosti** ter doživljanje umetnostne izkušnje je izhodišče delavnice igra in govor. Vzpostavlja se takoj in nenehno. Poglobljeno spoznavanje, analiziranje, interpretiranje in uprizarjanje umetniških predlog od dramatike, proze, poezije pa tudi do vizualnih in slušnih prvin umetnosti, omogoča posamezniku in skupini širši in globlji vpogled ter izkušnjo jezika pri branju in ubesedovanju raznolikih bralnih gradiv preko katerih razvija lastne sporazumevalne zmožnosti skozi ustvarjalno in nenasilno komunikacijo, upoštevajoč družbeni kontekst; vzpostavljanje razmerja do preteklosti pa spodbuja in razvija tudi kritičen odnos do sodobnega dogajanja. Skozi izkušnjo tako dejavno prispeva k doumevanju človeka kot telesnega, intelektualnega in duhovnega bitja ter k razumevanju civilizacijskega razvoja človeštva.

Cilji delavnice imajo izrazit vzgojni pomen, saj posameznik dela na sebi, ozavešča principe delovanja organske narave, kar rezultira v razumevanju skupinskega delovanja in odraža vrednote solidarnosti, pomoči in skupnega vzajemnega ali participatornega ustvarjanja. Skozi prepoznavanje teh vrednot ter prek poznavanja in prevzemanja človekovih pravic in dolžnosti, se oblikuje zavedanje pomena **aktivnega državljanstva** in politične angažiranosti. V sodelovanju z drugimi v ustvarjalni skupnosti in za ustvarjalno skupnost ter v refleksiji tovrstne ustvarjalnosti se uri v razvijanju kritičnega mišljenja, ponotranji kulturo dialoga ter izgrajuje lastni svetovni nazor.

Cilji s področja **zdravja in dobrobiti** so intenzivno usmerjeni v duševno dobrobit, kjer se učijo zaznavati, prepoznavati in usmerjati lastno doživljanje in vedenje skozi izkušnjsko delo na osebem telesnem, mentalnem in emotivnem področju, kar vodi v večjo samozavedanje, zato lažje samouravnavanje in lahkotnejše spoprijemanje z negotovostjo in kompleksnostjo. Kreativno vzdušje na delavnici igre nudi dijakom prostor za "napake" in jih vzpodbuja k prožnemu in nekonvencionalnemu načinu razmišljanja, tako jih pripravi na igrivo spoprijemanje s problemskimi situacijami in razrešitvijo le-teh, hkrati pa krepi odgovornost, avtonomijo in skrb za osebno integriteto preko nenehnega stika s samim seboj in drugimi.

Velik poudarek delavnica namenja delu s telesom, saj telo v igralski umetnosti ni samo nekaj osebnega, temveč postane javno, vidno in vedno nekaj izraža in sporoča. Pozitiven odnos do lastnega telesa, kot izraznega sredstva se krepi skozi sproščanje, gibanje in aktiviranje čutil, ki so ena od osnovnih orodij igranja. Zavest o delovanju lastnega telesa oblikuje pozitiven odnos tudi do drugih teles in spoštovanje ter razumevanje lastnih in tujih občutkov.

Gledališče je skupinska dejavnost, zato je znanje o delovanju skupine bistvenega pomena za učinkovito delovanje. Skozi različne skupinske vaje se dijaki soočajo z "družbenimi situacijami v malem". Tako se začne zavedati raznolikosti ter svojega lastnega doživljanja in vedenja v odnosih. Skozi pogovor in vrednotenje vaje in lastnega počutja v njej se uči aktivno poslušati, asertivno komunicirati in konstruktivno izražati svoje mnenje v skrbi za drugega. Za doseg cilja učinkovitega delovanja skupine, krepi sodelovalne veščine ter zmožnost razumevanja in prevzemanja perspektive drugega. Skrb za drugega je nujen element za kvalitetno delovanje skupine, saj velja, da je skupina dobra toliko, kot najšibkejši člen. Zato so dijaki zelo inovativni pri iskanju rešitev in nudenju pomoči šibkejšemu.

Pri delu z dramskim besedilom se dijak sooči z nujno po razumevanju vsebine. Le tako lahko umesti svoj lik v zgodovinsko družbeno politični kontekst. S premišljeno uporabo informacijsko-komunikacijske tehnologije razvija **digitalno kompetentnost**, ki mu omogoča usmerjeno iskanje potrebnih podatkov, informacij in vsebin v digitalnih okoljih. Tako analizira, primerja in kritično vrednoti verodostojnost in zanesljivost podatkov, ki pripeljejo do odločitve izbire pravega podatka za odrsko uporabo. Prav tako uporablja digitalno tehnologijo pri preverjanju jezikovnih zakonitosti – glasovno in pravorečno ter pisno izražanje in kritično mišljenje. Digitalne veščine lahko razvija s popolnoma svojstvenimi in inovativnimi pristopi, saj se v gledališki uprizoritvi večkrat pojavi potreba ali zgolj želja po vizualizacijah, ki nadgrajujejo konceptualno zasnovo, bodisi vsebinsko bodisi scenografsko tehnično. Spretnost mlajše generacije z digitalnimi orodji ponuja prostor inovativnosti ter pozicijo “nevednega učitelja”, ki le usmerja in ozavešča komunikacijske in sodelovalne prvine, spletni bonton in varnostne vidike uporabe digitalne tehnologije.

Digitalna tehnologija naj pri učenju tehnike igre in odrskih izrazilih pripomore k večji učinkovitosti uprizoritvenega. Prevzema lahko funkcijo “pomočnika” pri iskanju in analizi podatkov vezanih na predlagane okoliščine zgodbe, ki se vsebinsko vežejo na zgodovinsko družbeno politični kontekst besedila ter pri preverjanju in določanju jezikovnih zakonitosti – glasovno in pravorečno. Prav tako pa je lahko uporaba digitalne tehnologije ustvarjalno vpeta v uprizoritven dogodek, ki obogati, razširi ali poudari vsebinsko ali estetsko dimenzijo uprizoritve.

Uprizoritvene prakse izvajane pri delavnici igra in govor v veliki meri dosegajo cilje **podjetnosti**, saj je narava gledališkega dela podvržena iskanju zamisli, reševanju ustvarjalnih izzivov, ustvarjanju vizije ter vrednotenju zamisli in postopkov za cilj uprizoritve ali zgolj ustvarjalne vaje. Pozornost usmerjena v udeležanje lastnih zamisli in sodelovanje pri udeležanju zamisli drugih od njih zahteva motiviranost in vztrajnost, ki rezultira v odrskem izdelku. Na poti do uresničitve svoje/ skupinske vizije nujno prepozna svoje močna in šibka področja ter išče načine za učinkovito delovanje znotraj delovne skupine. Krepi zaupanje v soigralce, jih motivira pri reševanju skupnih nalog ter se pusti motivirati tudi sam. Komunicira spoštljivo, posluša kar imajo povedati drugi in se v skupnem duhu odloča o najučinkovitejši igralski ali odrski rešitvi. Njegov cilj, da ustvarjalno nalogo dobro zastavi, prepričljivo odigra in smiselno (naravno in verjetno) deluje v odrski situaciji, vzpodbuja prevzemanje individualne in skupinske odgovornosti. Hitro in učinkovito se prilagaja spremembam, ki so stalnica pri odrskem ustvarjanju, ne boji se preizkusiti v različnih ustvarjalnih izzivih na odru in zna vrednotiti svoje delo, kakor tudi delo sošolk in sošolcev. To mu pomaga pri doseganju vedno boljših rezultatov pri igri in nastopu.

Tudi k **trajnostnemu razvoju** delavnica igre in govora prispeva na več ravneh – osebni, družbeni in okoljski. Dijak skozi ustvarjalno igro, izražanje in aktivno poslušanje razvija ključne mehke veščine, kot so empatična komunikacija, sodelovanje, spoštovanje različnosti ter odgovorno izražanje mnenj. Te sposobnosti so temelj za trajnostne in vključujoče odnose, ki so nujni za zdravo skupnost in družbo.

Obenem pa delavnica dijake spodbuja k razmišljanju o odgovornem ravnanju do okolja – preko tem, ki jih v igri obravnavamo, ali preko načina izvedbe, kjer se daje poudarek na minimalni porabi materialov, ponovni uporabi pripomočkov, ozaveščanju o odtisu človeka na planetu... Dijak tako krepi osebno in družbeno odgovornost s skrbjo za naravno okolje, kar je v skladu s celostnim pojmovanjem trajnostnega razvoja.

Delavnica tako prispeva k oblikovanju kritično mislečih, ustvarjalnih in sočutnih posameznikov, ki razumejo, da so trajnostni odnosi med ljudmi neločljivo povezani s trajnostnim odnosom do planeta. Vzgoja za okoljsko in

družbeno zavest poteka skozi izkustveno učenje, kar omogoča dijakom, da te vrednote ponotranjijo in jih dejavno prenašajo v svoje vsakdanje življenje.

6. Priporočila za vrednotenje znanja (priporočeni načini izkazovanja znanja, opisni kriteriji)

Spremljanje, preverjanje in ocenjevanje znanja temelji na praktičnem delu in nastopu.

Pod praktično delo spadajo vse vaje izvedene na delavnici, skupinske in individualne, načrtovanje ustvarjalnih izzivov, kakor tudi sodelovanje pri vrednotenju izvedenega in videnega. Učitelj skozi proces dela spremlja posameznikovo delovanje, trud, napredek in razumevanje. Učitelj sistematično, kontinuirano in načrtno pridobiva informacije o tem, kako dijak dosega učne cilje in usvaja standarde znanja. Dijaku sproti podaja kakovostne povratne informacije, ki vključujejo usmeritve za nadaljnje delo in učenje. Ob koncu ocenjevalnega obdobja učitelj znanje, ki ga je dijak izkazal v procesu učenja, oceni.

Ocena nastopa je zajeta v nastopu ali kreativni vaji, ki ga/jo pripravi in izvede dijak pred skupino ali občinstvom.

Podajanju **zaključne ocene** in **ocene nastopa** naj učitelj posveti vsaj eno do dve uri časa na skupino ob koncu vsakega ocenjevalnega obdobja. Posameznik naj bo, v skladu z merili in kriteriji, deležen natančnega ovrednotenja svojega dela in napredka. Učitelj naj izpostavi posameznikova močna in šibka področja pri izvajanju vaj in odrskih prvin, ter skupaj z njim že vzpostavi strategijo nadaljnega dela. Ocene podaja ob prisotnosti skupine.

Primeri opisnih kriterijev, ki jih lahko v skladu z veljavno zakonodajo, uporabimo pri ocenjevanju.

V **zaključno oceno** so vključeni trije razdelki, in sicer:

1. Delo v skupini (sodelovanje)

- odlično znanje: Posameznik pri reševanju nalog in skupinskih vajah aktivno sodeluje (posluša in upošteva druge, jih dopolnjuje, nadgrajuje in pomaga, zna se prilagoditi skupinski dinamiki).
- prav dobro znanje: Posameznik pri reševanju nalog in skupinskih vajah samoiniciativno sodeluje, sicer posluša, a ni nadgradnje, raje si pusti pomagati, kot pomaga. Včasih se prilagaja skupinski dinamiki.
- dobro znanje: Pri reševanju nalog in skupinskih vajah posameznik sodeluje, vendar ne posluša, samo izvede. Slabo se prilagaja skupinski dinamiki.
- zadostno znanje: Pri reševanju nalog in skupinskih vajah ne prispeva enakega deleža, to stori le na izrecno pobudo soigralcev.
- nezadostno znanje: Posameznik noče sodelovati (blokira skupino).

2. Uporaba igralskih tehnik in govornih veščin (razumevanje, natančnost, izvajanje, (naravnost, sproščenost, suverenost, vztrajnost, govorna ustreznost))

- odlično znanje: Pravilno in natančno uporabi naučeno igralsko orodje, govorne značilnosti svojega govora uporablja zavestno in namerno – deluje naravno in samostojno, je sproščen in odločen speljati proces.

- prav dobro znanje: Primerno uporabi naučeno igralsko orodje, zaveda se govornih značilnosti svojega govora
- deluje naravno, vendar je manj samostojen in vztrajen.
- dobro znanje: Poskuša uporabiti spoznano igralsko orodje, vendar pri tem še potrebuje mentorjevo pomoč. Hitro obupa. Govornih značilnosti svojega govora se zaveda, če je nanje opozorjen.
- zadostno znanje: Pomanjkljivo uporabi izbrano igralsko orodje, sliši razliko med govornimi značilnostmi različnih govorcev – deluje nenaravno, ni sproščen in ne ve kaj točno počne.
- nezadostno znanje: Ne trudi se uporabljati predlaganih igralskih orodij, ne sliši razlike med govornimi značilnostmi različnih govorcev.

3. Ustvarjalno reševanje igralskih nalog (govorno, fizično, z uporabo prostora)

- odlično znanje: Prepričljivo in ustvarjalno rešuje zadane igralske naloge ter pokaže izvirno rešitev. Je govorno spreten, gibalno aktiven ter ustvarjalno odziven na dogajanje v prostoru.
- prav dobro znanje: Primerno rešuje zadane igralske naloge in pokaže smiselno rešitev. Je govorno spreten, gibalno primeren ter se primerno odziva na dogajanje v prostoru.
- dobro znanje: Nepopolno rešuje zadane igralske naloge in pokaže stereotipno rešitev. Izraža se neživo, neprimerno in se površno odziva na dogajanje v prostoru.
- zadostno znanje: Napravi bistvene napake pri reševanju zadanih igralskih nalog ter nepopolno in neustrezno interpretira odsko situacijo. Nespretno se odziva na dogajanje v prostoru.
- nezadostno znanje: Ne rešuje zadanih igralskih nalog in ne izpelje odrske situacije/zgreši njen smisel. Dogajanja v prostoru sploh ne upošteva.

Ocena nastopa ali ustvarjalne vaje zajema vsebinsko in estetsko manifestacijo naučenega. Upoštevajo se govorna in telesna kultiviranost, izvirnost in prepričljivost interpretacije, prvine kakovosti, odnos do skupine, prostora in predmetov, vztrajnost, celoten vtis in kritični odmevi.

- odlično znanje: Nastop je domisel, opazen in odmeven, govorno (ritmično, melodično) zelo razgiban, jezikovno brez napak; nastopajoči se prepričljivo in izvirno (telesno, gibalno, gestikulacijsko) vživlja v odsko osebo; njegovo strokovno znanje je solidno in široko; vsebuje pomembne prvine kakovosti.
- prav dobro znanje: Nastop pokaže več govorne in telesne domiselnosti; nastopajoči se poskuša vživeti v odsko osebo tudi telesno, gibalno, gestikulacijsko; govorno izvajanje je skoraj brez napak, prepričljivo; solidno strokovno znanje, spretnosti in več izvirnosti; dosti prvin kakovosti.
- dobro znanje: Nastop izraža nekaj domiselnosti ter je vsaj tu in tam prepričljiv; nastopajoči pokaže osnovno strokovno znanje in spretnosti; izrazno (telesno, gibalno, gestikulacijsko) in govorno je bolj razgiban, jezikovno le z nekaj napakami; pokaže več prvin kakovosti.
- zadostno znanje: Nastop je nedomisel, neprepričljiv; nastopajoči pokaže malo strokovnega znanja in spretnosti; izrazno (telesno, gibalno, gestikulacijsko) je tog, jezikovno površen, z napakami; pokaže le nekaj prvin kakovosti.

– nezadostno znanje: Nastop je neopazen, nedomiseln, neprepričljiv. Nastopajoči ne pokaže strokovnega znanja, ne spretnosti; izrazno (telesno, gibalno, gestikulacijsko) je tog, govorno slab, z mnogimi napakami; v njem ni prvin kakovosti.

SPECIALNODIDAKTIČNA PRIPOROČILA ZA VIZUALNO DELAVNICO

1. Didaktične strategije in metode

Vizualna delavnica je praktična delavnica, ki na osnovi praktičnih likovnih, fotografskih, scenografskih, video vaj, vaj osvetljevanja, eksperimentiranja, izbire in urejanja kostumov ali vaj iz animacije razvija zanimanje in občutljivost za gledališki prostor, video za gledališče, vizualno komunikacijo, oblikovanje prostora in zgodb ter lahko hkrati spodbuja refleksijo človeških čustvenih svetov ali družbene resničnosti.

Preko analize primerov in praktičnih vaj nadgrajuje poznavanje in razumevanje vloge različnih vizualnih elementov, ki tvorijo gledališko predstavo. Delavnica skozi številne praktične vaje, ki potekajo v parih ali skupini motivira spoznavno radovednost, moralno občutljivost, odgovornost do dela v skupini in aktivno družbeno držo.

Ob praktičnem delu raziskujejo in nadgrajujejo svojo ustvarjalnost ter poglobljajo svoje znanje o različnih vizualnih vidikih gledališke predstave in drugih projektov. Namenjena je predvsem podpori raziskovanja in ustvarjanja vizualne podobe gledališke predstave, a lahko v okviru delavnice nastanejo tudi samostojni izdelki. Dijak dosega učne cilje s postopki dejavnega, sodelovalnega, ustvarjalnega in raziskujočega učenja, raziskovanja vizualnega komuniciranja značilnega za gledališki prostor, fotografiranja različnih subjektov in okolij, preizkušanja oblikovanja različnih idej za scenografijo, kostume ali rekvizite, videa ali animacije za scenografsko ozadje, oblikovanja luči ipd. Cilje dosega tudi s pomočjo refleksije, opisovanja, primerjanja in sprotnega analiziranja lastnega dela in dela drugih in njihovega vrednotenja oz. presojanja.

Ključno vlogo imajo končni izdelki v okviru katerih dijaki zasnujejo in izdelajo serije fotografij za gledališki list, video ali fotografsko dokumentacijo predstave, video o dogajanju v zakulisju predstave, scenografske elemente predstave, oblikujejo ali izberejo kostumografijo, luči, izdelajo grafično podobo za predstavo, glasbeni video spot, plesni video ali drugo samostojno vizualno ali avdiovizualno delo, kot je razstava ali kratek film. V procesu snovanja in izdelav končnega izdelka dijaki praktično preizkušajo razumevanje in uporabo vizualnega jezika v gledališki predstavi. Tovrstna oblika pouka ni samo posredovanje tehničnih znanj in izmenjava nabora določenih teoretskih znanj, ampak utelešeni angažma in organiziranost dijakov v skupnosti, kjer proces učenja poteka skozi samostojno delo, sodelovanje in eksperimentiranje.

Dijaki ob praktičnem delu nadgrajuje znanje o barvi, likovnem izražanju, kompoziciji in obnavljajo tehnično znanje o fotografiranju in ročnih nastavitvah fotoaparata. Praktično delo v delavnici spodbuja sodelovanje v parih ali skupini in goji čut za odgovornost, ob tem pa razvija tudi individualne sposobnosti, kot so razvijanje čuta za estetiko, samoiniciativnost, organiziranost in vztrajnost, ki so pomembne za doseganje osebnih ciljev in ciljev skupine.

Dijaki aktivno sodelujejo pri pouku na različne načine, predvsem z izvajanjem različnih vaj, pa tudi z refleksijami, z analizami primerov, z obiskom gledaliških predstav, s fotografskim dokumentiranjem dogodkov ipd.

Poudarek dela je na praktičnem pristopu in umetniškem izražanju, raziskovanju ter ustvarjanju dijakov. Potrebno jih je učiti organiziranosti in vztrajnosti pri delu ter jim pomagati postopno razvijati njihove izdelke od ideje do izvedbe. Posebno pozornost je treba posvečati tudi dinamiki skupinskega dela in ustvarjanja v skupini. Pri tem je treba skrbeti za usvajanje minimalnih standardov znanja, hkrati pa paziti, da nadarjenim in ambicioznejšim dijakom zastavljamo višje umetniške in vsebinske cilje. Pomembno je neprestano usklajevanje in povezovanje delavnic in s tem poglobitev doseganja posameznih veščin, vsebin in znanj. Narava predmeta je v samem izhodišču medpredmetna, saj povezuje različne delavnice, ki se povezujejo in nadgrajujejo.

Pouk sklopa vizualna delavnica naj poteka v strnjenem sklopu po več (najmanj dveh) šolskih ur skupaj. Delavnica lahko poteka tudi strnjeno v večjih časovnih sklopih (popoldanske ali celodnevne dejavnosti). Zaradi lažjega povezovanja delavnice z drugimi delavnicami je smiselno vizualno delavnico izvajati celo leto ali v drugi polovici leta.

2. Elementi diferenciacije, individualizacije ali personalizacije in formativno spremljanje (FS)

Ključen vzvod individualizacije predstavlja širok razpon vaj in vlog, ki jih v procesu učenja lahko zasedajo dijaki. Aktivno delo v vlogi fotografa, snemalca, animatorja, oblikovalca scenografije ali iskanje lokacij, oblikovalca gledališkega lista ipd. omogoča raznolika vstopanja v vizualni svet gledališča v aktivno in intuitivno izkušnjo, kar dijaku razkriva njegove lastne zmožnosti, interese in zanimanja. Priporočljivo je, da lahko dijak vizualno delavnico spozna na primerih in skozi procese, ki so zanj aktualni, zanimivi in vznemirljivi tako na vsebinski in estetski kakor tudi na intuitivni in praktični ravni, saj mu tako predstavljajo ustrezno notranjo motivacijo. Učitelj pri tem vzpostavlja ustrezno učno okolje, v katerem je dijakom omogočeno zadovoljevanje temeljnih potreb po avtonomnosti, kompetentnosti in kreativnosti, predvsem pa po povezanosti z drugimi.

Različne ravni predznanja in tehnične spretnosti dijakov se upoštevajo s prilagajanjem nalog: od osnovnih tehničnih postopkov do ustvarjalnega oblikovanja kompleksne vizualne podobe. Potrebno je zagotoviti, da vsi dijaki praktično usvojijo osnovna znanja, da učenje poteka tudi z medsebojnim sodelovanjem in da se znanje vseh udeležencev skozi proces dela nadgradi. Diferenciacija poteka znotraj skupin (npr. razdeljevanje nalog po različnih vlogah) in v okviru ustvarjanja v raznolikih medijih, pri čemer priporočamo, da se v procesu dela kasneje osredotočimo na največ dva.

Formativno spremljanje vključuje neposredno povratno informacijo, samoocenjevanje, refleksijo in medvrstniško povratno informacijo, ki dijake vodi k izboljšanju tehničnih in izraznih komponent njihovih izdelkov.

3. Učenje izven učilnic

Zaradi zagotavljanja čim bolj inspirativne vizualne izkušnje je priporočljivo pogosto delo na terenu, v naravi ali urbanem okolju, na različnih dogodkih (npr. snemanje naravnih lepot in pojavov, fotografiranje predstav, uličnega vrveža, ulic ponoči ipd.). Zelo pomembna je tudi studijska izkušnja snemanja, kjer je mogoče obvladovati pogoje snemanja (luč, scenografija ipd.), predvsem pa je nujno delo omogočiti tudi v gledališki

dvorani, saj bodo končni izdelki namenjeni odrskemu prostoru, zato je za izvajanje delavnice potrebna učilnica ali dvorana, ki je opremljena tako z akustičnimi kot s svetlobnimi sredstvi in med delom po izboru nudi možnost tako uporabe scenografije, kostumov kot ostalih vizualnih sredstev. Pouk se lahko odvija tudi v šolskih ali javnih prostorih (avle, dvorane, snemalne sobe in studii), kjer potekajo vaje, snemanja ali nastopi. Pomemben del učenja predstavljajo sodelovanja v pripravah šolskih gledaliških dogodkov, saj omogočajo dijakom izkušnjo dela v živo, za odrom ali za oder, iskanja rešitev na nepredvidene zaplete v prostoru ipd.

Z namenom širjenja znanja o različnih vizualnih pristopih pri načrtovanju prispevkov si dijaki v okviru pouka ogledajo in analizirajo gledališko predstavo, likovno razstavo, filmsko projekcijo ali se udeležijo pogovora z vizualnimi ustvarjalci, ki delujejo na področju gledališča.

4. Povezovanje znanja (transfer, medpredmetnost)

Načrtovanje in usklajevanje povezovanja predstavlja konstruktiven proces, preko katerega mentor deluje skozi učne pristope, ki presegajo zgolj naključne posamične povezave ter omogočajo dobrodošlo koordinacijo in komunikacijo med sodelujočimi učitelji. Povezovanje pomeni nadgradnjo in sistematično razvijanje zavesti o kompleksnosti ustvarjalnega delavniškega področja.

Vizualna delavnica se lahko povezuje s katerokoli od gledaliških delavnic. V sodelovanju z umetnostjo igre, impro ali gibom lahko nastanejo fotografije za gledališki list, video ali fotografska dokumentacija predstave ali na primer video o dogajanju v zakulisju predstave. V primeru dokumentarno naravnanih projektov se v procesu priprav dijaki osredotočijo na obnovitev in nadgradnjo tehničnega znanja o fotografiranju in snemanju, pri čemer se poseben poudarek posveti posebni gledališki atmosferi, zahtevnejši osvetljavi, hitrosti v iskanju primernega kadra ipd.

Dijaki se lahko pri sodelovanju z delavnicami umetnost igre, impro ali gib posvetijo tudi drugim elementom, kot so scenografija, kostumografija, luč ali grafična podoba. Dijaki pri tem najprej usvojijo osnove izbranega vizualnega elementa nato pa skozi raziskovanje različnih ustvarjalnih pristopov in upoštevanje specifik gledališkega dela, v katerem sodelujejo, načrtujejo in ustvarijo končni izdelek, ki bo uporabljen v gledališki predstavi ali podobni predstavitvi.

V sodelovanju z delavnico zvoka in glasbe lahko dijaki ustvarijo video spot ali plesni video v sodelovanju z delavnico giba.

Čeprav je temeljni poudarek vizualne delavnice na ustvarjanju vizualne podobe za gledališko predstavo, se lahko dijaki posvetijo tudi drugačnim samostojnim vizualnim ali avdiovizualnim projektom. Kot samostojni projekt lahko tako ustvarijo razstavo, plakat ali npr. kratek film.

Učitelj pri vodenju delavnice izpostavlja predvsem vlogo mentorja in moderatorja, ki načrtuje, organizira in vzpostavlja ugodno učno okolje, v katerem dijaki dobijo spodbudo praktičnega dela, eksperimentiranja, doživljanja, učenja in razmišljanja. Prizadeva si za doseganje zadovoljstva ob uspehu, ki oblikuje samozavest in prispeva k osebnostni rasti. Kadar je potrebno popravlja napake in nudi oporo v obliki dodatnih demonstracij in razlag. Z vsem tem pomaga dijakom kar se da učinkovito in hitro dosežati učne cilje.

5. Vključenost področij skupnih ciljev

Skozi analize primerov in refleksije lastne ustvarjalnosti se vzpostavlja odnos do **jezika, državljanstva, kulture in umetnosti** ter doživljanje umetnostne izkušnje na individualni in skupinski ravni. Cilji delavnice intenzivno naslavljajo njen vzgojni pomen, saj vizualno ustvarjanje spodbuja ustvarjalnost, samoiniciativnost, vztrajnost, načrtovanje, skupinsko delo, spodbuja pa se tudi medsebojna pomoč. V sodelovanju z drugimi v ustvarjalni skupnosti in za ustvarjalno skupnost ter v refleksiji tovrstne ustvarjalnosti se uri v razvijanju kritičnega mišljenja, ponotranji kulturo dialoga ter izgrajuje lastni svetovni nazor. Skozi prepoznavanje teh vrednot ter prek poznavanja in prevzemanja človekovih pravic in dolžnosti, se oblikuje zavedanje pomena aktivnega državljanstva.

Cilji s področja **zdravja in dobrobiti** so usmerjeni v zaznavanje in prepoznavanje lastnega doživljanja ter zmožnosti razumevanje in prevzemanja perspektive drugega. Ob iskanju lastnega pogleda, lastne perspektive, smiselne umestitve lastnega dela v večje skupinsko gledališko delo lastnih vizualnih podob mentor dijake spodbuja in usmerja k prožnemu, odprtemu načinu razmišljanja, preko katerega dijaki ozaveščajo lastno doživljanje in védenje, prepoznavajo raznolikost v ožjih in širših okoljih ter krepijo zmožnost razumevanja in prevzemanja perspektive drugega.

S premišljeno uporabo in dobrim poznavanjem informacijsko-komunikacijske tehnologije razvija **digitalno kompetentnost**, ki jo krepi skozi praktično delo in vključevanje v ustvarjanja vizualnih vsebin. Digitalne veščine lahko razvija s popolnoma svojstvenimi in inovativnimi pristopi, saj se v gledališki uprizoritvi večkrat pojavi potreba ali zgolj želja po vizualijah, ki nadgrajujejo konceptualno zasnovo, bodisi vsebinsko bodisi scenografsko tehnično. Ob tem pa pozna licence in avtorske pravice, spoštuje pravice avtorjev in jih ustrezno citira.

Digitalna tehnologija je pri vizualni delavnici pomembna predvsem, ko gre za izbiro medija fotografije, videa ali animacije, saj je tehnično korektna uporaba fotoaparata in video kamere, solidno poznavanje programske opreme za montiranje ali animiranje predpogoj na katerem dijaki usvajajo in razvijajo vizualni jezik in razvijajo lastne vizualne izdelke. Digitalna tehnologija omogoča dijakom beleženje, analiziranje in razvijanje lastnih vizualnih zamisli. Tako neobdelani kot obdelani posnetki, fotografije in različne faze animiranja se uporabljajo za samorefleksijo, ogledovanje napredka in pripravo na pouk ali javno izvedbo.

Dijaki lahko s pomočjo digitalne tehnologije oblikujejo gledališki list, montirajo video, izdelujejo animacijo, v živo predvajajo in mešajo sliko za gledališko scenografijo ipd. Na ta način se spodbuja samoiniciativnost, eksperimentiranje in večja avtonomija v ustvarjalnem procesu.

Zaradi svojega projektnega značaja predmet utrjuje tudi kompetence za **podjetnost** in ustvarjalnost, saj spodbuja dijake k samoiniciativnosti, iskanju lastnih izraznih poti, premišljenemu reševanju problemov ter oblikovanju konkretnih rezultatov svojega dela. Na poti do uresničitve svoje/ skupinske vizije nujno prepozna svoje močna in šibka področja ter išče načine za učinkovito delovanje znotraj delovne skupine.

V okviru vizualne delavnice na različnih ravneh ozavešča **trajnostni razvoj** in razvija odnos do problematike ter gradi odgovoren odnos do naravnih sistemov, razume kompleksnost in razmerja med naravnimi in družbenimi sistemi. Obenem delavnica dijake spodbuja k razmišljanju o odgovornem ravnanju do okolja – preko tem, ki jih v praktičnih izdelkih naslavljajo in obravnavajo krepi osebno in družbeno odgovornost za skrb za naravno okolje in širše za celostno pojmovanje trajnostnega razvoja. Delavnica prispeva k oblikovanju kritično mislečih, ustvarjalnih in sočutnih posameznikov, ki razumejo, da so trajnostni odnosi med ljudmi neločljivo povezani s trajnostnim odnosom do planeta.

6. Primeri učiteljev

Pri pouku učitelj pogosto uporablja praktično usmerjene in fleksibilne pristope, ki dijakom omogočajo aktivno sodelovanje in takojšnjo refleksijo nad lastnim delom. Navedenih je nekaj konkretnih primerov, ki jih je mogoče prilagoditi raznim razredom, skupinam, opremini in ciljem:

Kompozicija

Učitelj dijakom pokaže primere fotografij krožne, trikotne, ali simetrične kompozicij nato pa jim dodeli nalogo, da tudi sami posnamejo več fotografij v izbrani kompoziciji. Dijaki se po eni strani preizkusijo v rokovanju s fotoaparatom, iskanju raznolikih ozadij, eksperimentiranju z različnimi plani in rakurzi ipd. Fotografije analizirajo hkrati pa razmišljajo kako bi lahko bile takšne kompozicije uporabne v gledališkem prostoru kot scenografske projekcije in katera kompozicija bi bila glede na vsebino in ostale vizualne elemente najbolj primerna za predstavo, ki jo želijo opremiti.

Animiranje žoge oz. kroga

Ob uvajanju v animiranje je običajna vaja, ki jo opravi vsak animator *animiranje žoge*. Pri animiranju so dijaki pozorni na razlike v spreminjanju hitrosti padanja, spreminjanju oddaljenosti žoge med posameznimi sličicami, elastičnosti žoge ipd. Po osnovni vaji se dijaki preizkusijo tudi v svobodnejšem animiranju žoge ali pike, ki lahko leti v več smeri, se premika tudi v perspektivo, izginja in se spet prikazuje ipd. Po pregledanih različnih vajah animiranja žoge oz. pike dijaki analizirajo delo in razmišljajo kako bi kot vizualni scenografski element gibljiva pika ali krog lahko bila uporabljena v predstavi. Skupaj razmislijo o tem kakšno vzdušje prinašajo večji krogi, kakšno hitrejše ali počasnejše gibanje, kako delujejo množično animiran pike, kateri del predstave bi povezali z izbrano animacijo, kako bi lahko animirali drugačne oblike kroga ipd.

Eksperimentalna montaža

Video v gledališču ima drugačno časovnost in pripovednost kot film. Ker je video del predstave je le del celotnega dogajanja in mu le redko dopustimo, da prevzame celotno pozornost. Videi za gledališče so zato pogosto bolj formalni, uporabljajo posebne učinke, montaža je lahko počasnejša, hitrejša, vsebuje razcepljene kadre, prelive, je barvno obdelana, slika upočasnjena ipd. Dijake na ta vizualni jezik za gledališča privajamo prek ogleda primerov in praktičnih vaj montiranja, kjer preizkušajo kako lahko manjše število posnetkov (npr. pet) montirajo na karseda raznolike načine -preizkušajo kako se njihova pripovednost spreminja z upočasnitvijo, vstavljanjem črnin, drugačnim obarvanjem, ipd.

Tablice ali telefoni v odrski situaciji

Glede na to, da imajo dijaki svoje telefone, določene šole pa imajo tudi tablične računalnike, je lahko ena od vaj, ki jo izvedejo dijaki, poskus umeščanja tablic ali telefonov v izbran gledališki prizor. Učitelj z dijaki preuči izbran prizor (lahko je na primer to tudi pesem), skupaj pa razmislijo, kako bi lahko tablice in/ali telefon uporabili v odrski postavitvi. Pri tem lahko dijaki na tablicah ali telefonih prikazujejo določene besede, črke, grafične simbole, risbe, videe ipd. in te elemente umeščajo v prostor kot rekvizit, ki se ga lahko enostavno spreminja, zamenja, s postavljanjem več telefonov ali tablic ene poleg druge se lahko tudi sestavlja večjo sliko ipd.

7. Priporočila za vrednotenje znanja (priporočeni načini izkazovanja znanja, opisni kriteriji)

Preverjanje in ocenjevanje znanja naj v skladu z upoštevanjem načela individualizacije potekata na različne načine, ki omogočajo didaktično pestrost in uravnotežijo prednostna in šibkejša področja dijakov. Učitelj skozi

celoten ustvarjalni proces sistematično ugotavlja doseganje zastavljenih ciljev in na podlagi pridobljenih informacij sproti prilagaja svoje pedagoške pristope. Povratne informacije so usmerjene v spodbujanje dijakovega razvoja, samostojnosti in ustvarjalnega izražanja.

Preverjanje znanja v delavnici vseskozi spremlja obravnavanje na osnovi formativnega spremljanja. Povratna informacija nenehno teče v smeri od mentorja k dijaku, saj lahko na podlagi tega dijak spremeni svoje vedenje ter izboljša svoje znanje in veščine. Povratna informacija je objektivna, konkretna in neposredna, a izrečena na spoštljiv in spodbuden način. Priporočene oblike preverjanja vključujejo praktične vaje, izdelke ter demonstracijo pridobljenih veščin. Izbira načina preverjanja naj ustreza naravi dejavnosti in ciljem izobraževalnega procesa.

V nadaljevanju učitelj izpelje ocenjevanje dijakovega ustvarjanja. Priporočene oblike ocenjevanja vključujejo praktične vaje, izdelke ter demonstracijo pridobljenih veščin. Izbira načina ocenjevanja naj ustreza naravi dejavnosti in ciljem izobraževalnega procesa.

Priporočamo, da se znanje v okviru vizualne delavnice primarno izkazuje prek praktičnih vaj in praktičnih končnih izdelkov. Praktične vaje se izvedejo po uvodu v spoznavanje in razumevanje posameznega cilja. Na primer dijaki po spoznavanju osnov o osvetljavi izvedejo vajo osvetljevanja prizora v trdi in mehki svetlobi. Končni izdelek po drugi strani navadno izvedemo v drugi polovici leta ali po obravnavanju večjega sklopa ciljev. Vključujejo več kreativnega razmisleka dijakov in kombiniranja več znanj in praktičnih izkušenj, ki so jih pridobili med poukom. Končni izdelek navadno tudi nastane v sodelovanju z drugimi delavnicami oz. v okviru priprave na gledališko predstavo. Dijak na primer pripravi načrt za fotografsko serijo, ki jo posname in se le-ta uporabi v gledališkem listu. Dijak lahko kot končni izdelek v manjši skupini izdela tudi glasbeni video spot, plesni video ipd. Ob predložitvi praktičnih vaj in končnih izdelkov priporočamo, da dijaki svoje izdelke tudi ustno zagovarjajo.

Dodatno je mogoče pridobiti oceno tudi z ustnim spraševanjem o uporabi različnih digitalnih orodij in materialov. Predlagamo ustno pojasnjevanje s hkratnim praktičnim prikazom uporabe izbrane programske opreme, ki se jo je učil uporabljati v okviru delavnice in/ali ustno spraševanje o pomenu različnih vizualnih elementov, ki jih je obravnaval v okviru delavnice.

8. Minimalni materialni pogoji za izvedbo pouka:

- » studio ali drug svetilno primerno opremljen prostor in komplet luči
- » računalniška učilnica s prostorom za vsaj 9 montažnih kompletov
- » 5 snemalnih kompletov (digitalne kamere/fotoaparati, stativi, mikrofoni, slušalke, monitorji, kabli, boom palice ipd.);
- » poleg 5 kompletov snemalnih luči, za posebne učinke je priporočljiva tudi stena z zelenim in drugimi tipi izmenljivih ozadji;
- » 9 montažnih kompletov (računalniki, monitorji, programska oprema za montažo in obdelavo zvoka in slike ter za 2D in/ali 3D animiranje) – najmanj 1 komplet na dva dijaka ter 1 komplet za učitelja;
- » za oblikovanje, risanje in animiranje so priporočljive tudi grafične tablice za risanje (1 na dijaka/dijakinjo);

- » 17 kompletov zunanjih zvočnih kartic in predojačevalnikov za slušalke ter slušalke (komplet naj omogoča izhod zvoka za vse udeležence);
- » predvajalnica z najmanj 20 sedeži in kakovostno videoprojekcijo.

Pri opremljanju učilnic z zgoraj navedeno tehnologijo je treba upoštevati sprotni tehnološki razvoj. Zgornji seznam je zato potrebno letno dopolnjevati, izpopolnjevati in nadgrajevati.

SPECIALNODIDAKTIČNA PRIPOROČILA ZA IMPRO

1. Didaktične strategije in metode

Impro je praktična delavnica, ki na osnovi igranja ogrevalnih igric, impro igric in disciplin ter daljših impro oblik (ali struktur) ter preko intuitivnega izziva, ki je lahko samo takojšen razvija zanimanje in občutljivost za igranje, nastopanje, komunikacijo, zakonitosti dramaturgije, za besedilo, dramo, gledališče, uprizoritev, oblikovanja zgodb ter lahko hkrati reflektira tudi svoj hkratni položaj v konkretni družbeni resničnosti. Delavnica skozi stalno psihofizično akcijo motivira spoznavno radovednost, moralno občutljivost, aktivno družbeno držo ter zanimanje za čustveno življenje človeka in njegov položaj v svetu.

Izhodišče za pouk impro delavnice predstavlja sledenje načinu **poučevanja skozi umetniške ali estetske izkušnje**. Ta temelji na prizadevanjih, da se dijaku zagotovi ključna aktivna prvoosebna umetniška oz. estetska izkušnja igranja oz. Improviziranja v času in prostoru. Izhodišče pogloblja **model globalnega učenja**, saj v središče umešča dijaka kot posameznika z vsemi njegovimi subjektivnimi posebnostmi, ki vstopa v takojšnjo odsko umetniško izkušnjo. Delavnica omogoča sledenje učnim procesom, ki izhajajo iz notranje motivacije dijaka.

Naloga delavnica je izgradnja impro odskih veščin, ki se uvrščajo v spontan in participatorjen način uprizarjanja in zavedanje pomena načel impro ustvarjalnosti za dobrobit ljudi. Poudarek je na razvoju sposobnosti za **impro igralske izkušnje**, za enkratna igralska in performativna doživetja, ki v dijaku/improvizatorju sprožijo inovativno iskanje subjektivnega pomena, ključnega za njegovo življenje. Šolski razred ali dvorana je prostor, kjer se ob igranju ogrevalnih igric, impro disciplin, daljših impro oblik ustvari skupnost, v kateri se udeleženci povežejo v čustvenih in telesnih odzivih ter skupinsko izkušnjo dopolnijo v skupinskem igranju ogrevalnih igric, impro disciplin, daljših impro oblik. Proces delavnice poteka skozi **takojšnjo ekspresijo**, skozi gledališka ali uprizoritvena izrazna sredstva. Tak proces pomaga razumeti sodobni svet in ljudi ter dogajanja okoli sebe, hkrati pa nadgrajuje družbeno zavest in občutljivost za drugega.

Delavnica nudi in spodbuja občutljivo, induktivno, interaktivno in intuitivno praktično udejstvovanje in izobraževanje ter prinaša impro znanja in možnost dialoga med impro igro in gledališko igro ter uprizoritvijo ali konkretizacijo v času in prostoru, z uprizarjanjem oz. gledališkimi izraznimi sredstvi.

Tako na osnovi izbranih ogrevalnih igric, impro disciplin, daljših impro oblik dijaki oblikujejo generalizacije, ki so dokaz razumevanja in hkrati omogočijo prenos impro veščin v nove učne, ustvarjalne in življenjske situacije ter odprti razvoj osebne identitete v duhu sprejemanja realnosti življenjskih perspektiv.

Načrtovanje pouka s svojimi načeli, strategijami in oblikami sledi impro metodam, ki izhajajo iz performativnega dejstva, ki zajema široko področje današnjega življenja, v katerem lahko nenehno insceniramo dogodke, ki potekajo v živo, interaktivno in participatorno. Vsak lahko vstopi v prostor in čas in igra svojo vlogo.

Pri poučevanju sledimo **socialno-konstruktivističnim didaktičnim metodam in oblikam odprtega pouka, pri čemer sledimo aktivnim** skupinskim učnim oblikam, ki vzpostavljajo takojšen odziv in vzpostavljajo enakovrednost v skupini. Približujejo se avtentičnim situacijam, v katerih oblikujemo najprej spontane in intuitivne celostne odzive, ki jih nato oblikujemo v posamezni stilski ali tehnični izraz. Sledijo učne oblike v dvojicah (dialog) in individualnim (monolog, govorne ploskve). Učne metode so verbalne, razlagalne, obogatene z metodami (nenehne) demonstracije, delom v skupini v krogu, kar omogoča očesni stik, pozornost do drugega in drugačnega in medsebojno solidarno ravnanje. K **operacijsko-praktičnim metodam** ali metodam praktičnih del lahko uvrščamo igranje impro disciplin, daljših impro oblik, ki so obenem verbalne, gibalne in vizualne ter preko igre in igranja nudijo prepoznavanje telesnih občutkov, čustev, misli, vrednot, potreb in želja.

Dijak dosega učne cilje s postopki dejavnega, sodelovalnega, ustvarjalnega in raziskujočega učenja, igranja ogrevalnih igranic, impro disciplin, daljših impro oblik, opazovanja, poslušanja, raziskovanja, pa tudi s pomočjo refleksije, opisovanja, primerjanja in razvrščanja impro nalog posameznih disciplin in njihovih nalog ter njihovega vrednotenja oz. presojanja.

Ključno vlogo igrajo inscenirani **dogodki kot del učnega procesa** kjer dijaki praktično preizkušajo impro znanja. Ob igranju se ustvari **skupnost**, v kateri se gledalci povežejo v čustvenih in telesnih odzivih ter skupinsko izkušnjo dopolnijo v družnem improviziranju, interpretiranju, analiziranju in vrednotenju. Tovrstna oblika pouka ni samo posredovanje in izmenjava nabora določenih performativnih nalog, ampak utelešeni angažma dijakov v skupnosti, kjer proces učenja poteka skozi ekspresijo.

Za motiviranje samostojnega in izvirnega izražanja spoznanj, do katerih ob impro znanjih prihajajo dijaki, naj bo na voljo širok spekter možnosti njihove artikulacije. Dijaki aktivno sodelujejo pri pouku na različne načine, predvsem z igranjem in reševanjem impro odrskih nalog, pa tudi z refleksijami, s poročili z obiskov impro, uprizoritvenih dogodkov, s predstavitvami lastnega doživetja ob igranju impro disciplin, daljših impro oblik. Nepogrešljiv je tudi medsebojni dialog, deljenje mnenj in kritično izražanje spoznanj v obliki razgovorov, skupinskih analiz. Ob tovrstnih dejavnostih se dijaki navajajo na aktivno in kritično iskanje ter vrednotenje bistvenih informacij. S tem razvijajo sposobnost samostojnega učenja in pridobivajo izkušnje za čim bolj avtonomno delovanje.

2. Elementi diferenciacije, individualizacije ali personalizacije in formativno spremljanje (FS)

Enega ključnih vzvodov individualizacije predstavlja metoda dela z impro nalogo posamezne bodisi impro discipline bodisi snovanja daljših impro oblik. Aktivno igranje omogoča skozi vstopanje v aktivno in intuitivno igralsko izkušnjo izbirnost pri naboru vlog in oblikovanih statusov znotraj posamezne discipline, kar dijaku razkriva njegove lastne zmožnosti, interese in zanimanja. Priporočljivo je, da lahko dijak impro spoznava na primerih in skozi procese, ki so zanj aktualni, zanimivi in vznemirljivi tako na vsebinski in estetski kakor tudi na intuitivni in praktični ravni, saj mu tako predstavljajo ustrezen izziv za raziskovanje, igranje, oblikovanje impro situacij pa mu predstavlja notranjo spodbudo in navdušenje.

Ob načrtovanju in izvedbi pouka pri dijakih upoštevamo različne stile sprejemanja, zaznavanja, mišljenja in odločanja. Že v izhodišču se vzpostavi **veččutno poučevanje in učenje**, ki sta premišljeno usmerjena v izgradnjo kompleksnejše predstave o oblikah improviziranih fenomenov, ki vključuje tudi dožemanje na nediskurzivni ravni. Učitelj upošteva, da dijak lahko vstopa v impro na več načinov, z aktivnim igranjem ali zgolj z aktivnim opazovanjem, usmerjanjem in razmislekom o impro situacijah, izbira tiste načine, ki so zanj zanimivejši in pri katerih je spretnejši, bodisi da ob njih kaže in uri uprizoritvena izrazna sredstva, spretnosti pomnjenja in odzivanja, kritičnega odziva in aktualizacije bodisi so mu vsebinsko oziroma intuitivno bližje. Učitelj sledi **notranjim oziroma intrinzičnim motivacijam** kot tistim, ki jih lahko doživlja dijak na osnovi učiteljeve opore in vzpostavljanja ustreznega učnega okolja, v katerem mu je omogočeno zadovoljevanje temeljnih potreb po avtonomnosti, kompetentnosti in kreativnosti, predvsem pa po povezanosti z drugimi. Intrinzična motivacija pa se pojavi samo pri aktivnostih, za katere pri posamezniku obstaja pristni interes, torej pri dejavnostih in procesih, ki mu predstavljajo izziv ali novost oziroma imajo zanj estetsko vrednost.

Učenje spodbujamo z različnimi oblikami notranjega navdušenja – motiviranosti za vednostjo (izvajanje impro disciplin zaradi užitka in zadovoljstva, ki ga doživlja med igranjem, nastopanjem ali prizadevanjem, da bi razumel nekaj novega), motiviranosti za dosežke (igranje v impro disciplinah zaradi užitka in zadovoljstva, ker poskuša nekaj doseči ali ustvariti) in motiviranosti po občutenju stimulacije (vključevanje v impro aktivnost z namenom doživljanja občutij, kot so čutni ali čustveni užitki, estetska doživetja, zabava, vznemirjenje ipd.).

Formativno spremljanje daje poudarek na nenehno spremljanje dijakovega napredka, ki mu v nadaljevanju prilagajamo proces formiranja veščin in impro odrskega izraza. V pouk lahko zajamemo vseh pet elementov formativnega spremljanja: namene učenja in kriterije uspešnosti, ki jih izpeljemo iz ciljev in standardov znanja, dokaze o učenju, povratno informacijo, vprašanja v podporo učenju ter samovrednotenje in vrstniško vrednotenje. Poudarek je na sprotni povratni informaciji, ki naj dijaku odgovori na naslednja vprašanja: 1) Kje sem trenutno? 2) Kje so moje pomanjkljivosti? 3) Kaj moram narediti drugače, da bom izboljšal svoje znanje? Ta naj bo pravočasna, spoštljiva, a jasna, konkretna in uporabna s predlogi za izboljšave, ki naj ji sledi priložnost za napredovanje.

3. Učenje izven učilnic

Spoznavanje impro ustvarjanja se prične z aktivnim vstopanjem v odrski ali uprizoritveni prostor, ki je lahko kjer koli, tudi v učilnici. Vendar zaradi zagotavljanja pristnosti stika z zmožnostmi impro ustvarjanja je seveda priporočljivo, da se izvaja v primerni dvorani, ki je opremljena tako z akustičnimi kot s svetlobnimi sredstvi in med delom po izboru nudi možnost tako uporabe scenografije, kostumov kot ostalih vizualnih sredstev.

Ob organiziranem ogledu impro uprizoritev je občasno dobrodošel tudi obisk gledaliških vzgojno izobraževalnih programov, ki jih organizirajo posamezni inštituti in slovenska gledališča in zavodi. Kadar pogoji ne omogočajo spoznavanja v dejanskem okolju, si lahko pomagamo s spletnimi stranmi ustanov, z digitalnimi zbirkami, z možnostmi virtualnih sprehodov ali z uporabo učnih gradiv, ki jih ponujajo na svojih platformah.

V obliki impro tekem, impro večerov, projektov, predstav, uprizoritev spodbujamo dijake k samostojnemu organiziranju, samostojnemu oblikovanju impro ali scenskega dogodka, predstave in podobnih dejavnosti, pri katerih lahko samostojno razvijajo nadgradnjo učnega procesa. V formatu projektnega učnega dela v šoli, kot npr. meddelavniška ali medpredmetna organizacija letne posamezne ali skupinske uprizoritve, oblikovanje plakatov, gledaliških listov pa tudi v sodelovanju z lokalnimi institucijami, lahko prakticiramo izkustveno učenje,

ki združuje teoretično pridobljena posplošena znanja s posameznikovo subjektivno izkušnjo. Sestavni del učenja izven učilnic je tudi snovanje lastnih impro, gledaliških, uprizoritvenih in scenskih del, s katerimi dijaki dopolnjujejo refleksivna spoznanja in praktično delo pri delavnicah gledališke smeri.

4. Povezovanje znanja (transfer, medpredmetnost)

Procesi povezovanja znanja so pri obravnavi impro ustvarjalnosti še posebej pomembni že zaradi izhodiščne predpostavke, da gre za intuitivni vstop v gledališče kot **ene od oblik najstarejše umetnosti**, ki je nastala iz skorajda **antropološkega dejstva** in kar ji zagotavlja status ene od avtentičnih oblik vstopanja posameznika v odnose z življenjskim okoljem in spoznavanje resnice lastnega bivanja. Vznik gledališča, gledališkega ustvarjanja in prav tako impro ima svojo antropološko, ritualno, obredno podstat in njegov začetek in nadaljevanje se časovno in prostorsko umeščata. Je akcija v konkretnem času in prostoru, ki jo lahko realiziramo kadar koli. Impro sledi performativnim izhodiščem (performativni obrat) v uprizoritveni umetnosti druge polovice 20. stoletja in 21. stoletja, kjer se umetniška resničnost realizira v dogodkih, ki so nadomestili avantgardne akcije, kjer je lahko umetniški dogodek vse, le da ima utemeljitev v konceptu.

Načrtovanje in usklajevanje povezovanja predstavlja konstruktiven proces, preko katerega mentor deluje skozi učne pristope, ki presegajo zgolj naključne posamične povezave ter omogočajo dobrodošlo koordinacijo in komunikacijo med sodelujočimi učitelji. Predvsem pa organiziranje povezovanja omogoča, da mentor podrobno premisli, kaj želi z dijaki doseči, kakšni so temeljni nameni sodelovanja, kakšno znanje naj bi skozi solidarno skupnost in skozi dogodek, skozi inscenacijo dosegli, če naj bi bilo učenje čim bolj poglobljeno in naj bi resnično privedlo do polnega razumevanja in vsesplošne uporabnosti.

Impro delavnica je sestavni del predmetnika gledališke smeri, zato je strokovno upravičeno, da se izvaja v povezavi z vsebinami in cilji praktičnega dela **gledaliških in filmskih delavnic**, predmeta **gledališko ustvarjanje, pa tudi predmeta zgodovina in teorija gledališča in filma**, V vsakem primeru **povezovanje, medpredmetnost** in tudi **meddelavniškost** (saj gre tudi za povezovanje strokovnih delavnic) pomeni nadgradnjo in sistematično razvijanje zavesti o kompleksnosti ustvarjalnega delavniškega področja.

Učitelja ali učitelji posameznih sklopov lahko v obliki **timskega pouka** v sodelovanju pripravita/jo medsebojno nadgradnjo vsebin, ciljev in veščin. Dijaki lahko z impro znanjem dejavno sodelujejo v gledaliških in filmskih ustvarjalnih delavnicah, domišljajo in načrtujejo različne možnosti impro, pa tudi drugih uprizoritvenih, gledaliških ali filmskih stvaritev; snujejo možnosti impro ali gledališke predstave, uprizoritvenega dogodka, performansa, videa in filma ter pomagajo stvaritve realizirati in arhivirati. Prav tako pa lahko sodelujejo v problemsko-kritični diskusiji in pri vrednotenju ustvarjene uprizoritve, inscenacije, dogodka ali dela. Takšna sodelovanja predpostavljajo načrtovanje dejavnosti tako za posamezne delavnice kakor za skupne aktivnosti povezanih delavnic, ki kulminirajo denimo v zaključnih predstavah in končnih izdelkih. Tako so za doseganje ciljev ali za izkazovanje rezultatov odločilnega pomena premišljeno izbrane in razporejene dejavnosti, ki posredujejo pri spoznavnem procesu. Priporočljive pa so tudi **vertikalne povezave** znotraj iste delavnice, ko lahko dijaki nižjih letnikov višjim letnikom predstavijo svoje impro koncepte in obratno, ti pa jih kritično ovrednotijo na osnovi lastnih učnih izkušenj in pridobljenih znanj.

Kontekstualizacija in aktualizacija sta pogojeni z **interdisciplinarnim pristopom**. Najbolj intenzivno je povezovanje z gledališkim ustvarjanjem in s filmskimi strokovnimi delavnicami, gibom, glasbo in vizualnimi

delavnicami. Prav tako so ustvarjene medpredmetne korelacije in povezave s sorodnimi humanističnimi in družboslovnimi predmeti.

Nepogrešljive so medpredmetne korelacije in povezave z ostalimi umetnostnimi predmeti in pa tudi s sorodnimi humanističnimi in družboslovnimi predmeti. Pomembne izziv pa si lahko zastavimo ob posameznih impro primerih, ki se posvečajo problematikam naravoslovnih predmetov in naravoslovne znanosti. Ob tem pa so zaželeni tudi strnjene oblike pouka za večdelavniške **povezave** najpogosteje v obliki uprizoritvenega učnega dela s pristopom avtentičnega učenja, ki simulira resnične uprizoritvene situacije ter predpostavlja vključevanje znanja in veščin različnih impro ali gledališkoizraznih pristopov, tehnik in disciplin.

V povezavi z vsebinami in cilji impro delavnice med priporočljive oblike **medpredmetnosti** lahko uvrstimo tudi **intermedialni pristop**, kjer lahko impro obravnavamo v soodnosnosti z različnimi medijskimi in umetnostnimi formati posameznih predmetov.

Učitelj pri vodenju delavnice izpostavlja predvsem vlogo **mentorja** in moderatorja, ki načrtuje, organizira in vzpostavlja ugodno učno okolje, v katerem dijaki dobijo spodbudo igranja, doživljanja, učenja in razmišljanja. Prizadeva si za doseganje zadovoljstva ob uspehu, ki oblikuje samozavest in prispeva k osebni rasti. Kadar je potrebno popravlja napake in nudi oporo v obliki dodatnih demonstracij in razlag. Z vsem tem pomaga dijakom kar se da učinkovito in hitro dosegati učne cilje.

5. Vključenost področij skupnih ciljev

Obravnavanje impro ustvarjalnosti ima skozi vzpostavljanje odnosa z drugimi praktičnimi delavnicami v gimnazijskem izobraževanju pomembno splošnoizobraževalno funkcijo.

V impro delavnici se takoj vzpostavi odnos do **jezika, državljanstva, kulture in umetnosti** ter doživljanja umetnostne izkušnje na individualni in skupinski ravni. Skozi igranje, spoznavanje in analiziranje se zavedamo moči gledaliških improvizacij in njihovih umeščenosti v širši družbeni kontekst. Tako dejavno prispeva k doumevanju človeka kot telesnega, intelektualnega in duhovnega bitja ter k razumevanju civilizacijskega razvoja človeštva.

Cilji delavnice intenzivno naslavljajo njen vzgojni pomen, saj impro vselej odraža vrednote solidarnosti, pomoči in skupnega vzajemnega ali participatornega ustvarjanja ali sodelujejo v boju zanje. Skozi prepoznavanje teh vrednot ter prek poznavanja in prevzemanja človekovih pravic in dolžnosti, se oblikuje zavedanje pomena aktivnega državljanstva in politične angažiranosti, hkrati pa se ponotranji občečloveške vrednote, na katerih temelji etika sodobne pluralistične družbe. V sodelovanju z drugimi v ustvarjalni skupnosti in za ustvarjalno skupnost ter v refleksiji tovrstne ustvarjalnosti se uri v razvijanju kritičnega mišljenja, ponotranji kulturo dialoga ter izgrajuje lastni svetovni nazor.

Cilji s področja **zdravja in dobrobiti** naslavljajo oz. so usmerjeni v zaznavanje in prepoznavanje lastnega doživljanja ter zmožnosti razumevanje in prevzemanja perspektive drugega. Ob igranju impro disciplin ali impro oblik gledališča mentor dijake spodbuja in usmerja k prožnemu, odprtemu načinu razmišljanja, preko katerega dijaki ozaveščajo lastno doživljanje in vedenje, prepoznavajo raznolikost v ožjih in širših okoljih ter krepijo zmožnost razumevanja in prevzemanja perspektive drugega. Impro naloge nudijo dijakom bolj sproščeno, kreativno vzdušje, ki jim omogoča notranje umirjanje in vzpostavljanje stika s samim seboj. Poleg tega

neposredno srečevanje z impro zmožnosti ustvarjanja dogodkov nudi možnosti za kvalitetno preživljanje prostega časa in osebno izpolnitev, ki je pomemben del psihofizičnega zdravja in dobrobiti pa tudi trajnostnega razvoja. V impro delavnici se vrednote trajnostnega razvoja vseskozi poosebljajo, delavnica jih praktično in psihofizično osmišlja, saj gre za aktivnost z namenom doživljanja občutij, kot so čutni ali čustveni užitki, estetska doživetja, zabava, vznemirjenje ipd., pri čemer se vseskozi upoštevajo etična načela pravičnosti, enakopravnosti in sočutja in presojuje dejanja, ki so potrebne za dosego želene, tudi trajnostne prihodnosti.

Hkrati z razvijanjem intuitivnega odziva uresničuje in razvija gledališka izrazila, ki izhajajo iz jezikovnih veščin – glasovno in pravorečno ter pisno izražanje in kritično mišljenje. S premišljeno uporabo informacijsko-komunikacijske tehnologije razvija **digitalno kompetenco**, ki jo krepi skozi vključevanje v lastne dejavnosti ustvarjanja impro vsebin.

Impro delavnica je delavnica, ki se sicer odvija v živo, vendar s svojim impro principom lahko deluje tudi v digitalnem okolju, ki dodaja performativnosti nove zmožnosti raziskovanja. Za tak princip impro delovanja je neobhodna povezava s svetovnim spletom, preko katerega dostopamo do najrazličnejših virov informacij, podatkovnih baz, virtualnih zbirk, posnetkov, pa tudi do vzgojnoizobraževalnih vsebin različnih domačih in tujih institucij, združenj ali ustvarjalcev.

Navezave na ožje okolje in zmožnost hitre impro intervencije omogoča iskanje priložnosti za delovanje v njem, kar skupaj z ustvarjalnim in inovativnim pristopom k obravnavi različnih vidikov impro ustvarjalnosti dosega cilje **podjetnosti**. Aktivno doživljanje impro ustvarjalnosti – tako na ravni dejstva, da se impro izvaja v živo – začrtuje okvir za izgradnjo osebne in kolektivne identitete ter pripravlja na aktivno državljanstvo.

Impro delavnica prispeva tudi razvoju elementov in načel **trajnostnega razvoja**. Dijaki skozi ustvarjalno igro, izražanje in aktivno poslušanje ocenjujejo povezanost lastnih vrednot in vrednot družbe s trajnostnostjo glede na svoje trenutne zmožnosti in družbeni položaj in gradijo odgovoren odnos do naravnih sistemov in razumevanju njihove kompleksnosti in razmerij med naravnimi in družbenimi sistemi.

6. Priporočila za vrednotenje znanja (priporočeni načini izkazovanja znanja, opisni kriteriji)

Preverjanje in ocenjevanje znanja naj v skladu z upoštevanjem načela individualizacije potekata na različne načine, ki omogočajo didaktično pestrost in uravnotežijo prednostna in šibkejša področja dijakov.

Preverjanje znanja v delavnici vseskozi spremlja obravnavanje na osnovi formativnega spremljanja. V obliki povratne informacije se od dijaka k mentorju usmerja nadaljnje delovanje v delavnici. Povratna informacija nenehno poteka tudi v smeri od mentorja k dijaku, saj lahko na podlagi tega dijak spremeni svoje vedenje ter izboljša svoje znanje in veščine. Povratna informacija je objektivna, konkretna in neposredna, a izrečena na spoštljiv in spodbuden način.

Ocenjevanje znanja lahko poteka na različne načine, vendar gre večinoma za praktično ocenjevanje pri praktičnih predstavitev, ki jih mentor smiselno vključi v svoj načrt ocenjevanja glede na zaporedje in način doseganja ciljev. Pri drugih načinih ocenjevanja znanja (s pisnimi izdelki in vizualnimi nalogami) oceno oblikuje na podlagi opisnikov, ki jih prav tako pripravi do začetka šolskega leta. Na začetku šolskega leta dijake seznani s številom ocen, načini ocenjevanja, mejami za ocene in opisniki.

SPECIALNODIDAKTIČNA PRIPOROČILA ZA DELAVNICO GIB

1. Didaktične strategije in metode

Poučevanje plesa in izvajanje gibalnih delavnic v vzgojno-izobraževalnem procesu zahteva premišljeno didaktično načrtovanje, ki upošteva specifičnosti telesnega, čustvenega in ustvarjalnega razvoja dijakov. Ples kot umetniška in izrazna oblika deluje na več ravneh – omogoča čutno zaznavanje, telesno izkušnjo, simbolno mišljenje, socialno interakcijo in estetski izraz. Prav zaradi teh značilnosti zahteva poučevanje plesa in gibanja posebna didaktična priporočila, ki se razlikujejo od tradicionalnega frontalnega pouka. Specialna didaktika na tem področju poudarja individualizacijo pristopa, ustvarjalno raziskovanje gibanja, varno učno okolje, telesno samorefleksijo, pa tudi spodbujanje spontanosti in umetniškega izraza. Profesor je v tem procesu mentor, opazovalec in spodbujevalec, ki dijake usmerja, da raziskujejo lastne gibalne možnosti in razvijajo samosvoj gibalno-umetniški jezik.

Pomemben poudarek je tudi na razvoju občutljivosti za prostor, čas, energijo in dinamiko, kar se preko strukturiranih in odprtih nalog postopoma gradi. Uporabljajo se raznolike didaktične metode, kot npr. improvizacija, gibalne asociacije, vodene domišljajske naloge, delo v parih in skupinah, opazovanje ter refleksija. V proces je smiselno vključevati tudi elemente medpredmetnega povezovanja (npr. z jezikom, glasbo, likovno umetnostjo, znanostjo) in sodobna digitalna orodja, ki omogočajo snemanje, analizo in ustvarjanje plesnih vsebin. Specialna didaktična priporočila tako poudarjajo potrebo po fleksibilnosti, empatičnem pristopu, estetski občutljivosti in ustvarjalni odprtosti, ki učencem omogočajo razvoj celostne telesne in umetniške pismenosti.

Ko dijaki osvojijo osnovne plesne in gibalne elemente v prvem in drugem letniku, kjer je gibalna delavnica obvezna za vse (kot so orientacija v prostoru, osnovni ritem, telesno zavedanje ter enostavne oblike gibanja), je ključno, da se učni proces smiselno nadgradi. V tretjem in četrtem letniku je gibalna delavnica izbirni predmet, ki pa se vsebinsko in praktično nadgrajuje. V tej fazi postane bistveno razvijanje poglobljenih gibalnih in ustvarjalnih kompetenc, kar zahteva premišljeno izbiro didaktičnih strategij in metod, ki spodbujajo raziskovanje, lastno izražanje in estetsko zrelost.

Med najpomembnejše strategije za nadgradnjo osnov sodijo: progresivno stopnjevanje nalog, kjer se osnovni gibi postopoma preoblikujejo v bolj kompleksne gibalne fraze ali improvizacijske naloge, odprte ustvarjalne naloge, ki dijakom omogočajo, da raziskujejo večplastnost giba (prostorsko, časovno, dinamično) in razvijajo lasten gibalni besednjak, refleksija in analiza, bodisi v obliki skupinske diskusije, snemanja in ogleda posnetkov, bodisi prek zapisovanja misli o ustvarjalnem procesu, metoda gibalne asociacije, kjer dijaki na dražljaj (slika, glasba, besedilo, predmet...) ustvarjajo nove gibalne interpretacije, metoda vodene plesne improvizacije, ki postopoma širi obzorja in spodbuja zaupanje v lastno gibalno domišljijo.

V nadgrajevalni fazi je ključna tudi interakcija med dijaki – delo v parih ali skupinah razvija občutek za skupno ustvarjanje, komunikacijo, odzivanje in empatijo v gibu. Povezovanje plesa z drugimi umetniškimi področji (glasba, vizualna umetnost, jezik) dodatno poglobi učni učinek in odpira prostor za medpredmetno in meddelavniško ustvarjanje. Učitelj v tem procesu ne podaja enoznačnih rešitev, temveč s pomočjo spodbud, vprašanj in izzivov učenca vodi v raziskovanje, samostojnost in umetniški razvoj. Tako gibalna delavnica postane laboratorij telesnega mišljenja in ustvarjalnosti, kjer dijaki nadgrajujejo osnovna znanja v smeri avtentičnega plesnega izraza.

2. Elementi diferenciacije, individualizacije ali personalizacije in formativno spremljanje

Diferenciacija vključuje prilagajanje učne vsebine, zahtevnosti nalog ali načina dela glede na različno predznanje, telesne sposobnosti ali ritem učenja. Iste naloge z različnimi zahtevnostnimi stopnjami (npr. različno kompleksne koreografije ali dolžine fraz), prostorska diferenciacija – posamezniki ali pari delajo v ločenih delih prostora, vsak na svoji različici teme, raznoliki načini izražanja: nekateri dijaki gibalno izrazijo idejo z močnimi gibi, drugi z drobnimi, natančnimi gibi.

Individualizacija vključuje prilagajanje tempa, načina dela in podpore posameznemu dijaku, ob upoštevanju njegovih zmožnosti in interesov. Dijaku se omogoči več časa za razvijanje gibalne fraze ali pomoč pri strukturiranju idej pri ustvarjanju plesne fraze, gibalne sekvence, dijak sam izbere med možnostmi (npr. katero glasbo uporabiti, katero izhodišče razviti), profesor individualno svetuje in spodbuja glede na opazovano napredovanje dijakov.

Personalizacija omogoča dijaku aktivno sodeluje v oblikovanju učnega procesa – sam izbira izhodišča, način dela ali cilje glede na lastne interese, ustvarjalni slog in osebno izraznost. Dijaki izbirajo gibalne tematike, s katerimi se identificirajo (npr. gibanje, ki izraža mir, jezo, moč...), ustvarjajo solo točke, ki izhajajo iz njihovega doživljanja ali izkušenj, reflektirajo lastni razvoj skozi ustvarjalni dnevnik, video zapis ali opis postopka.

Formativno spremljanje je smiselno vključeno v celoten pedagoški proces. Učitelj podaja povratno informacijo sproti, med izvajanjem nalog, hkrati pa dijaki podajajo povratno informacijo tudi drug drugemu, z opazovanjem in natančnim beleženjem. Tak primer je npr. gibalna refleksija: dijaki opišejo, kaj so želeli izraziti in kako so to naredili, povratna informacijo dobijo drug od drugega, ko komentirajo izvedbo po vnaprej dogovorjenih kriterijih (npr. dinamika, prostorska uporaba). Ali npr. snemanje in samoanaliza: dijaki si ogledajo svoje posnetke in podajo misli o napredku. Dijaki sami spremljajo, ali vključujejo določene elemente (npr. prehodi med ravnmi, ritem, gibanje v prostoru).

3. Didaktična gradiva

Učiteljem so pri delu na voljo kakovostna didaktična gradiva, ki ponujajo teoretične in praktične usmeritve za izvajanje pouka. Med ključne vire sodijo knjiga *Minds in Motion* avtorice Susan Griss, ki predstavi uporabo gibanja kot pristopa k učenju, delo Brede Kroflič *Ustvarjalni gib – tretja razsežnost pouka*, ki obravnava gib kot temeljni steber celostnega izobraževanja, ter priročnik *Plesna umetnost* Nine Meško in sodelavcev, ki vsebuje številne primere dobre prakse iz slovenskega vzgojno-izobraževalnega prostora. Koristna je tudi publikacija Mojce Vogelink *Tehnika gibanja v plesu*, ki sistematično predstavi osnovna načela gibanja za razvoj tehnične pripravljenosti dijakov. Vsa ta gradiva predstavljajo pomemben temelj za strokovno rast učitelja in inovativno oblikovanje učnega procesa.

- » Griss, S. (1998). *Minds in motion: A kinesthetic approach to teaching elementary curriculum*. Heinemann.
- » Kroflič, B. (2007). *Ustvarjalni gib – tretja razsežnost pouka*. Zavod RS za šolstvo.
- » Meško, N., idr. (2015). *Plesna umetnost: Priročnik za učitelje in mentorje*. Zavod RS za šolstvo.
- » Vogelink, M. (1994). *Tehnika gibanja v plesu*. Zavod RS za šolstvo

4. Učenje izven učilnice

Učenje izven učilnice odpira dragocene možnosti za nadgradnjo osnovnih plesnih in gibalnih znanj. Prostor namreč postane soustvarjalec same izkušnje – tako narava, urbano okolje kot tudi galerijski prostori vplivajo na način gibanja, prostorsko orientacijo, dinamiko in doživljanje telesa v gibu. Osnovni pojmi, kot so prostor, čas, energija in oblika, se tako prenesejo v konkretne in avtentične okoliščine. Metodološko to pomeni nadgradnjo učnega procesa preko pristopov, kot so lokacijsko specifična improvizacija, gibalno opazovanje okolice, odzivanje na zunanje dražljaje in soustvarjanje v skupini v nestrukturiranem okolju. Dijaki se pri tem učijo prilagajati gibanje različnim podlagam, svetlobnim pogojem, vremenskim vplivom in prisotnosti gledalcev. Ta proces ne razvija le gibalne prilagodljivosti, temveč tudi kreativno odzivnost, prostorsko občutljivost in telesno zavest v širšem okolju. Tak pristop dijakom omogoča večjo avtonomijo, saj jih spodbuja k samostojnemu iskanju izraznih možnosti, hkrati pa učitelju omogoča formativno spremljanje skozi opazovanje v realnem času in v avtentičnih pogojih. Učenje izven učilnice tako ni zgolj premik lokacije, temveč predstavlja nadgradnjo učnega procesa v smeri celostnega, odprtega in senzibilnega umetniškega raziskovanja, ki bogati gibalni izraz, razumevanje prostora ter odnos do telesa in okolja.

5. Povezovanje znanja, transfer in medpredmetnost

Pri nadgradnji osnov v gibalni delavnici postaneta povezovanje znanja in transfer učnih vsebin ključna za poglobljanje razumevanja ter spodbujanje celostnega učenja. Ples kot izrazna in telesna umetnost namreč vključuje večdimenzionalne vidike – čustvene, senzorične, intelektualne, estetske in družbene. Ko dijaki razvijajo kompleksnejše koreografije, improvizacije ali gibalne naloge, se učni proces lahko učinkovito povezuje z drugimi predmetnimi področji. Transfer znanja pomeni, da dijaki znanje, pridobljeno pri plesu, prenašajo v druge kontekste, kot so izboljšanje javnega nastopanja (npr. slovenščina, tuj jezik) s pomočjo zavedanja telesa in prostora, izboljšanje ritmičnega občutka pri glasbi ali matematiki, krepitev izražanja misli in čustev v jezikih ali psihologiji, ter razvijanje socialnih in sodelovalnih veščin pri delu v paru ali skupini, kar se navezuje na državljansko vzgojo in etiko.

Medpredmetnost v plesnem pouku se konkretno kaže v povezavah z različnimi področji: slovenščina in književnost vključujeta gib kot interpretacijo poezije ali zgodbe, likovna umetnost pa gibanje kot odziv na sliko, kip ali grafiko. Glasba vpliva na oblikovanje giba glede na tempo, dinamiko in zvočno atmosfero, medtem ko naravoslovje prinaša raziskovanje biomehanike gibanja, ravnotežja in delovanja mišic. Zgodovina in geografija omogočata raziskovanje plesov določenih časov, kultur ali prostorov, matematika pa prispeva s koncepti ritma, vzorca, simetrije in strukture gibalnih fraz.

Povezovanje znanja omogoča dijakom oblikovanje smiselnih povezav med različnimi izkušnjami, učnimi vsebinami in lastnim doživljanjem. S tem povežejo telesni občutek gibanja s pojmi, kot so ritem, oblika in ravnotežje, razumejo vpliv emocij, prostora in časa na gibalni izraz ter razvijajo sposobnost refleksije in razmišljanja o sebi kot ustvarjalcu. Tak način učenja krepi kritično mišljenje, samoregulacijo, kreativno reševanje problemov ter celotno razumevanje umetnosti v širšem družbenem kontekstu. Pouk plesa in gibalne delavnice tako postaneta prostor prepletanja različnih znanj, ki bogatijo ne le umetniški izraz, temveč celotno izobraževalno izkušnjo dijakov.

6. Vključenost področij skupnih ciljev

Urjenje telesnih veščin in razvoj umetniškega plesnega izraza nista le sredstvi za doseganje ciljev temveč tudi učinkovita platforma za uresničevanje skupnih področnih ciljev vzgoje in izobraževanja, ki presegajo posamezne predmete in oblikujejo celostnega, odgovornega in ustvarjalnega posameznika. Ples in gibanje tako postaneta celovito učno okolje, ki omogočata integracijo različnih znanj in vrednot, razvijanje ključnih kompetenc ter povezovanje telesnega, čustvenega in kognitivnega razvoja učencev v sodobni vzgojno-izobraževalni praksi.

Skupni cilj **jezik, državljanstvo, kultura in umetnost** dijaki razvijajo preko refleksije, opisa gibalnih procesov in interpretacije lastnih ustvarjalnih rešitev. Učijo se razvijati besedni zaklad, povezovati čutenje z izražanjem in jasno artikulirati namen giba. Govorna interpretacija koreografij spodbuja povezovanje giba in jezika, kar vpliva na samozavestno in ustvarjalno sporazumevanje. Ples omogoča raziskovanje kulturne dediščine, različnih identitet in oblik telesnega izraza skozi čas in prostor. Skupinsko delo krepi odgovornost, spoštovanje različnosti, sodelovanje in aktivno vlogo posameznika v skupnosti. Dijaki razvijajo tudi kritičen odnos do družbenih norm, ki se odražajo v gibanju, telesnosti in izrazu. Skrb za zdravje in dobrobit- predmet gibalna delavnica neposredno prispeva k fizičnemu zdravju, razvijanju telesne zavednosti, obvladovanju stresa in čustvenem ravnesju. Redna plesna praksa spodbuja pozitiven odnos do telesa, sprostitev in krepitev samopodobe, hkrati pa dijake usmerja v oblikovanje zdravih življenjskih navad.

Digitalno pismenost dijaki razvijajo skozi snemanje plesnih sekven, uporabo videoanalize in digitalne refleksije, z iskanjem navdiha v spletnih umetniških vsebinah in z digitalnim ustvarjanjem (npr. montaža plesnega videa). Razvijajo tudi kritično in ustvarjalno rabo tehnologije. Poudarek je na uporabi digitalnih orodij za samostojno učenje, refleksijo in predstavitev.

Vključevanje digitalne tehnologije v pedagoški proces ne pomeni le modernizacije pouka, temveč odpira nove možnosti za spodbujanje ustvarjalnosti, refleksije in medpredmetnega povezovanja. Na področju plesa in gibalne delavnice digitalna orodja postajajo podporni element, ki omogoča učencem poglobljeno raziskovanje gibanja, izražanja in ustvarjalnih postopkov.

Uporaba video posnetkov omogoča samoopazovanje in refleksijo, kar je pri učenju giba in koreografije ključno za razvoj zavedanja telesa, prostorske orientacije in izvajalske natančnosti. Dijaki lahko s pomočjo snemanja beležijo svoje ustvarjalne procese, jih primerjajo, vrednotijo in nadgrajujejo.

Aplikacije za montažo, risanje ali snemanje zvoka omogočajo izdelavo gibalno-zvočnih kolažev, video koreografij in multimedijskih plesnih projektov. Digitalna orodja ponujajo tudi možnost sodelovanja na daljavo (npr. soustvarjanje gibalnih projektov z vrstniki iz drugih šol), raziskovanja umetniških praks (prek digitalnih arhivov plesnih predstav, intervjujev in dokumentarcev) ter povezovanja z drugimi učnimi področji – npr. jezikom, glasbo, likovno umetnostjo, znanostjo.

Pomembno je, da tehnologija v procesu ne nadomesti telesne izkušnje, temveč jo nadgradi, osmisli in omogoči boljšo refleksijo. V tem okviru profesor postane mentor ustvarjalnega procesa, ki usmerja rabo digitalnih orodij kot orodij razumevanja, eksperimentiranja in izražanja. Sodobni pristop k celostnemu poučevanju v gibalni delavnici vključuje tudi digitalna sredstva. Na ta način dijakom ne nudi le raziskovanje plesnega izraza in možnosti, ampak tudi kompetence prihodnosti: digitalno pismenost, estetsko občutljivost, sodelovanje, inovativnost in ustvarjalno razmišljanje.

Učenje in ustvarjanje v naravnem okolju (ples v parku, gozdu, urbanem okolju) razvija zavedanje o prostoru kot vrednoti. Spoštovanje narave in razumevanje telesa kot dela ekosistema je eden temeljnih elementov **trajnostnega razvoja**. Dijaki lahko ustvarjajo z recikliranimi materiali, obravnavajo teme okoljske občutljivosti skozi gib in sporočajo trajnostna sporočila na performativni način. K izbranim problemom pristopajo celostno, pri čemer upoštevajo povezanost okoljskega, gospodarskega in družbenega vidika.

Pesna ustvarjalnost spodbuja samoiniciativnost, raziskovanje, tveganje in vztrajnost – temeljne kompetence **podjetnosti**. Dijaki razvijajo ideje, jih uresničujejo, sodelujejo v skupinskih projektih, načrtujejo procese in jih reflektirajo. S tem krepijo ustvarjalno mišljenje, organizacijske sposobnosti in samozavest pri predstavitvi svojega dela.

Cilji s področja **zdravja in dobrobiti** naslavlja oz. so usmerjeni v zaznavanje in prepoznavanje lastnega doživljanja ter zmožnosti razumevanje in prevzemanja perspektive drugega. Delavnica z osredotočenostjo na anatomske poravnave, propriocepcijo, fraziranje in ustvarjalno interpretacijo gradi telesno pismenost, varno in trajnostno gibanje, duševno odpornost ter kakovostne socialne odnose – in to na način, ki je prenosljiv v druge umetniške in športne prakse ter v vsakdanje življenje.

Učne strategije in praksa pri gibalni delavnici so naravna stičišča številnih vrednot in kompetenc sodobne vzgoje. Ko profesorji načrtujejo učni proces celostno – kot umetniško, telesno in življenjsko izkušnjo – prispevajo k oblikovanju odprtih, samostojnih, sočutnih in ustvarjalnih mladih ljudi.

7. Priporočila za vrednotenje znanja (priporočeni načini izkazovanja znanja, opisni kriteriji)

Učitelj med učnim procesom kontinuirano spremlja dijakov napredek in pridobiva informacije o doseganju učnih ciljev. Sproti podaja kakovostne povratne informacije in formativno spremljanje smiselno vključuje v pedagoški proces.

Povratno informacijo podaja sproti, med izvajanjem nalog, hkrati pa dijaki podajajo povratno informacijo tudi drug drugemu, z opazovanjem in natančnim beleženjem. Tak primer sta že prej opisani gibalna refleksija in snemanje in samoanaliza.

Pri vrednotenju znanja v umetniškem procesu je ključno, da temelji na opisnih kriterijih, ki upoštevajo ne le končni izdelek, temveč tudi sam proces, ustvarjalnost, sodelovanje, telesno prisotnost in refleksijo. Pomembno je, da vrednotenje ne temelji zgolj na rezultatu, ampak tudi na pripravljenosti na sodelovanje, sposobnosti izražanja skozi telo in razvoju individualnega izraza.

Med priporočene načine izkazovanja znanja sodijo refleksivni dnevnik, predstavitev lastnega gibalnega izdelka, skupinske gibalne kompozicije, samoevalvacija in skupinska refleksija. Pri tem naj bodo ocene podprte z ustnimi ali pisnimi obrazložitvami, kar zagotavlja pravičnost, preglednost ter podporo učenčevemu razvoju v ustvarjalnem in pedagoškem procesu.

8. Minimalni prostorski in materialni pogoji za izvedbo pouka

Delavnica se izvaja v skupinah po največ 16 dijakov in v prostoru, ki je primerno opremljen za izvajanje delavnice GIB (velikost najmanj 10 m x 10 m, primerno opremljena tla s plenim podom, ozvočenje za predvajanje glasbe, garderobe za preoblačenje).

Pri izvajanju delavnice se občasno uporablja gumijaste podlage za vadbo, večje in manjše žoge, model okostnjaka, elastične trakove za delo na raztegu... Oprema je namenjena boljši razlagi in praktičnem delu za doseganje dobrega razumevanja funkcionalnosti telesa v gibanju.

SPECIALNODIDAKTIČNA PRIPOROČILA ZA DELAVNICO ZVOK IN GLASBA

1. Didaktične strategije in metode

Učenje v delavnici Zvok in glasba temelji na aktivnem in izkustvenem pristopu, kjer je v ospredju praktično izvajanje – petje, igranje in ustvarjanje glasbe. Proces dela poteka predvsem skupinsko, preko vokalnih, instrumentalnih ali vokalno-instrumentalnih zasedb, pri čemer je poudarek na usklajenosti, medsebojnem poslušanju in skupnem oblikovanju zvoka.

Metode dela vključujejo demonstracijo, skupinsko analizo, vodeno improvizacijo ter samorefleksijo. Pri delu z glasbenim gradivom se uporablja postopnost, ki omogoča razvoj od osnovne intonacije, ritma in tehnike do kompleksnejše interpretacije in umetniškega izraza.

V ospredju je celostno glasbeno doživljanje, ki se povezuje z emocionalnim, socialnim in estetskim razvojem dijaka. Učitelj nastopa kot mentor in soustvarjalec procesa, ki dijakom omogoča samostojnost, eksperimentiranje in ustvarjalno svobodo.

2. Elementi diferenciacije, individualizacije in formativno spremljanje (FS)

Delo poteka v mešanih skupinah, ki vključujejo dijake z različnim predznanjem in izkušnjami. Diferenciacija se zagotavlja s prilagajanjem repertoarja in izvajalskih nalog glede na zmožnosti dijakov, z možnostjo menjave vlog (izvajanje na različne instrumente, petje, aranžiranje, pisanje besedil) in prilagojeno podporo pri učenju tehnik ali ustvarjanju.

Individualizacija se uresničuje tudi z možnostjo izbire glasbila, tipa zasedbe ali načina izvajanja. Učitelj dijake spodbuja k osebemu izrazu, raziskovanju zvočnih možnosti, tehnik izvajanja in sodelovanju pri oblikovanju zasedb in aranžmajev.

Formativno spremljanje poteka kontinuirano, s poudarkom na podajanju kakovostne povratne informacije o izvedbi, ustvarjalnosti in sodelovanju. Uporabljajo se tudi metode samovrednotenja in vrstniške evalvacije, ki spodbujajo refleksijo, samozavedanje in odgovornost za glasbeni prispevek.

3. Didaktična gradiva

Didaktična gradiva vključujejo note, šifre akordov, zvočne posnetke, posnetke izvedb in aranžmaje, ki jih ustvarijo dijaki sami ali jih izbere učitelj. Uporabljajo se tudi posnetki iz filmov in muzikalov, ritmične in melodične vaje, teksti za uglasbitve ter programska orodja za glasbeno produkcijo.

Pomemben vir so tudi izkušnje dijakov – njihov lasten repertoar, predlogi skladb ter avtorske ideje, ki jih vključujemo v delo. Učitelj lahko po potrebi pripravi prilagojene aranžmaje za različne zasedbe.

4. Učenje izven učilnic

Pouk se lahko odvija tudi v šolskih ali javnih prostorih (avle, dvorane, snemalne sobe in studii), kjer potekajo vaje, snemanja ali nastopi. Pomemben del učenja predstavljajo nastopi za publiko – interno (v razredu ali šoli) ali javno (na prireditvah, festivalih, kulturnih dnevih), saj omogočajo dijakom izkušnjo odra, soočanje s tremo in razvoj samozavesti.

Dijaki se vključujejo v obiske koncertov, vaj profesionalnih zasedb, snemalnih studiev ali drugih kulturnih institucij, kar širi razumevanje glasbene prakse in glasbenega poklicnega sveta.

5. Povezovanje znanja (transfer, medpredmetnost)

Delavnica se naravno povezuje z drugimi umetniškimi področji/delavnicami v programu (igra in govor, impro, gib, fotografija in film), kjer dijaki sodelujejo pri glasbeni opremi predstav, filmov ali koreografij. Glasbene vsebine postanejo sestavni del kompleksnejših umetniških projektov – muzikalov, performansov, produkcij ali kratkih filmov.

Dijaki pri tem razvijajo sposobnost sodelovanja, načrtovanja, prilagajanja ter razumevanja glasbe kot sestavnega dela širše umetniške celote, kar krepi njihove ustvarjalne, organizacijske in komunikacijske kompetence.

6. Vključenost področij skupnih ciljev

Cilji delavnice podpirajo razvijanje vseh petih skupnih ciljev. Skupni cilj **jezik, državljanstvo, kultura in umetnost** dijaki razvijajo skozi učenje in uporabo strokovne terminologije glasbenega jezika, analizo različnih glasbenih zapisov in drugih gradiv o glasbi ter z vzpostavljanjem odnosa do umetnosti in ozaveščanjem lastnega doživljanja. Ob tem razvijajo lastne sporazumevalne zmožnosti skozi nenasilno komunikacijo, se svobodno izražajo in uresničujejo ustvarjalne ideje. Spoznavaajo umetniške zvrsti, njihova izrazna sredstva in kulturno-zgodovinski kontekst, v katerem so nastajala. Uživajo ob ustvarjanju glasbe ter se veselijo lastnih dosežkov in dosežkov drugih.

Skupni cilj **trajnostni razvoj** dijaki razvijajo skozi prepoznavanje lastnih vrednot v povezavi s trajnostnostjo. Gradijo odgovoren odnos do naravnih sistemov, kritično presojujejo informacije z vidika okolja, živih bitij in družbe ob upoštevanju različnih perspektiv.

Ob uravnavanju lastnega doživljanja razvijajo samozavest in samospoštovanje in uravnavajo lastno doživljanje ter tako razvijajo **zdravje in dobrobit**. Raznolike glasbene dejavnosti spodbujajo radovednost in sprostitvev, razvijajo spretnost aktivnega poslušanja in sodelovalne veščine. Poudarek na skupinskem delu, aktivnem poslušanju, samoevalvaciji in javnem nastopanju prispeva k razvoju socialnih veščin in zmožnosti refleksije – tako do sebe kot do drugih.

Digitalno kompetentnost razvijajo ob iskanju informacij o glasbi, ob uporabi (ustvarjanju), urejanju in deljenju digitalne tehnologije. Upravljajo svojo digitalno identiteto. ob delu z digitano tehnologijo prepoznajo tehnične težave in se jih učijo reševati.

Dijaki uporabljajo glasbeno znanje in izkušnje pri reševanju izzivov in tako razvijajo **podjetnost**. Vrednotijo lastne dosežke ustvarjanja ter uspešnost pri doseganju zastavljenih ciljev. Uporabljajo pridobljeno glasbeno znanje v novih situacijah, npr. pri ustvarjanju.

7. Podpora digitalne tehnologije in spodbujanje ustvarjalnega procesa

Uporaba digitalnih orodij podpira ustvarjalnost in produkcijske procese v delavnici. Aplikacije za snemanje, uglaševanje, montažo in notacijo omogočajo dijakom beleženje, analiziranje in razvijanje lastnih glasbenih zamisli. Zvočni posnetki se uporabljajo za samorefleksijo, poslušanje napredka in pripravo na pouk ali javno izvedbo.

Dijaki lahko s pomočjo digitalne tehnologije oblikujejo aranžmaje, komponirajo lastne osnutke ali skladbe, izdelajo zvočne podlage za film ali oblikujejo elektronske zvočne ambiente. Na ta način se spodbuja samoiniciativnost, eksperimentiranje in večja avtonomija v ustvarjalnem procesu.

8. Viri in literatura

Izvajanje pouka temelji na uporabi širokega nabora glasbenih, didaktičnih in izvajalskih virov, ki podpirajo razvoj vokalnih, instrumentalnih in ustvarjalnih kompetenc dijakov. Izbor literature vključuje:

» **strokovna dela o vokalni tehniki in glasbenem poučevanju**, kot so:

» Feguš, R. (2015, 2016): *Osnove vokalne tehnike*.

» Slokar Bajc, A. (2017): *Osnove vokalne tehnike s podporo funkcionalne vadbe*.

» **specializirana gradiva za posamezna glasbila (zlasti tolkala)**:

» Strajnar, J. (2013): *Cajon: slovenska šola cajona*.

» Korošec, A. (2019): *Bobnarski S.O.S.*

» **pesmarice in zbirke slovenskih ljudskih pesmi**, kot so:

» Kumer, Z. (1999, 2001): *Eno si zapojmo, Je ohcet vesela*.

» Gobec, M. (1999): *Ljudske in ponarodele pesmi s klavirjem* (zv. 1 in 2).

» Šivic, U. (2002): *Družinska pesmarica*.

» **zbirke skladb za mladinske in mešane zasedbe**, npr.:

» Habe, T. (2016): *Naj doni do neba*.

» Vodopivec, B. (2010): *Skladbe za mladinski pevski zbor*.

» Mežek, A. (2011): *Podarjeno srcu*.

» **zbirke popularne, rock in musical glasbe**, ki so primerne za sodobno interpretacijo ali priredbe:

» *Pure Abba Gold, First 50 Popular Songs, The Beach Boys Complete, Les Misérables, The Sound of Music* ipd.

Ti viri so učiteljem v pomoč pri izboru repertoarja, pripravi učnih gradiv in strukturiranju glasbenih nalog, dijakom pa omogočajo stik z raznolikimi glasbenimi oblikami in praksami.

9. Primeri dobre prakse učiteljev

Pri pouku se pogosto uporabljajo fleksibilne in praktično naravnane strategije, ki dijakom omogočajo aktivno udeležbo, izražanje in raziskovanje. Spodaj so predstavljeni primeri dobre prakse, ki jih učitelji lahko prilagodijo glede na zasedbo, predznanje in cilje.

- » **Vokalna vadba z mikrofonom:** Učitelj pri pevskih zasedbah vključi individualno delo z mikrofonom, pri čemer dijaki vadijo v različnih postavitvah (solistično, v paru, v zboru). Vadba vključuje tudi usmerjanje na izgovorjavo, dihanje in držo mikrofona. V razredu se pogosto uporablja preprosto ozvočenje z dinamičnimi mikrofoni.
- » **Igranje ritmičnih glasbil:** Delo v zasedbi se začne z enostavnim usklajevanjem ritmičnih vzorcev na tolkalih (npr. cajon, djembe, tamburin), pri čemer učitelj vodi skupinsko vadbo s poudarkom na poslušanju, imitirajočem igranju in ritmični usklajenosti.
- » **Akordična glasbila:** Po uvodnem delu z ritmičnimi glasbili se skupina usmeri na ukulele, kitaro ali klaviature. Učitelj predstavi osnovne akorde (npr. C, G, F, Am), ki jih dijaki hitro osvojijo. Uporabijo se lahko pesmarice z akordi (npr. *Družinska pesmarica*, *Zapojmo in zaigrajmo*) za izvedbo preprostih pesmi.
- » **Sestavljanje zasedb:** V praksi se izkaže kot učinkovita metoda, če učitelj oblikuje zasedbe tako, da vključujejo tako izkušene kot manj izkušene dijake. Mešanje vlog v skupini (instrumentalist - vokalist) je zaželeno, saj spodbuja vsestranskost in razumevanje vloge v zasedbi.
- » **Ustvarjanje aranžmajev:** Pri skladbah z značilno strukturo (kitica, refren, most) dijaki skupaj z učiteljem oblikujejo aranžma. Učitelj vodi pogovor o tem, kdo igra v posameznem delu, kdaj se vključujejo posamezni instrumenti in kako se ustvarja glasbeni lok. Rezultat je skupinski aranžma, ki ga dijaki izvedejo ob koncu sklopa.
- » **Ambientalni zvočni projekti:** Učitelj vključi nalogo, kjer dijaki ne izvajajo pesmi, temveč oblikujejo zvočno kuliso za izbrano pesniško ali pripovedno besedilo, prizor iz filma ali gledališko sliko. Uporabijo različna glasbila, predmete ali digitalne zvočne vire.

- » **Povezovanje z drugimi delavnicami:** Primer dobre prakse je sodelovanje z delavnico gib, kjer dijaki na lastno izvedbo ustvarijo koreografijo; z delavnico fotografija in film, kjer snemajo videospot; ali z umetnostjo igre, kjer oblikujejo prizor z živo glasbeno spremljavo. Učitelj usmerja sodelovanje in skrbi za funkcionalno vpetost glasbe.
- » **Vključevanje improvizacije:** Učitelj lahko postavi dijakom nalogo, da na dano akordično podlago ali ritmični vzorec improvizirajo vokalno linijo, instrumentalni solo ali melodični vzorec. S tem razvijajo občutek za obliko, izražanje in ustvarjalno zaupanje.
- » **Snemanje in poslušanje izvedb:** Redno snemanje vaj in izvedb omogoča refleksijo. Učitelj skupaj z dijaki posluša posnetke, izpostavi uspešne vidike in predlaga konkretne izboljšave, kar podpira razvoj samoevalvacije in odgovornega glasbenega izraza.

10. Priporočila za vrednotenje znanja (priporočeni načini izkazovanja znanja, opisni kriteriji)

Vrednotenje temelji na spremljanju napredka dijaka in spodbuja uravnotežen razvoj tehničnih, izvajalskih, ustvarjalnih in socialnih vidikov glasbenega udejstvovanja. Priporočeni način preverjanja znanja je izvedba glasbenih vsebin, pri čemer dijak izkazuje znanje s petjem ali igranjem na izbrano glasbilo.

Vrednotenje poteka procesno po elementih formativnega spremljanja z zapisom ocene vsaj enkrat na ocenjevalno obdobje. Upošteva se tudi prispevek k skupinskemu muziciranju in samostojnemu ustvarjanju glasbenih vsebin.

Primeri opisnih kriterijev, ki jih lahko v skladu z veljavno zakonodajo uporabimo pri ocenjevanju. Ocenjevalno lestvico pripravimo v skladu s cilji, ki jih zasledujemo.

» Glasbena pismenost

Dijak razume in uporablja osnovne oziroma nadgrajene glasbene pojme, termine in simbole pri izvajanju ali razlagi glasbenih del.

» Tehnična natančnost

Glasbena izvedba je intonančno in ritmično zanesljiva. Dijak obvladuje osnovne ali napredne tehnične prvine igranja oziroma petja. Pri skupinski izvedbi zna prisluhniti soizvajalcem.

» Muzikalnost

Dijak v izvedbi pokaže občutek za dinamiko, frazo in slogovno ustreznost. Izraža lastno interpretacijo in povezanost z glasbenim gradivom.

» Delavnost in samoevalvacija

Redno in zavzeto sodeluje pri delu, razvija koncentracijo in vztrajnost, zna ovrednotiti svoj napredek ter sprejema konstruktivno povratno informacijo.

» Ustvarjalnost

Samostojno ali v skupini soustvarja aranžmaje, melodije, besedila, spremljave ali improvizacije. Izkazuje domišljijo in samoiniciativnost.

» Delo v skupini

Aktivno sodeluje v skupinskem muziciranju, se usklajuje z drugimi, prispeva k skupni izvedbi in kaže odgovoren odnos do dela in soizvajalcev.

Vrednotenje naj podpira proces učenja, spodbuja razvoj potencialov posameznega dijaka in omogoča različne načine izkazovanja znanja – od praktične izvedbe do refleksije in ustvarjalnega izraza.

TEME, CILJI, STANDARDI ZNANJA

IGRA IN GOVOR

OBVEZNO

OPIS TEME

Delavnica igra in govor dijake usposablja za samostojno in skupinsko delo pri procesu ustvarjanja gledališke uprizoritve in drugih scenskih dogodkov. Razvija sposobnost za delo v skupini, ustvarjalno dojemljivost in se usmerja v lastno izražanje. Gledališke delavnice dijake vpeljejo v dejavno doživljanje umetniških del in njihovo kreacijo ter prispevajo k njihovemu osebnemu zorenju, izgradnji individualnega mnenja in občutenja sveta. Delavnice pripomorejo k celoviti vzgoji s področja umetnosti in humanistike, saj uprizoritvena umetnost že po naravi združuje vse ostale umetnosti, v procesu priprave uprizoritve pa se dijaki ob spoznavanju formalnih izrazil spoznavajo tudi s širšimi kulturnimi in družbenimi vsebinami, zaobjetimi v drugih predmetih.

DODATNA POJASNILA ZA TEMO

Pri delavnici igra in govor gre za izkustveno učenje. Enakovredno vključuje mentalno, fizično in emotivno sfero posameznika. Zato za učečega ni dovolj, da samo razume. Da zna, lahko rečemo šele, ko nad svojim delovanjem vzpostavi zavest in začne usmerjati, oblikovati svoje delovanje.

Specifika učenja umetnosti igre v okviru delavnice igra in govor je tudi v tem, da je instrument, ki ga učeči uporablja za igranje, ter ustvarjalec, ki na ta instrument igra, v istem telesu. Večinoma je v umetnosti instrument ločen od ustvarjalca. To pomeni, da se pri igri, učeči uči igrati sam nase. V začetnem obdobju učenja, učeči svojega instrumenta še ne pozna, zato se mora najprej izkustveno seznaniti s principi človeškega delovanja, svojimi potenciali in omejitvami. Nadalje se uči vzpostavljati distanco do instrumenta, ki je on sam. To mu omogoči zavest. Kasneje se ustvarjalec začne odločati v zvezi s svojimi ustvarjalnimi izbirami in jih zna vrednotiti. Takrat zna vrednotiti tudi ustvarjalno delo nekoga drugega.

DIDAKTIČNA PRIPOROČILA ZA TEMO

Učitelj je pri izbiri metod, naboru vaj s katerimi dosega cilje učnega sklopa, avtonomen. Za dosego učnih ciljev naj izbira vaje, ki skupino navdihujejo in aktivirajo in opusti vaje, ki napredek zavirajo. Ustvari naj vedro, aktivno in varno okolje, ki bo dijakom omogočalo prostor za "napake" in omililo neugodje pred izpostavljenostjo. Ker gre pri učenju tehnike igre za delo na sebi, naj posebno pozornost posveča individualnemu napredku in se zaveda, da je čas, ki ga posameznik potrebuje za usvojitev znanja pri različnih posameznikih, različen. Vezan je na mentalno, čustveno, telesno in izkustveno pripravljenost posameznika. Zato naj pomembne stvari velikokrat ponavlja in jih osvetljuje iz različnih zornih kotov.

Učitelj naj se potruži, da jasno razloži namen vsake vaje, ki jo izvaja in si vzame čas, da ovrednoti videno. V vrednotenje naj čim večkrat vključuje tudi skupino (gledalce) in jo usmerja v smeri konstruktivnega dialoga. Naj se izogiba sodbam dobro ali slabo.

Najbolje je, da se pouk izvaja v sklopih najmanj dveh šolskih ur. Vsaka blok ura se začne z igralskim ogrevanjem. Priporočljivo je, da je ogrevanje že sorodno z obravnavano temo. Z vajami v krogu in drugačnimi skupinskimi vajami se da dobro poskrbeti za odnose med sodelujočimi, saj jih usmerjajo v opazovanje drug drugega in v skupni cilj kjer je vsak posameznik odgovoren za uspeh skupine. Ogrevalne vaje se lahko ponavljajo in izvajajo na vedno višjem nivoju zahtevnosti. Z njimi na svojstven način in kontinuirano dosegamo prvine kakovosti pri odrskem uprizorjanju, saj poskrbijo za doseganje gibčnosti in energičnosti telesnega izraza, s svojimi pravili pozivajo k vzdržljivosti in vztrajnosti pri opravljanju odrske akcije, urijo sposobnost aktualiziranja, pomnjenja, predstavitev uprizoritvenih zamisli in hitro prilagajanje na menjave v situaciji. Spontano navajajo k zbranemu in doslednemu opazovanju, poslušanju ter upoštevanju soigralcev in soigralk, torej k stalnemu vzpostavljanju predvsem tistih temeljnih razmerij v skupini, ki morajo biti vzpostavljena, še preden se skupina spopade z reševanjem ustvarjalnih igralskih nalog na odru.

Učitelj sistematično, kontinuirano in načrtno pridobiva informacije o tem, kako dijak dosega učne cilje in usvaja standarde znanja. Dijaku sproti podaja kakovostne povratne informacije, ki vključujejo usmeritve za nadaljnje delo in učenje. Ob koncu ocenjevalnega obdobja učitelj znanje, ki ga je dijak izkazal v procesu učenja, oceni. Oceni nastopa naj učitelj posveti vsaj eno do dve uri časa na skupino na koncu ocenjevalnega obdobja. Posameznik naj bo, v skladu z merili in kriteriji, deležen natančnega ovrednotenja svojega dela. Učitelj naj izpostavi posameznikova močna in šibka področja pri izvajanju vaj in odrskih prvin, ter skupaj z njim že spostavi strategijo nadaljnega dela. Ocene podaja ob prisotnosti skupine.

Ocena znanja se oblikuje postopoma z opazovanjem dela dijakinje, dijaka: razumevanje igralske in govorne tehnike, ustreznost izvajanja postopka, prepričljivost v izvedbi, sposobnost pomnjenja in hitrega prilagajanja na spremembe navodil, interakcija z odrskim partnerjem, zavzetost, avtorski prispevek k besedilu ali odrski situaciji. Dijak lahko pridobi višjo oceno tudi s sprotnim in kvalitetnim vodenjem igralskega dnevnika.

Ocena nastopa ocenjuje končni in javno viden izdelek, nastop na maturitetni uprizoritvi (ki upošteva tudi predhodne prvine kakovosti) ali javno izvedbo kreativne vaje in končno oblikovanje tega ali onega.

UPORABA OBČUTIJ V IGRALSKEM PROCESU

CILJI

Dijak:

🔵: z uporabo imaginacije vzpostavlja pristen igrani odnos s partnerjem, dogodkom, stališčem in predmetom na odru in pri nastopu konstruktivno sodeluje v različnih vrstah odnosov na različnih področjih;

🔴 (3.3.3.2)

🔵: odziva se spontano in pristno;

○: uči se vzpostavljati čustven odnos s prisotnim ali odsotnim objektom, subjektom, stališčem ter s tem razvija samozaupanje in samospoštovanje;

SC (3.1.2.2)

○: izraža se artikulirano in jasno, upoštevajoč svojo čustveno vpletenost in razvija lastne sporazumevalne zmožnosti skozi nenasilno komunikacijo.

SC (1.1.5.1)

STANDARDI ZNANJA

Dijak:

- » vzpostavi pristen odnos s partnerjem, odziva se verjetno in resnično ter v pravem trenutku;
- » upošteva predlagane okoliščine dogodka in nanje ustrezno reagira, pri tem smiselno uporablja rekvizite;
- » pokaže razumevanje do stališč lika, ki ga ustvarja;
- » v dani nalogi pokaže zbranost, sproščenost, aktivno odzivnost, njegov govor je razgiban in naraven;
- » uporabi osnovna čustva: jeza, žalost, veselje, ljubezen in strah;
- » ustrezno čustveno reagira v odnosu z igralskim partnerjem;
- » uporablja osnovna čustva v povezavi s stališčem in objektom;
- » čustva izraža govorno, glasovno in telesno sproščeno.;
- » izvede dramski prizor.

TERMINI

○ Predlagane okoliščine ○ rekviziti ○ imaginacija

PRIPOROČENI NAČINI IZKAZOVANJA ZNANJA

Spremljanje, preverjanje in ocenjevanje znanja temelji na praktičnem delu in nastopu.

Pod praktično delo spadajo vse vaje izvedene na delavnici, skupinske in individualne, načrtovanje ustvarjalnih izzivov, kakor tudi sodelovanje pri vrednotenju izvedenega in videnega. Učitelj skozi proces dela spremlja posameznikovo delovanje, trud, napredek in razumevanje. Učitelj sistematično, kontinuirano in načrtno pridobiva informacije o tem, kako dijak dosega učne cilje in usvaja standarde znanja. Dijaku sproti podaja kakovostne povratne informacije, ki vključujejo usmeritve za nadaljnje delo in učenje. Ob koncu ocenjevalnega obdobja učitelj znanje, ki ga je dijak izkazal v procesu učenja, oceni.

Ocena nastopa je zajeta v nastopu ali kreativni vaji, ki ga/jo pripravi in izvede dijak pred skupino ali občinstvom.

OPISNI KRITERIJI

Primeri opisnih kriterijev, ki jih lahko v skladu z veljavno zakonodajo, uporabimo pri ocenjevanju so vključeni v didktična priročila.

TIPIZACIJA

CILJI

Dijak:

- : uri se v utelešanju tipičnih značilnosti lika;
- : upošteva karakterne značilnosti lika vezane na njegov družbeni položaj, spol, starost, vlogo v odnosu, prirojeno hibo, psihološko stanje... ;
- : tipične značilnosti lika uporablja z občutkom za verjetnost in razumljivost, razvija osebno prožnost, razvojno miselno naravnost, radovednost, optimizem in ustvarjalnost;
- SC (3.1.4.1)
- : razvija veščine in znanja za interpretacijo besedila in/ali situacije ter razvija zmožnost izražanja v različnih besedilnih vrstah (poezija, proza, dramsko besedilo).
- SC (1.1.1.1)

STANDARDI ZNANJA

Dijak:

- » izvede telesno prilagoditev za upodobitev tipa lika;
- » izvede govorno in glasovno prilagoditev za upodobitev tipa lika;
- » v prizoru uporabi tipične značilnosti lika;
- » ustvari karakterno lastnost lika (len, pohoten, bojazljiv, nadut, sramežljiv ...);
- » je konsistenten pri izvajanju izbrane karakterne lastnosti lika;
- » glede na predlagane okoliščine določi tipične značilnosti lika in jih izvede;
- » ponotranji telesne tipološke značilnosti lika, da deluje živo in prepričljivo;
- » ponotranji govorne in glasovne tipološke značilnosti lika, da deluje živo in prepričljivo;
- » tipizacijo uporabi v prizoru, upoštevajoč kriterija verjetnosti in razumljivosti;
- » določi tipološke značilnosti izbranega lika iz besedila (odlomka);
- » izvede prizor na podlagi besedila z upoštevanjem ustvarjenih tipoloških značilnosti lika.

TERMINI

- Utelešanje
- lik
- tipične značilnosti
- karakterne značilnosti
- situacija

PRIPOROČENI NAČINI IZKAZOVANJA ZNANJA

Spremljanje, preverjanje in ocenjevanje znanja temelji na praktičnem delu in nastopu. Natančneje je razdelano v didaktičnih priporočilih.

OPIŠNI KRITERIJI

Primeri opisnih kriterijev, ki jih lahko v skladu z veljavno zakonodajo, uporabimo pri ocenjevanju so vključeni v didaktična priporočila.

VLOGA

CILJI

Dijak:

- : razume pomen vloge v kontekstu celotnega besedila ali situacije;
- : določi glavno nalogo lika in njegovo motivacijo, pri čemer prepozna osebne interese lika, njegova močna in šibka področja ter v skladu z njimi udejanja kratkoročne in dolgoročne cilje (vezane na duševno, čustveno, telesno, socialno področje) in s tem razvija empatijo ter sposobnost emotivne identifikacije z likom;
SC (3.1.3.1)
- : vključuje psihofizični izraz v prostor in čas vloge ter razvija pozitiven odnos do gibanja;
SC (3.2.1.2)
- : na podlagi značaja oblikuje primeren govor in izgovor;
- : vztraja v procesu ustvarjanja vloge.

STANDARDI ZNANJA

Dijak:

- » določi funkcijo lika v besedilu ali situaciji;
- » zna utemeljiti funkcijo lika v besedilu ali situaciji;
- » določi cilj lika ter načine (taktike), ki ji poimenuje z aktivnimi glagoli;
- » določi motivacijo - poišče razlog, ki vodi lik do dosege cilja;
- » oboje zna utemeljiti;
- » upošteva prostor in čas predlaganih okoliščin pri oblikovanju psihofizičnega izraza;
- » uporabi psihofizični izraz v izvedbi;
- » upošteva značajske lastnosti lika pri oblikovanju govornega izraza;
- » uporabi govorni izraz v izvedbi;
- » neprekinjeno vztraja pri izvedbi igralske naloge;
- » samostojno in sproti rešuje ovire, ki se med uprizarjanjem pojavijo;
- » konstruktivno pristopa k igralskim nalogam.

TERMINI

◦ kontekst ◦ Glavna naloga ◦ motivacija ◦ cilj ◦ taktika ◦ aktivni glagol ◦ predlagane okoliščine

PRIPOROČENI NAČINI IZKAZOVANJA ZNANJA

Spremljanje, preverjanje in ocenjevanje znanja temelji na praktičnem delu in nastopu. Natančnje je razdelano v didaktičnih priporočilih.

OPISNI KRITERIJI

Primeri opisnih kriterijev, ki jih lahko v skladu z veljavno zakonodajo, uporabimo pri ocenjevanju so vključeni v didaktična priporočila.

IGRALSKA ANALIZA BESEDILA

CILJI

Dijak:

O: določi glavno nalogo lika, določi, kaj želi lik doseči, njegovo motivacijo, ugotavlja posebne značilnosti lika, ki ga igra ter krepi zmožnosti razumevanja in prevzemanja perspektive drugega;

SC (3.3.4.1)

O: zna jasno določiti strukturo prizora - časovno, prostorsko, z uporabo predmetov ter pri opredelitvi problema upošteva značilnosti problema – (ne)jasnost, (ne)opredeljenost, (ne)določljivost problema – in lastnosti reševanja – (ne)definirane, (ne)sistemske rešitve – ter vpletenost deležnikov;

SC (2.2.3.1)

O: določi aktivne glagole za nenehno in učinkovito delovanje lika v smeri njegovega cilja, prepoznava meje med doživljanjem sebe in drugega.

SC (3.3.4.2)

STANDARDI ZNANJA

Dijak:

- » zna identificirati nastopajoče like - napiše kratek življenjepis lika;
- » **določi cilj posameznega lika v prizoru in idealno sliko uspeha lika;**
- » **določi motivacijo za posamezne like v prizoru;**
- » našteje vse ovire v prizoru za posamezne like na poti do svojih ciljev;
- » na kratko in razumljivo pove zgodbo;
- » izlušči dogodek - kaj se v prizoru zgodi in to predstavi;
- » razdeli besedilo na smiselne tematske sklope;
- » natančno opredeli situacijo in odnos posameznih likov do situacije in to predstavi;
- » opredeli prostor in odnos posameznih likov do prostora, časa (trenutka) in to predstavi;
- » opredeli predmete, ki se pojavljajo, ali bi se glede na okoliščine lahko pojavili, v posameznem prizoru in odnos posameznih likov do posameznih predmetov ter to predstavi;
- » **zna iz besedila za svoj lik določiti, kaj želi doseči, na kak način to poskuša doseči ter kaj ga vodi k temu;**
- » **določi dele prizora in igralske naloge za svoj lik v posameznih delih;**
- » uporabi aktivne glagole pri izvajanju življenja lika.

TERMINI

◦ motivacija ◦ akcija/aktivni glagol - glagol, ki se vedno nanaša na nekoga drugega (obsojati nekoga, poniževati nekoga...)

PRIPOROČENI NAČINI IZKAZOVANJA ZNANJA

Spremljanje, preverjanje in ocenjevanje znanja temelji na praktičnem delu in nastopu. Natančnje je razdelano v didaktičnih priporočilih.

OPISNI KRITERIJI

Primeri opisnih kriterijev, ki jih lahko v skladu z veljavno zakonodajo, uporabimo pri ocenjevanju so vključeni v didaktična priporočila.

UPRIZORITEV

CILJI

Dijak:

O: spretno ter v kontekstu uprizarjanega dela se odziva na soigralce in na morebitne nepredvidene okoliščine vedno s pozitivno naravnostjo in ciljem, da jih uspešno razreši;

SC (5.3.3.1)

O: prepričljivo govorno (ritmično, melodično) in izvirno (telesno, gibalno, gestikulacijsko) uprizarja;

O: spozna kontekst nastopa in vlogo občinstva pri uprizoritvi. V uprizoritvenem procesu krepi sodelovalne veščine in spoštovanje do vseh sodelujočih pri predstavi ter gledalcev;

SC (3.3.3.1)

I: nastopi v zaključni uprizoritvi (*zadnje vaje, lučna, tonska vaja, generalka, premiera*);

I: samostojno izpelje lastno uprizoritev.

STANDARDI ZNANJA

Dijak:

- » pokaže zanesljivost in spoštljivost pri opravljanju danih nalog,
- » obvladuje prilagajanje in taktiko soigre,
- » dosledno doprinaša k skupinskemu delu,
- » v nepredvidenih okoliščinah vseeno vztraja v svojih nalogah in so usmerjeni k iskanju rešitve,
- » suvereno nastopi,
- » izraža se jezikovno pravilno, oziroma ustrezno,
- » ustrezno in prepričljivo izvede dogovorjene premike, geste, upošteva ritem prizora,
- » zapomni si besedilo in mizansceno,
- » v nastopu deluje zbrano, lahkotno in naravno,
- » izkazuje spoštljiv odnos do kostumov, rekvizitov in scenografije, tako da skrbi zanje pred, med in po uprizoritvi,
- » točno vstopa v nastop,
- » drži se dogovorjenega reda njihove aktivnosti za odrom,
- » za odrom je tiho,

- » ob prisotnosti publike je primerno glasen in telesno ustrezno usmerjen,
- » prisoten je na vseh vajah: generalki, premieri in na vseh ponovitvah.
- » organizira vaje, prostor, tehniko ter vodi proces nastajanja uprizoritve in postprodukcije samostojno, ob pomoči mentroja in vodstva šole.

TERMINI

- lučna vaja ◦ tonska vaja ◦ generalka ◦ premiera ◦ uprizoritev ◦ soigra ◦ mizanscena ◦ kostum ◦ rekvizit
- scenografija ◦ postprodukcija

DIDAKTIČNA PRIPOROČILA ZA SKUPINO CILJEV

.

PRIPOROČENI NAČINI IZKAZOVANJA ZNANJA

Spremljanje, preverjanje in ocenjevanje znanja temelji na praktičnem delu in nastopu. Natančnje je razdelano v didaktičnih priporočilih.

OPIŠNI KRITERIJI

Primeri opisnih kriterijev, ki jih lahko v skladu z veljavno zakonodajo, uporabimo pri ocenjevanju so vključeni v didaktična priporočila.

VIZUALNA DELAVNICA

IZBIRNO

OPIS TEME

Dijaki v delavnici usvojijo osnove uporabe likovnih izraznih sredstev, oblikovanja svetlobe, scenografije, kostumografije ali videa v gledališkem ali samostojnem vizualnem ali avdiovizualnem projektu. Preko analize primerov in praktičnih vaj nadgrajuje poznavanje in razumevanje vloge različnih vizualnih elementov, ki tvorijo gledališko predstavo. Ob praktičnem delu raziskujejo in nadgrajujejo svojo ustvarjalnost ter poglobljajo svoje znanje o različnih vizualnih vidikih gledališke predstave in drugih projektov.

Namenjena je predvsem **podpori raziskovanja in ustvarjanja vizualne podobe gledališke predstave**, a lahko v okviru delavnice nastanejo tudi samostojni izdelki. Dijaki v okviru pouka zasnujejo in izdelajo scenografske elemente, kostume, grafično podobo gledališke predstave, oblikujejo gledališki list projekta, posnamejo fotografsko dokumentacijo predstave, izdelajo promocijski/dokumentarni video predstave, zvočno podobo, scenski video ali animacijo za nastajajoči gledališki projekt ali izdelajo kakšen drugi vizualni ali avdiovizualni samostojni izdelek.

Dijaki ob praktičnem delu nadgrajuje znanje o barvi, likovnem izražanju, kompoziciji in obnavljajo tehnično znanje o fotografiranju in ročnih nastavitvah fotoaparata. Praktično delo v delavnici spodbuja sodelovanje v parih ali skupini in goji čut za odgovornost, ob tem pa razvija tudi individualne sposobnosti, kot so razvijanje čuta za estetiko, samoiniciativnost, organiziranost in vztrajnost, ki so pomembne za doseganje osebnih ciljev in ciljev skupine.

DIDAKTIČNA PRIPOROČILA ZA TEMO

Vizualna delavnica se lahko povezuje s katerokoli od gledaliških delavnic. V sodelovanju z delavnicami igra in govor, impro ali gibom lahko nastanejo fotografije za gledališki list, video ali fotografska dokumentacija predstave ali na primer video o dogajanju v zakulisju predstave. V primeru dokumentarno naravnanih projektov se v procesu priprav dijaki osredotočijo na obnovitev in nadgradnjo tehničnega znanja o fotografiranju in snemanju, pri čemer se poseben poudarek posveti posebni gledališki atmosferi, zahtevnejši osvetljavi, hitrosti v iskanju primerne kadrirane ipd.

Dijaki se lahko pri sodelovanju z delavnicami igra in govor, impro ali gib posvetijo tudi drugim elementom, kot so scenografija, kostumografija, oblikovanje svetlobe ali grafična podoba. Dijaki pri tem najprej usvojijo osnove izbranega vizualnega elementa nato pa skozi raziskovanje različnih ustvarjalnih pristopov in upoštevanje specifik gledališkega dela, v katerem sodelujejo, načrtujejo in ustvarijo končni izdelek, ki bo uporabljen v gledališki predstavi ali podobni predstavitvi.

V sodelovanju z delavnico zvoka in glasbe lahko dijaki ustvarijo video spot ali plesni video v sodelovanju z delavnico giba.

Čeprav je temeljni poudarek vizualne delavnice na ustvarjanju vizualne podobe za gledališko predstavo, se lahko dijaki posvetijo tudi drugačnim samostojnim vizualnim ali avdiovizualnim projektom. Kot samostojni projekt lahko tako ustvarijo razstavo, plakat ali npr. kratek film.

Predlagamo, da se proces dela pri delavnici zasnuje v dveh fazah.

V prvi fazi (na primer prvih 50 % ur) dijaki skozi različne kratke praktične vaje spoznavajo in raziskujejo posamezne izbrane tehnike (npr. gledališko luč ali video za scenografsko ozadje predstave), v drugi fazi pa se osredotočijo zgolj na uporabo ene tehnike in dokončanju enega končnega izdelka samostojno ali v skupini. Priporoča se raziskovanje dveh do največ treh tehnik odvisno od tega, kakšne so zahteve projekta, razpoložljiva tehnologija in znanja učitelja ali želje dijakov.

Medtem ko v prvi fazi dijaki spoznavajo opremo in tehniko raziskujejo skozi preprostejše vaje, naj v drugi fazi dijaki samostojno, v parih ali v skupini iščejo tudi kompleksnejše vizualne rešitve. Učitelj najprej aktivno usmerja dijake in jih dosledno opozarja na morebitne pomanjkljivosti, nato, kot mentor spremlja delovni proces nastanka vedno kompleksnejših izdelkov, pri čemer naj le-ti ob razvijanju izdelka upoštevajo tudi vsebinsko plat le-tega. Učitelj naj dijake vodi tudi skozi razmišljanje o povezavi med estetskim pristopom in vsebino izdelkov, ki jih ustvarjajo. Večino časa naj dijak posveti praktičnemu delu, pri čemer naj ima samo izdelovanje scenografije, fotografiranje, snemanje, montiranje ipd največji poudarek, tako da dijaki dobijo čim več praktičnih izkušenj.

Z namenom širjenja znanja o različnih vizualnih pristopih pri načrtovanju prispevkov si dijaki v okviru pouka ogledajo in analizirajo gledališko predstavo, likovno razstavo, filmsko projekcijo ali se udeležijo pogovora z vizualnimi ustvarjalci, ki delujejo na področju gledališča.

Dijaki naj ob zaključku procesa analizirajo zaključni izdelek in predstavijo potek svojega razmišljanja in raziskovanja, ki so ga prehodili skozi celoten proces dela.

Pouk sklopa vizualna delavnica naj poteka v strnjenem sklopu po več (najmanj dved) šolskih ur skupaj. Delavnica lahko poteka tudi strnjeno v večjih časovnih sklopih (popoldanske ali celodnevne dejavnosti). Zaradi lažjega povezovanja delavnice z drugimi delavnicami je smiselno vizualno delavnico izvajati celo leto ali v drugi polovici leta.

Pouk v delavnici stremi h končnemu izdelku, ki je na primer lahko: izdelava serije fotografij za gledališki list, video ali fotografska dokumentacija predstave, video o dogajanju v zakulisju predstave, izdelava scenografskih elementov predstave, oblikovanje / izbira kostumografije, oblikovanje svetlobe, izdelava grafične podobe za predstavo, glasbeni video spot, plesni video ali drugo samostojno vizualno ali avdiovizualno delo, kot je razstava ali kratek film.

Poudarek dela je na praktičnem pristopu in umetniškem izražanju, raziskovanju ter ustvarjanju dijakov. Potrebno jih je učiti organiziranosti in vztrajnosti pri delu ter jim pomagati postopno razvijati njihove izdelke od ideje do izvedbe. Posebno pozornost je treba posvečati tudi dinamiki skupinskega dela in ustvarjanja v skupini. Pri tem je treba skrbeti za usvajanje minimalnih standardov znanja, hkrati pa paziti, da nadarjenim in ambicioznejšim dijakom zastavljamo višje umetniške in vsebinske cilje.

Pomembno je neprestano usklajevanje in povezovanje delavnic in s tem poglobitev doseganja posameznih veščin, vsebin in znanj. Narava predmeta je v samem izhodišču medpredmetna, saj povezuje različne delavnice, ki se povezujejo in nadgrajujejo.

CILJI

Dijak:

O: z digitalnimi orodji izvaja različne likovne in/ali video vaje za uporabo vizualnih in/ali avdiovizualnih elementov v gledališkem kontekstu, pri čemer tvorno sodeluje z ostalimi člani skupine;

SC (4.2.4.1)

I: spoznava osnove oblikovanja svetlobe v gledališču, eksperimentira z različnimi načini osvetljevanja gledališkega prizor in preizkuša učinke, ki jih ima na čustveno dožemanje prizora;

I: spoznava značilnosti scenskih, kostumskih ali promocijskih elementov predstave in prek praktičnih vaj oblikuje ideje, ki upoštevajo tako vsebinsko kot estetsko plat gledališke predstave ter se o uporabi materialov odloča odgovorno in trajnostno;

SC (1.3.5.1 | 2.3.2.1)

I: prek praktičnih vaj ponovi znanje o montaži in raziskuje kompleksnejše načine obdelave slike in zvoka, ter prek izvajanja praktičnih vaj preizkuša različne možnosti uporabe videa v gledališču ali razstavnem prostoru;

SC (4.3.1.1)

I: razlikuje nekaj različnih tehnik animiranja, spoznava nekaj osnovnih principov animacije in izvaja praktične vaje ter snuje ideje za uporabo animacije v gledališču ali v samostojnem avdiovizualnem izdelku;

SC (4.3.1.1)

I: ogleda si gledališko predstavo, razstavo likovne umetnosti, sodobne intermedijske umetnosti ali razstavo povezano z gledališčem ali filmom in analizira vizualne elemente, ki ga najbolj pritegnejo;

SC (1.3.2.1)

I: načrtuje in izpelje pogovor z vizualnimi ustvarjalci v gledališču (scenograf, kostumograf, lučni mojster, fotograf, videast ipd);

O: ob snovanju in ustvarjanju praktičnih vaj preizkuša mnogovrstne pristope k reševanju problemov, spoznava ustvarjalne postopke, raziskuje umetniške jezike in razvija ustvarjalno mišljenje in domišljijo, hkrati pa izbrani problem obravnava celostno z upoštevanjem okoljskega, gospodarskega in družbenega vidika;

SC (1.3.3.1 | 2.2.1.1)

O: ob ustvarjanju izbranega končnega izdelka smiselno načrtuje svoje delo in se prilagaja nepredvidenim težavam in spremembam;

SC (4.5.1.1 | 5.2.3.1)

STANDARDI ZNANJA

Dijak:

izdela vajo, s katero prikaže uporabo osnovnih funkcij računalniškega programa za oblikovanje in obdelavo slik ali pokaže napredne veščine uporabe kamere, fotoaparata ali opreme za montažo slike in zvoka;

praktično pokaže in razloži izbrane načine uporabe svetil, pozna razliko med mehko in trdo osvetljavo, ter med različnimi postavitvami luči in svojo izbiro argumentira;

predloži vajo iz izdelave scenskega, kostumskega ali promocijskih elementa predstave, pojasni uporabljene klasične in/ali sodobne likovne tehnike in tehnologije, in razloži kako je pri procesu dela upošteval tako vsebinsko kot estetsko plat gledališke predstave;

predloži video vajo in razloži snemalne in /ali montažne postopkov in vključevanje vsebinskih in estetske elementov predstave, gledališkega prostora ali avdiovizualnega dela pri snovanju video vaje;

izdela vajo iz animacije, pojasni katero tehniko je uporabil, pokaže uporabo animacijskega programa in pojasni kako je pri načrtovanju samostojne animacije ali animacije za gledališko scenografijo oblikoval likovno zasnovo in upošteval nekatere osnovne principe animacije (tempiranje, elastičnost, pričakovanje, pospeševanje, upočasnjavanje ipd);

pokaže primer izbrane praktične vaje, pojasni postopke, ki jih je izvedel in razloži, kako je nalogo ustvarjalno nadgradil;

samostojno ali v skupini izvede eno od naslednjih nalog v obliki končnega izdelka: *zasnuje in izdela krajše avdiovizualno delo (na primer: video kot izrazno sredstvo znotraj gledališča, dokumentacija predstave ali dogajanja v zakulisju, video kratkega igranega prizora, glasbeni video spot, plesni video, napovednik za predstavo ...); zasnuje in izdela izbrane elemente scenografije, kostumografije, osvetljave ali promocijskega materiala za predstavo ali avdiovizualno delo; pojasni osnove animiranja in izdela preprosto kratko animirano delo za gledališče ali kot samostojni izdelek.*

TERMINI

◦ glavna luč ◦ odzadnja luč (kontra) ◦ ambientalna luč ◦ posebni učinki ◦ animacija ◦ vektorska/rastrska slika

PRIPOROČENI NAČINI IZKAZOVANJA ZNANJA

Priporočamo, da se znanje v okviru vizualne delavnice primarno izkazuje prek praktičnih vaj in praktičnih končnih izdelkov. Pod praktično delo spadajo vse vaje izvedene na delavnici, skupinske in individualne, tudi načrtovanje ustvarjalnih izzivov. Učitelj skozi proces dela spremlja posameznikovo delovanje, trud, napredek in razumevanje. Učitelj sistematično, kontinuirano in načrtno pridobiva informacije o tem, kako dijak dosega učne cilje in usvaja standarde znanja. Dijaku sproti podaja kakovostne povratne informacije, ki vključujejo usmeritve za nadaljnje delo in učenje. Ob koncu ocenjevalnega obdobja učitelj znanje, ki ga je dijak izkazal v procesu učenja, oceni.

Praktične vaje se izvedejo po uvodu v spoznavanje in razumevanje posameznega cilja. Na primer: dijaki po spoznavanju osnov o osvetljavi izvedejo vajo osvetljevanja prizora v trdi in mehki svetlobi.

Končni izdelki po drugi strani navadno izvedemo v drugi polovici leta ali po obravnavanju večjega sklopa ciljev in vključujejo več ustvarjalnega razmisleka dijakov in kombiniranja več znanj in praktičnih izkušenj, ki so jih pridobili med poukom. Končni izdelek navadno tudi nastane v sodelovanju z drugimi delavnicami oz. v okviru priprave na gledališko predstavo. Tako dijaki na primer pripravi načrt za fotografsko serijo, ki jo posname in se ta uporabi v gledališkem listu predstave. Dijak lahko kot končni izdelek v manjši skupini izdelava tudi glasbeni video spot, plesni video ipd. Več primerov navajamo v didaktičnih priporočilih.

Ob predložitvi praktičnih vaj in končnih izdelkov je priporočljivo, da dijaki svoje izdelke tudi ustno zagovarjajo.

Dodatno je mogoče pridobiti oceno tudi z ustnim spraševanjem o uporabi različnih digitalnih orodij in materialov. Predlagamo ustno pojasnjevanje s kratnim praktičnim prikazom uporabe izbrane programske opreme, ki se jo je učil uporabljati v okviru delavnice in/ali ustno spraševanje o pomenu različnih vizualnih elementov, ki jih je obravnaval v okviru delavnice.

OPISNI KRITERIJI

Primeri opisnih kriterijev, ki jih lahko v skladu z veljavno zakonodajo uporabimo pri ocenjevanju:

Odlično znanje – pri analizi in poznavanju pojmov je dijak sposoben sinteze in izvirne nadgradnje, ima dovolj prvin razpravljanja, primerjanja, utemeljevanja, vrednotenja, ki kaže na poglobljeno znanje. Pri izdelku: delo je inovativno in dovolj dovršeno, kandidat izkazuje dobro obvladovanje filmskega jezika in poznavanje uporabe izraznih sredstev; kaže tendenco po avtorski izraznosti in ustvarjalno vizijo; delo je vsebinsko močno in intenzivno, vsebuje pomembne prvine kakovosti.

Prav dobro znanje – dijak je sposoben primerjave in sinteze s prvinami razpravljanja, primerjanja, utemeljevanja; za izdelek: ta izkazuje dobro obvladovanje tehnike in suvereno obvladovanje elementov filmskega jezika, ki jih zna uporabljati skladno z namenom; delo je inovativno in dodelano; vsebuje veliko prvin kakovosti;

Dobro znanje – dijak je pri analizi in poznavanju pojmov sposoben primerjati, vključuje prvine razpravljanja, refleksije, primerjanja, utemeljevanja in vrednotenja, za izdelke: izdelek je sorazmerno dodelan in inovativen; dijak/inja izkazuje določeno usposobljenost in poznavanje tehničnih znanj; pokaže več prvin kakovosti;

Zadostno znanje – dijak pri analizi, opisovanju in razlagi pokaže zelo malo teoretičnega znanja in poznavanja pojmov, za izdelke: izdelek je nedomiseln, neprepričljiv; kandidat pokaže malo strokovnega znanja in spretnosti; izrazno je okoren, površen, nedodelan, z napakami; pokaže le nekaj prvin kakovosti;

Nezadostno znanje – dijak ne izkazuje poznavanja glavnih pojmov pri posamezni temi, pri prepoznavanju različnih specifik je nesuveren in jih s težavo opredeljuje; pri izdelkih je nedomiseln in neprepričljiv; kaže na veliko pomanjkanje strokovnega znanja in spretnosti; delo je brez ustvarjalne vizije in angažmaja, v njem je malo prvin kakovosti (navedene spodaj);

Pojasnilo: Kakovostne prvine za področje vaj so dramaturška suverenost in tehnična dodelanost. Pri animiranju je to suverena rabe tempiranja, elastičnosti, pričakovanja in zamujene akcije, lokov in drugih prvin animiranja. Pri fotografiji je to upoštevanje kompozicije, osvetlitve, rakurzov, objektivov in drugih elementov filmske fotografije, tudi videa - barvitost – strogost – sproščenost - ekspresivnost – realističnost – stiliziranost – natančnost – čustvenost – duhovitost – pripovednost – poetičnost – abstraktnost – simbolnost

OPIS TEME

Impro kot gledališka delavnica je nadaljevalna delavnica, ki že izhaja iz zbirke ali baze prizorov in iz načinov reševanja uprizoritvenih nalog in sledenja pravilom, ki jih oblikujejo impro discipline.

S pomočjo impro discipline dijak uprizarja ali sodeluje v uprizarjanju kratke odrske oz. uprizoritvene naloge, nadaljevalna impro delavnica pa sledi sposobnostim oblikovanja uprizoritvene resničnosti v daljše impro strukture. Bodisi da gre za varietejsko različico, kjer se nizajo v sosledju različne kombinacije uprizarjanja impro disciplin bodisi za celovečerno obliko, format, način ali strukturo uprizarjanja, kjer se impro izraz oblikuje v raznoraznih scenskih ali dramaturških posebnostih (ki vpeljujejo in združujejo mnogotere snovalne principe).

Dosledno skupinsko delo, ki izhaja iz impro disciplin in njihove zbirke ali baze prizorov, se nadaljuje v dinamiki gradnje množičnih prizorov, zmožnostih povezovanja prizorov in raziskovanje vseh gledaliških izraznih sredstev, od telesa, govora, gibanja in plesa do intermedijskih prvin. V nenehnem in kontinuiranem uprizarjanju s pomočjo dajših oblik impro gledališča se oblikuje (kolektivna) sposobnost oblikovanja uprizoritvene resničnosti in neimprovizacijsko gledališče, ki izhaja iz impro in vsebuje kljub končni ustaljeni obliki množstvo impro načinov in postopkov.

Dosledno skupinsko delo oblikuje, preverja in predstavlja posameznikovo odrsko identiteto, njegovo naklonjenost do uprizoritvenega ustvarjanja in oblikuje posamezno odrsko telo v sozvočju z ostalimi uprizoritvenimi zakonitostmi.

DIDAKTIČNA PRIPOROČILA ZA TEMO

Vsaka impro ura je sestavljena iz telesnih aktivnosti, vstopa v aktivno gibanje, in sicer se začne (na začetku večinoma) v krogu, v katerem se poskrbi za poseben odnos med sodelujočimi.

Igrice večinoma delujejo kot družabne igrice, vzpostavljajo dinamiko v skupini. Z njimi na svojstven način dosegamo prvine kakovosti pri odrskem uprizarjanju, saj poskrbijo za doseganje gibčnosti in energičnosti telesnega izraza, s svojimi pravili pozivajo k vzdržljivosti in vztrajnosti pri opravljanju odrske akcije, urijo sposobnost aktualiziranja, pomnjenja, predstavitev uprizoritvenih zamisli in hitro prilagajanje na menjave v situaciji.

Ogrevalne igre so tudi v impro kot gledališki delavnici nepogrešljive za oblikovanje impro skupine in jo neposredno uvajajo v odkrivanje medsebojnih povezav, ki sprva nastanejo naključno, nato pa se iz njih razvijejo naloge. Poskrbijo za eleganten prehod iz družabnih igrice v odrsko improvizacijo, opozarjajo na izvirnost impro gledališča, ki nastaja na podoben družaben način, in sicer z razmerji, ki jih lahko igramo in nastajajo sproti ter po podobi, za katero si odgovornost večinoma lastijo vsi v skupini.

Največja moč pa so dialog, sporazumevanje in pogovarjanje, zmožnost spoštovanja drugačnega mnenja, prilagajanje položaju in situaciji, prijaznost, strpnost in veder pogled na svet.

IMPRO DISCIPLINE IN ZBIRKA PRIZOROV

CILJI

Dijak:

O: spozna delovne postopke, cilje, načine dela v delavnici in začuti skupino kot ustvarjalni tim, na nepredvidene situacije se odziva s pozitivno naravnostjo. Razume in sprejema človekove pravice in dolžnosti kot osnovno skupno etiko (moralo), ki uveljavlja vrednote spoštovanja človekovega dostojanstva, pravičnosti, resnice, zakona, lastnine, nediskriminacije in strpnosti;

SC (5.3.3.1 | 1.2.1.5)

O: uošteva pravila impro gledališča; trditev in nadaljevanje, naredi in opraviči kasneje, oblikovanje statusa oz. položaja in upošteva etična načela pravičnosti, enakopravnosti in sočutja;

SC (2.1.2.1)

O: uprizarja impro discipline in z odrskimi akcijami vzpostavlja odnose, prostor in dogajanje, prepozna posamezne naloge impro disciplin. Z namenom uresničevanja skupnega dobrega sodeluje z drugimi ter podaja in uresničuje predloge, ki kakovostno spreminjajo skupnosti;

SC (1.2.3.1)

I: ustvarja in uprizarja temelje prizora, uporablja osnovne principe gradnje zgodb s pomočjo poznavanja bazične zbirke prizorov impro disciplin in se zaveda lastnega potenciala in odgovornosti za trajnostno delovanje in ukrepanje na individualni, kolektivni in politični ravni;

SC (2.4.3.1)

STANDARDI ZNANJA

Dijak:

v ogrevalnih igrah (npr. z udeleženci, ki stojijo v krogu ali v različnih kombinacijah) vzpostavi očesni kontakt in vstopa v odnos s skupino ali soigralcem;

v takojšnji pozitivni reakciji na dano nalogo vzpostavi visok ali nizek status v oblikovanju odrske resničnosti, ki ga lahko tudi zamenja;

med kontinuiteto uprizarjanja odrskih akcij vzpostavi odnos do prostora, oblikuje več različnih prizorov, gibalno/pantomimsko sledi in zna interpretirati s telesom (gibčno, energično in živo);

pozna potek posameznih impro disciplin, jih razvršča v sklope in uprizarja ter uporablja v novih kombinacijah.

TERMINI

◦ Ustvarjalni tim ◦ Ja, in ◦ impro disciplina ◦ gibčnost, energičnost, živost

DIDAKTIČNA PRIPOROČILA ZA SKUPINO CILJEV

Po sklopu ogrevalnih igric, ki izpostavljajo na začetku npr. voditeljska znanja/intervju za skupino impro disciplin v sklopu eksperti, vsak eno besedo, beseda v en glas, džibriš in pantomima, igra sklop različnih iger in raziskuje voditeljske pozicije v oblikovanju zgodbe in pripovedi. Vzpostavlja nenehno sledenje in upošteva dane predloge. Ob tem upošteva skupino in pravila: reci ja.

Zna razložiti in odigrati impro discipline, ki jih uvrščamo v sklop ekspertnih iger, zna oblikovati pripovedi (iz istoimenskega sklopa), bla-bla igre, marš ven, zmigaj se, ta poskočne, znajdi se in pozna gradnjo impro tvarine in jo razlikuje zgolj od reševanja nalog.

PRIPOROČENI NAČINI IZKAZOVANJA ZNANJA

Učitelj kontinuirano spremlja ustvarjanje in nudi kakovostne povratne informacije. Med učnim procesom ugotavlja napredek dijaka, pridobiva informacije o doseganju učnih ciljev, sproti podaja kakovostne povratne informacije.

Znanje dijakov lahko ocenjuje na več načinov:

- » aktivno in praktično sodelovanje v oblikovanju daljših impro struktur, ki se oblikujejo kot impro uprizoritev oz. nastop. Impro nastop se ocenjuje po opisnih kriterijih;
- » pisanje impro dnevniških refleksij in poročil po organiziranih ogledih impro predstav (dijaki opazujejo in utemeljujejo improvizatorske veščine drugih improvizatorjev. Zapisi se ocenjujejo po opisnih kriterijih: sodelovanje, vzpostavitev problema/konflikta/jedra prizora, vzpostavljane načela "Pokaži, ne pripoveduj").

OPISNI KRITERIJI

Primeri opisnih kriterijev, ki jih lahko v skladu z veljavno zakonodajo, uporabimo pri ocenjevanju.

S pomočjo aktivnega sodelovanja in upoštevanja osnovnih načel zna odigrati in predstaviti naloge najmanj treh impro disciplin iz posameznega sklopa.

V nenehnem pozitivnem sodelovanju z drugimi oblikuje gibčnost in energičnost telesnega izraza, pokaže sposobnost aktualiziranja in lastno predstavitev uprizoritvenih zamisli ter hitro in tehtno prilagajanje na menjave v situaciji.

Zna zbrano in dosledno opazovati, poslušati ter upoštevati akcije soigralcev in soigralk ter jih nadgrajevati.

Odlično znanje - dijaki sodeluje in upošteva osnovna načela in s pozitivnim odzivom energično odigra impro discipline, jih aktualizira in uporablja za lastno predstavitev uprizoritvenih zamisli z upoštevanjem in pomnjenjem vseh nalog, ki jih rešuje v nenehnem sodelovanju z drugimi.

Prav dobro znanje - dijak sodeluje in izkazuje osnovno razumevanje načela in z odzivom energično odigra impro discipline, jih sicer aktualizira, uporablja za lastno predstavitev uprizoritvenih zamisli z delnim upoštevanjem in pomnjenjem nalog, ki jih dobro rešuje v sodelovanju z drugimi.

Dobro znanje - dijakovo sodelovanje in razumevanje načel je dobro, vendar je njegova uporaba nepopolna, primerno odigra impro discipline, jih ne aktualizira in ne uporablja za lastno predstavitev uprizoritvenih zamisli.

Zadostno znanje - dijak izkazuje pomanjkljivo sodelovanje in razumevanje načela, sicer odigra impro discipline z zadovoljivim upoštevanjem in pomnjenjem nalog.

Nezadostno znanje - dijak ne sodeluje in izkaže razumevanja načel, ne upošteva nalog impro disciplin in jih ne rešuje.

MNOŽIČNI PRIZORI

CILJI

Dijak:

O: raziskuje in usvaja uprizoritvene zmožnosti tvorbe improviziranih prizorov z več igralci, uravnava lastno vedenje v odskih odnosih upoštevajoč več perspektiv hkrati. Spoznava, da obstajajo uprizoritvena vprašanja, pri katerih ni vnaprej danih od vseh sprejetih odgovorov;

SC (3.3.4.3 | 1.2.2.1)

O: v sodelovanju z drugimi vzpostavi odsko geometrijo/tloris in upošteva prostorske zakonitosti množičnih prizorov, oblikuje ritem in sistem prehajanja množičnih prizorov, z reševanjem izzivov pridobiva nove izkušnje in jih upošteva pri nadaljnjem ustvarjanju;

SC (5.3.5.1)

O: raziskuje in uprizarja oblikovanje lika/nosilca besedila v množičnih prizorih. Spremlja doseganje in spreminjanje načrtovanih ciljev;

SC (3.1.3.2)

I: sodeluje z ostalimi in kolektivno vstopa v dogajanje, tako da na vključujoč in impro način uravnoteži množico. Na podlagi znanja, znanstvenih dognanj in vrednot trajnostnosti razume in vrednoti možne, verjetne in zelene trajnostne scenarije;

SC (2.3.1.1)

STANDARDI ZNANJA

Dijak:

sodeluje v množičnih prizorih in oblikuje ter uprizarja izbrane impro discipline (iz različnih sklopov) kot množične dogodke, prizore;

oblikuje in pri uprizarjanju vzpostavlja odsko orientacijo; spreminja odske konstelacije in konfiguracije. Sledi ritmu in ga vzpostavlja in se zna gibati po prostoru množičnih prizorov;

oblikuje lasten živ in jasen izraz in sledi množičnim orientacijam;

na lastno pobudo oblikuje skupino, jo vodi po prostoru (v času in skozi dogajanje);

TERMINI

◦ Množični prizori ◦ odrska konstelacija/konfiguracija ◦ lik/nosilec besedila, ◦ kolektivno uprizarjanje

DIDAKTIČNA PRIPOROČILA ZA SKUPINO CILJEV

Po sklopu ogrevalnih igrice, ki izpostavljajo odgovornost množice, skupinske odločitve, točke v prostoru, povezovanje med njimi, verige naključnih besed, ki iz različnih pozicij prihajajo v prostor, preizkuša impro učinkovitost v oblikovanju množičnih ali kolektivnih dogodkov, spoznava koreografska načela (kot npr.: oblikovanje skupinske recitacije, koreografije, tovarne, narave, oblikovanje ulic in trgov, kvadratov, krogov, elips, diamantov, piramid ...).

PRIPOROČENI NAČINI IZKAZOVANJA ZNANJA

Učitelj kontinuirano spremlja ustvarjanje in nudi kakovostne povratne informacije. Med učnim procesom ugotavlja napredek dijaka, pridobiva informacije o doseganju učnih ciljev, sproti podaja kakovostne povratne informacije.

Znanje dijakov lahko ocenjuje na več načinov:

- » aktivno in praktično sodelovanje v oblikovanju daljših impro struktur, ki se oblikujejo kot impro uprizoritev, impro nastop. Impro nastop se ocenjuje po opisnih kriterijih;
- » pisanje impro dnevniških refleksij in poročil po organiziranih ogledih impro predstav (dijaki opazujejo in utemeljujejo improvizatorske veščine drugih improvizatorjev. Zapisi se ocenjujejo po opisnih kriterijih: sodelovanje, vzpostavitev problema/konflikta/jedra prizora, vzpostavljane načela "Pokaži, ne pripoveduj".).

OPISNI KRITERIJI

Primeri opisnih kriterijev, ki jih lahko v skladu z veljavno zakonodajo, uporabimo pri ocenjevanju.

S pomočjo aktivnega sodelovanja in upoštevanja zna razložiti naloge in sodeluje v množičnih oz. skupinskih prizorih.

Dosega gibčnost in energičnost v sledenju množici, izraža solidarnost, živost in predanost, zna prehajati skozi navidezen prostor, pokaže tudi lastno predstavitev uprizoritvenih zamisli ter se prilagaja menjavanju situacij.

Zna zbrano in dosledno opazovati, poslušati ter upoštevati akcije soigralcev in soigralk.

Odlično znanje - dijak se gibčno, energično in s pozitivnim odzivom prilagaja drugim v množici, prehaja skozi navidezne prostore, jih aktualizira in uporablja za lastno predstavitev uprizoritvenih zamisli, ki jih rešuje v nenehnem sodelovanju z drugimi.

Prav dobro znanje - dijak se s pozitivnim odzivom prilagaja drugim v množici, prehaja skozi navidezne prostore, jih sicer aktualizira in delno uporablja za lastno predstavitev uprizoritvenih zamisli, ki jih dobro rešuje v sodelovanju z drugimi.

Dobro znanje - dijak se pomanjkljivo prilagaja drugim v množici, občasno prehaja skozi navidezne prostore, jih pomanjkljivo aktualizira in ne uporablja za lastno predstavitev uprizoritvenih zamisli.

Zadostno znanje - dijak se ne prilagaja drugim v množici, ne prehaja skozi navidezne prostore, jih ne aktualizira in jih ne uporablja za lastno predstavitev uprizoritvenih zamisli.

Nezadostno znanje - dijak ne sodeluje v množičnih prizorih, ne upošteva nalog in jih ne rešuje.

POVEZOVANJE PRIZOROV

CILJI

Dijak:

O: Spoznava zakonitosti različnih načinov povezovanja improvizacijskih prizorov v daljšo uprizoritev, razvija osebno prožnost, ustvarjalno miselno naravnost in radovednost.

SC (3.1.4.1)

O: Uprizarja in preskuša nekatere enostavnejše daljše oblike improvizacijskega gledališča (kot npr. gorilla/gverila, micetro/maestro, domino, Harold, enolončnica ...). Razvija lastne sporazumevalne zmožnosti skozi nenasilno komunikacijo.

SC (1.1.5.1)

I: *Snuje, uprizarja in ustvarja nove daljše impro oblike, sodeluje in spodbuja pri reševanju izzivov, pri čemer prevzema individualno in skupinsko odgovornost.*

SC (5.3.1.1)

STANDARDI ZNANJA

Dijak:

S pomočjo aktivnega sodelovanja in upoštevanja pozorno uprizarja in enakovredno snuje povezovanje prizorov.

Sodeluje v vzpostavljanju strukture daljših oblik improvizacijskega gledališča in v njih uprizarja.

S pomočjo upoštevanja načel uprizarjanja impro gledališča, baze impro disciplin in zakonitosti povezovanja prizorov ustvarja in uprizarja nove daljše impro oblike.

TERMINI

◦ Kombinacije prizorov ◦ gorilla/gverila ◦ micetro/maestro ◦ domino ◦ Harold ◦ enolončnica

DIDAKTIČNA PRIPOROČILA ZA SKUPINO CILJEV

Po sklopu ogrevalnih igric, ki vzpostavljajo besedne, govorne in gibalne asociacije, dijakinja in dijak povezuje prizore, ideje črpa bodisi iz baze prizorov, ogrevalnih iger ali zmožnosti impro disciplin bodisi ostalih impro principov ter aktivno sodeluje v daljših oblikah improvizacijskega gledališča.

PRIPOROČENI NAČINI IZKAZOVANJA ZNANJA

Učitelj kontinuirano spremlja ustvarjanje in nudi kakovostne povratne informacije. Med učnim procesom ugotavlja napredek dijaka, pridobiva informacije o doseganju učnih ciljev, sproti podaja kakovostne povratne informacije.

Znanje dijakov lahko ocenjuje na več načinov:

- » aktivno in praktično sodelovanje v oblikovanju daljših impro struktur, ki se oblikujejo kot impro uprizoritev, impro nastop. Impro nastop se ocenjuje po opisnih kriterijih,
- » pisanje impro dnevniških refleksij in poročil po organiziranih ogledih impro predstav (dijaki opazujejo in utemeljujejo improvizatorske veščine drugih improvizatorjev. Zapisi se ocenjujejo po opisnih kriterijih.: sodelovanje, vzpostavitev problema/konflikta/jedra prizora, vzpostavljane načela "Pokaži, ne pripoveduj".).

OPISNI KRITERIJI

Primeri opisnih kriterijev, ki jih lahko v skladu z veljavno zakonodajo, uporabimo pri ocenjevanju.

S pomočjo aktivnega sodelovanja in upoštevanja zna povezovati prizore in odigrati določene daljše impro oblike.

Dosega gibčnost in energičnost v oblikovanju lika in verjetnost prostora, zna rokovati z navideznimi predmeti, oblikuje lik in prostor in pokaže tudi lastno predstavitev uprizoritvenih zamisli ter se prilagaja menjavanju situacij.

Zna zbrano in dosledno opazovati, poslušati ter upoštevati akcije soigralcev in soigralk.

Odlično znanje - dijak gibčno, energično, verjetno, logično in s pozitivnim odzivom povezuje prizore. Oblikuje lik in prostor, rokuje z navideznimi predmeti in vzpostavlja lastno predstavitev uprizoritvenih zamisli, ki jih rešuje v nenehnem sodelovanju z drugimi.

Prav dobro znanje - dijak primerno, dovolj verjetno in logično ter s pozitivnim odzivom povezuje prizore. Lik in prostor oblikuje primerno, zadovoljivo rokuje z navideznimi predmeti in vzpostavlja lastno predstavitev uprizoritvenih zamisli, ki jih dobro rešuje v sodelovanju z drugimi.

Dobro znanje - dijak pomanjkljivo povezuje prizore. Lik in prostor oblikuje pomanjkljivo, ne rokuje z navideznimi predmeti, vzpostavlja sicer lastno predstavitev uprizoritvenih zamisli, vendar jih ne rešuje v sodelovanju z drugimi.

Zadostno znanje - dijak sicer uprizarja, vendar ne povezuje prizorov, ne oblikuje lika in prostora in ne predstavlja lastne predstavitve uprizoritvenih zamisli.

Nezadostno znanje - dijak ne povezuje prizorov, ne upošteva nalog, jih ne rešuje, niti uprizarja.

IMPRO UPRIZORITEV

CILJI

Dijak:

O: Aktivno sodeluje v kateri koli impro uprizoritvi (impro predstavitev, impro tekma, daljše impro oblike). Pri prizadevanju in ukrepanju za trajnostnost dogodka upošteva demokratična načela in aktivno ter angažirano (konstruktivno) sodeluje z drugimi. Prepoznava avtentične izzive kot priložnosti za ustvarjanje vrednosti zase in za druge.

SC (2.4.2.1 | 5.1.1.1)

STANDARDI ZNANJA

Dijak:

Uprizarja impro discipline, ustvarja kombinacije in uprizarja v daljše impro oblike, dosega zbranost, lahkotnost, jasnost, naravnost, duhovitost, umirjenost izraza, pri reševanju nalog med uprizarjanjem pokaže telesno gibčnost, energičnost, vztrajnost in sposobnost aktualiziranja, pomnenja in zna predstaviti uprizoritveno zamisel ter se hitro prilagaja na menjavo okoliščin.

TERMINI

◦ Impro predstavitev/večer ◦ impro tekma ◦ daljše impro oblike

DIDAKTIČNA PRIPOROČILA ZA SKUPINO CILJEV

Impro uprizoritev je gotovo eden od ciljev, ki ga s pomočjo aktivnega sodelovanja v impro delavnici, načrtujejo in organizirajo ob pomoči učitelja dijakinje in dijaki. Gre za končni format uprizarjanja, njegovo uprizarjanje meri odsko učinkovitost posameznih odrskih rešitev. V več delovnih skupinah se pripravi načrt nizanja impro situacij, vzpostavljajo se možne kombinacije, ki resnično zaživijo šele med dejanskim preskušanjem in uprizarjanjem v živo.

PRIPOROČENI NAČINI IZKAZOVANJA ZNANJA

Učitelj kontinuirano spremlja ustvarjanje in nudi kakovostne povratne informacije. Med učnim procesom pripravljanja na impro uprizoritev ugotavlja napredek dijaka, pridobiva informacije o doseganju učnih ciljev, sproti podaja kakovostne povratne informacije.

Znanje dijakov lahko ocenjuje na več načinov:

- » ocenjuje pripravo na uprizoritev in uprizoritev samo;
- » primerja uprizoritev brez sodelovanja publike in uprizoritev s publiko.

OPISNI KRITERIJI

Primeri opisnih kriterijev, ki jih lahko v skladu z veljavno zakonodajo, uporabimo pri ocenjevanju.

S pomočjo aktivnega in participativnega sodelovanja ter upoštevanja zbrano, lahkotno, jasno, naravno, duhovito, umirjeno, gibčno, energično in vztrajno igra/interpretira/koreografira/režira/oblikuje vlogo v impro uprizoritvi.

Aktualno predstavlja uprizoritveno zamisel ter se hitro prilagaja na menjavo okoliščin.

Odlično znanje - dijak zbrano, lahkotno, jasno, naravno, duhovito, umirjeno, gibčno, energično in vztrajno igra/interpretira/koreografira/režira/oblikuje vlogo v impro uprizoritvi. Aktualno predstavlja uprizoritveno zamisel ter se hitro prilagaja na menjavo okoliščin.

Prav dobro znanje - dijak primerno zbrano, manj lahkotno in jasno, naravno, duhovito, umirjeno, gibčno, manj energično in vztrajno igra/interpretira/koreografira/režira/oblikuje vlogo v impro uprizoritvi. Vzpostavlja primerno lastno predstavitev uprizoritvenih zamisli, ki jih primerno rešuje v sodelovanju z drugimi.

Dobro znanje - dijak pomanjkljivo zbrano, manj lahkotno in jasno, neduhovito, umirjeno, gibčno, manj energično in vztrajno igra/interpretira/koreografira/režira/oblikuje vlogo v impro uprizoritvi. Ne vzpostavlja lastnih predstavitev uprizoritvenih zamisli, vendar sledi in jih rešuje v sodelovanju z drugimi.

Zadostno znanje - dijak sicer uprizarja, vendar ni zbran, lahkoten ali jasen, ni duhovit, umirjen, gibčen, ni energičen in vztrajen pri igranju/koreografiranju/režiranju/oblikovanju vloge v impro uprizoritvi. Ne vzpostavlja lastnih predstavitev uprizoritvenih zamisli in ne sledi in ne sodeluje.

Nezadostno znanje - dijak ne uprizarja, ne igra/interpretira/koreografira/režira/oblikuje impro uprizoritve.

NEIMPROVIZACIJSKO GLEDALIŠČE, KI IZHAJA IZ IMPRA

CILJI

Dijak:

O: Spoznava praktično uporabnost in odkriva moč impro v katerem koli procesu neimprovizacijskega gledališča, prepozna priložnosti za aktivno uporabo pridobljenega znanja v novih situacijah.

SC (5.3.5.3)

O: S pomočjo impro gradnje prizorov črpa gradivo za snovanje katere koli uprizoritve ali vizualnega/filmskega scenarija in v prizadevanju za trajnostno prihodnost tvega in se kljub negotovostim prilagaja ter sprejema trajnostne odločitve za svoja dejanja.

SC (2.3.2.1)

I: Preigrava različno pisana besedila (vse besedilne vrste) in različne medije ter jih nadgrajujejo z metodami impro gledališča.

Razvija lastne sporazumevalne zmožnosti skozi nenasilno komunikacijo.

SC (1.1.5.1)

STANDARDI ZNANJA

Dijak:

S pomočjo impro postopkov in znanja zasnuje kateri koli proces neimprovizacijskega gledališča.

Sledi impro načelom in postopkom, ko snuje uprizoritev ali vizualni/filmski scenarij.

Solidarno, strpno in vključujoče preigrava različna besedila, vzpostavlja različne medije in jih nagrajuje, pomni ter utemeljuje lastni odrski izraz.

TERMINI

◦ Neimprovizacijsko gledališče ◦ impro interpretacija ◦ končna uprizoritev

DIDAKTIČNA PRIPOROČILA ZA SKUPINO CILJEV

Po sklopu ogrevalnih igrice se dijakinja in dijak v skupini kolektivno sooča z besedili, jih kolektivno bere po povedih, posluša zven besed, upošteva zborni jezik in skladnjo, vzpostavlja ritem besedil, išče poudarke, jih telesno in prostorsko ilustrira, uprizarja preko intuitivnega odziva in z repeticijo oblikuje metafore ... Vzajemno išče rešitve za nastale situacije ali poti, ki so najbolj učinkovite za uprizarjanje.

PRIPOROČENI NAČINI IZKAZOVANJA ZNANJA

Učitelj kontinuirano spremlja ustvarjanje in nudi kakovostne povratne informacije. Med učnim procesom ugotavlja napredek dijaka, pridobiva informacije o doseganju učnih ciljev, sproti podaja kakovostne povratne informacije.

Znanje dijakov lahko ocenjuje na več načinov:

- » aktivno in praktično sodelovanje v oblikovanju daljših impro struktur, ki se oblikujejo kot impro uprizoritev oz. nastop. Impro nastop se ocenjuje po opisnih kriterijih;
- » pisanje impro dnevniških refleksij in poročil po organiziranih ogledih impro predstav (dijaki opazujejo in utemeljujejo improvizatorske veščine drugih improvizatorjev. Zapisi se ocenjujejo po opisnih kriterijih.: sodelovanje, vzpostavitev problema/konflikta/jedra prizora, vzpostavljanje načela "Pokaži, ne pripoveduj".).

OPISNI KRITERIJI

Primeri opisnih kriterijev, ki jih lahko v skladu z veljavno zakonodajo, uporabimo pri ocenjevanju.

S pomočjo aktivnega in participativnega sodelovanja ter upoštevanja zna odigrati/interpretirati/koreografirati/zrežirati/oblikovati vlogo v izbranem besedilu, loči vlogo od nosilca besedila, dodatni tekst od praktičnih napotkov ali didaskalij. Loči pripovedno strukturo od dramske.

Dosega gibčnost in energičnost v oblikovanju vloge, pokaže tudi lastno predstavitev uprizoritvenih zamisli ter zna to tudi ponoviti. Zbrano in dosledno opazuje, posluša ter upošteva akcije soigralcev in soigralk.

Odlično znanje - dijak aktivno, participativno odigra/interpretira/ustvari/snuje dramsko ali ne več dramsko vlogo, jo pomni in zna tudi zamenjati. Vzpostavlja lastno predstavitev uprizoritvenih zamisli, ki jih rešuje v nenehnem sodelovanju z drugimi.

Prav dobro znanje - dijak primerno, participativno odigra/interpretira/ustvari/snuje dramsko ali ne več dramsko vlogo, jo sicer pomni in primerno zamenja. Vzpostavlja lastno predstavitev uprizoritvenih zamisli, ki jih dobro rešuje v sodelovanju z drugimi.

Dobro znanje - dijak pomanjkljivo odigra/interpretira/ustvari/snuje dramsko ali ne več dramsko vlogo, jo slabo pomni in zamenja. Ne vzpostavlja lastnih predstavitev uprizoritvenih zamisli, vendar sledi in jih rešuje v sodelovanju z drugimi.

Zadostno znanje - dijak sicer uprizarja, vendar ne odigra/interpretira/ustvari/snuje dramske ali ne več dramske vloge. Ne vzpostavlja lastnih predstavitev uprizoritvenih zamisli in ne sledi in ne sodeluje.

Nezadostno znanje - dijak ne uprizarja, ne odigra/interpretira/ustvari/snuje dramske ali ne več dramske vloge.

OPIS TEME

Delavnica GIB se osredotoča na delo z instrumentom nastopajočega. Nastopajoči se v procesu ustvarjanja in izvajanja nahaja v svojem inštrumentu, zato delavnica GIB omogoča spoznavanje, usvajanje, razumevanje in uporabo osnovnih pojmov anatomske postavitve in poravnave telesa v mirovanju in v gibanju. Z razvijanjem zavedanja težnosti telesa v gibanju, uporabo propriocepcije za orientiranost v prostoru, z usvajanjem postopno bolj zapletenih fraz in variacij, vzpostavljajo osveščeno, sproščeno in koordinirano gibanje v času in prostoru. Skozi praktični učni proces usvojijo in poglobijo telesno moč, gibljivost, ravnotežje, muzikalnost, skladnost v gibanju in boljšo koordinacijo in te osvojene veščine smiselno uporabljajo v prenosu znanja v druge gledališke in filmske praktične delavnice in aktivnosti.

Vse to je temelj za vstopanje v individualno in skupinsko ustvarjanje gibalnih sekvenc in scen, ki jih skozi učne procese uprizarjajo in interpretirajo v skladu s svojimi doseženimi razvojnimi nalogami.

Delavnica GIB vključuje različen nabor metod in strategij pedagoškega in ustvarjalnega dela, ki vključujejo plesno tehniko (širok nabor znanj iz somatskih in kodificiranih sodobnih plesnih tehnik), plesno improvizacijo (improvizacije za razvijanje senzornega aparata, partiture za improvizacijske naloge, igre in koordinacijsko-plesne naloge odprtega tipa), kompozicijo plesa (instantno kompozicijo, partiture kompozicijskih postopkov, kompozicijo v realnem času, metode konstruiranja) in strategije uprizarjanja (odrske problemske naloge), ki so za smer gledališča in film komplementarna znanja in spretnosti za razvijanje, razumevanje, učenje in izvajanje uprizoritev in uprizarjanja.

DIDAKTIČNA PRIPOROČILA ZA TEMO

Poučevanje plesa in izvajanje gibalnih delavnic v vzgojno-izobraževalnem procesu zahteva premišljeno didaktično načrtovanje, ki upošteva specifičnosti telesnega, čustvenega in ustvarjalnega razvoja dijakov. Specialna didaktika na tem področju poudarja individualizacijo pristopa, ustvarjalno raziskovanje gibanja, varno učno okolje, telesno samorefleksijo, pa tudi spodbujanje spontanosti in umetniškega izraza. Učitelj je v tem procesu mentor, opazovalec in spodbujevalec, ki dijake usmerja, da raziskujejo lastne gibalne možnosti in razvijajo samosvoj gibalno-umetniški jezik.

Uporabljajo se raznolike didaktične metode, kot npr. improvizacija, gibalne asociacije, vodene domišljajske naloge, delo v parih in skupinah, opazovanje ter refleksija. Specialna didaktična priporočila tako poudarjajo potrebo po fleksibilnosti, empatičnem pristopu, estetski občutljivosti in ustvarjalni odprtosti, ki učencem omogočajo razvoj celostne telesne in umetniške pismenosti.

V tretjem in četrtem letniku je gibalna delavnica izbirni predmet, ki pa se vsebinsko in praktično nadgrajuje. V tej fazi postane bistveno razvijanje poglobljenih gibalnih in ustvarjalnih kompetenc, kar zahteva premišljeno izbiro didaktičnih strategij in metod, ki spodbujajo raziskovanje, lastno izražanje in estetsko zrelost.

V nadgrajevalni fazi je ključna tudi interakcija med dijaki— delo v parih ali skupinah razvija občutek za skupno ustvarjanje, komunikacijo, odzivanje in empatijo v gibu. Povezovanje plesa z drugimi umetniškimi področji (glasba, vizualna umetnost, jezik) dodatno poglobi učni učinek in odpira prostor za medpredmetno in meddelavniško ustvarjanje. Učitelj v tem procesu ne podaja enoznačnih rešitev, temveč s pomočjo spodbud, vprašanj in izzivov učenca vodi v raziskovanje, samostojnost in umetniški razvoj.

PRAVILNA ANATOMSKA POSTAVITEV IN PORAVNAVA TELESA

CILJI

Dijak:

O: spozna, razumeva in se izraža z ustrezno terminologijo anatomske postavitve telesa v osnovnih in kompleksnejših vajah na mestu in v gibanju in skrbi za ustrezno govorno in pisno raven svojega strokovnega jezika;

SC (1.1.2.2)

O: raziskuje in spozna plesno umetnost, njeno izrazno sredstvo (telo in njegove zmožnosti, osebni prostor in prostorom okoli telesa) v zgodovinskem in kulturnem kontekstu;

SC (1.3.2.1)

O: usvaja in nadgrajuje plesno tehniko, gibanje izvaja usklajeno v povezavi z dihanjem in razvija pozitiven odnos do gibanja, plesa in ustvarjanja.

SC (3.2.1.2)

STANDARDI ZNANJA

Dijak:

- » razume, izvede ter v mirujočih pozicijah in v gibanju uporablja pravilno anatomske postavitev telesa;
- » točno demonstrira poravnavo telesnih linij in jih raznoliko uporablja v gibalnih akcijah, kompozicijah in scenah;
- » strokovno točno in natančno se izraža o anatomiji človeka v gibanju in pri tem ustrezno uporablja strokovno terminologijo;
- » izkaže usmerjeno in osredotočeno delo v fizičnih aktivnostih;
- » izvede osnovne in srednje kompleksne plesne gibe z razumevanjem in jasnostjo.

TERMINI

- battement ◦ developpe ◦ elevacije ◦ en face ◦ fondu ◦ passe ◦ plié ◦ pirouette ◦ relevé ◦ tendu
- variacija ◦ roll down ◦ roll up ◦ fleksija ◦ ekstenzija ◦ lateralna inklinacija ◦ rotacija

DIDAKTIČNA PRIPOROČILA ZA SKUPINO CILJEV

Učitelj uporablja več različnih metod in pristopov za usvajanje pravilne anatomske postavitve in poravnave telesa. Osnovno telesno strukturo človeka (kosti, mišični sklopi, sklepi) razloži in si ob ponazoritvi pomaga z uporabo dostopnega vizualnega gradiva (slike, risbe, video posnetki ali model okostnjaka). Ob tem je smiselno uporabiti praktične vaje, kjer dijaki neposredno v dotiku delov telesa pri sebi ali sošolcu preizkušajo načine premikanja človekovega telesa. Učenje lahko poteka v celotni skupini dijakov ali pa jih učitelj razdeli v manjše skupine ali pare, kjer lahko preizkušajo gibe in premike telesa ter o tem analizirajo možnosti gibanja človeškega telesa.

Pri prepoznavanju snovi in terminov je priporočen individualen pristop, kjer lahko dijaki preizkusijo premike telesa, umetelne plesne gibe in fraze in jih poimenujejo. Pri tem je pomembno, da učitelj izvaja sočasno individualno delo pri prepoznavanju snovi in terminov s posamičnim dijakom in mu zagotavlja popravke ter vpenja v aktivnosti celotno skupino dijakov. Dijak ob tem preizkuša specifično plesno motoriko individualno in v delu v dvojicah ali trojicah.

Z metodo pogovora in analize učitelj z dijaki utrjuje in nadgrajuje usvojene snovi in sistematično ugotavlja potrebne dopolnitve v razlagi ali v izvajanju praktičnih vaj. Postopoma usvojeno znanje vpleta v bolj zahtevne in zapletene gibalne obrazce in fizične akcije. Kontinuirano postopno in v razponu vseh ur za delavnico gib učitelj izvaja praktično delo od enostavnih do kompleksnejših nalog in variacij gibanja, ki jih lahko dijak izvaja samostojno, v parih, trojicah ali manjših in večjih skupinah.

Učitelj lahko zahtevnostno stopnjo prilagodi skupnemu znanju dijakov. Glede na to, da je delavnica izbirna, ni nujno, da so dijaki usvojili znanje predhodnih delavnic (v primeru, da prvič izberejo delavnico GIB v tretjem ali četrtem letniku). V tem primeru je priporočljivo učno snov še bolj izrazitv izvajati v skupinah glede na predznanje.

PRIPOROČENI NAČINI IZKAZOVANJA ZNANJA

Pri pouku delavnice gib učitelj ocenjuje znanje dijakov na več načinov:

- » z oceno dijakovega praktičnega dela vrednoti in ocenjuje dijakovo kontinuirano izvajanje vaj in nalog v učni situaciji v danem obdobju ocenjevanja glede na mrežni načrt ocenjevanja, ki ga določijo učitelji v strokovnem aktivu;
- » v enkratni situaciji nastopa, ki ga dijak izvede pred razredom v času učne ure. Predstavljeno nalogo (gibalno sekvenco, gibalni nastop ali demonstracijo gibalne naloge) dijak izvede samostojno in pri tem uporabi in izvede novo pridobljeno znanja pravilne anatomske postavitve.

OPISNI KRITERIJI

Primeri opisnih kriterijev, ki jih lahko v skladu z veljavno zakonodajo uporabimo pri ocenjevanju.

Dijak izkaže razumevanje načel in izvedbo pravilne telesne postavitve, kar vključuje točno gibalno koordinacijo, izvajanje giba natančno, točno in usklajeno.

Odlično znanje - dijaki izkaže popolno razumevanje načel in pravilno telesno postavitev in točno gibalno koordinacijo izvede natančno, točno in usklajeno.

Prav dobro znanje - dijak izkazuje razumevanje načel in delno netočno izvede postavitev telesa in gibalno koordinacijo.

Dobro znanje - dijakovo razumevanje načel je dobro, vendar je uporaba teh načel pri postavitvi telesa in gibalni koordinaciji večinoma nepopolna, neusklajena in netočna.

Zadostno znanje - dijak izkazuje pomanjkljivo razumevanje in nejasno uporabo načel in pravilne telesne postavitve v mirovanju in v gibanju.

Nezadostno znanje - dijak ne izkaže razumevanje in izvedbe pravilne telesne postavitve, njegova gibalna koordinacija je netočna, površna in neusklajena.

ELEMENTI ČASA V GIBU IN GIBANJU

CILJI

Dijak:

O: zaznava in prepoznavna lastno doživljanje (telesne občutke, čustva, misli, vrednote, potrebe, želja) in lastno vedenje ter ga smiselno usmerja, razvija in pogloblja za razvijanje scenskih akcij;

SC (3.1.1.1)

O: razvija in pogloblja občutek za težnost, samostojno uporablja različne kvalitete gibanja in razvija pozitiven odnos do gibanja, razvijanja scenskih akcij in gibalnih sekvenc;

SC (3.2.1.2)

O: v procesu reševanja problemov si zastavlja kratkoročne, srednjeročne in dolgoročne cilje, opredeli prednostne naloge in pripravi načrt za ustvarjanje in izvajanje krajših in daljših solo in skupinskih variacij, kompozicij, improvizacij.

SC (5.3.2.1)

STANDARDI ZNANJA

Dijak:

» prepozna, razume in nadgradi pomen trajanja v gibanju in se izraža z uporabo različnih gibalnih kvalitete;

» z zavedanjem uporabi težnost za artikulacijo telesa v mirovanju in gibanju;

» zavestno uporabi zaznavanje in razumevanje trajanja v gibanju in kompozicijah, tako za pripravo in izvedbo sola kot za skupinsko delo;

» z jasnim namenom uporabi različne kvalitete gibanja pri načrtovanju, oblikovanju in izvedbi kompozicij, scenskih akcij ter koreografij.

TERMINI

◦ kvalitete gibanja ◦ sukcesivnost ◦ sila ◦ moč ◦ togetherness ◦ kvalitete gibanja ◦ unisono ◦ sočasnost

DIDAKTIČNA PRIPOROČILA ZA SKUPINO CILJEV

Učitelj z individualno obliko dela dijaka usmerja in osredotoča na raziskovanje in reševanje nalog iskanja raznolikega gibanja z vidika trajanja in kvalitete. Pri tem učitelj ohranja in vzpodbuja dijakovo enkratnost in osebni zorni reševanje ustvarjalnih nalog kot kot izhodišče za razvijanje nadaljnjih korakov.

Pri reševanju in razvijanju nalog učitelj uporablja individualni pristop za pomoč pri delu dijaka in ga pedagoško smiselno umešča v delo v parih in manjših skupinah (združevanje ali multiplikacija gibalnega materiala,

sodelovalno učenje, skupna analiza...). V teh situacijah dijak razvija aktivno sodelovanje, prikazovanje in soočanje lastnih idej o gibanju z idejami drugih vrstnikov. Učitelj vzpodbuja razpravo in dialog med dijaki s soočanjem, razgovorom in vodeno razpravo v povezavi z učno snovjo, ki jo razvijajo praktičnem delu z gibalnim materialom.

Učitelj s pomočjo glasbe ustvarja nadaljnje ustvarjalne situacije za dijake. Diak ob pomoči raznolike glasbene spremljave, ki je lahko v podporo, raziše raznolike gibalne kvalitete in se jih uči samostojno prepoznati, imenovati in jih deliti z drugimi v skupini.

PRIPOROČENI NAČINI IZKAZOVANJA ZNANJA

Pri pouku delavnice gib učitelj ocenjuje znanje dijakov na več načinov:

- » z oceno dijakovega praktičnega dela vrednoti in ocenjuje dijakovo kontinuirano izvajanje vaj in nalog v učni situaciji v danem obdobju ocenjevanja glede na mrežni načrt ocenjevanja, ki ga določijo učitelji v strokovnem aktivu;
- » v enkratni situaciji nastopa, ki ga dijaki izvede pred razredom v času učne ure. Predstavljeno nalogo (gibalno sekvenco, gibalni nastop ali demonstracijo gibalne naloge) dijak izvede samostojno in pri tem uporabi in izvede novo pridobljeno znanja izvajanje elementov časa in trjanja v gibu.

OPISNI KRITERIJI

Primeri opisnih kriterijev, ki jih lahko v skladu z veljavno zakonodajo uporabimo pri ocenjevanju.

Dijak izkaže razumevanje trajanja giba in gibanja in uporaba časa za razvijanje različnih kvalitet gibanja in razumevanje pravilne ritmičnosti ob razvitem občutku za fraziranje (sposobnost, da se uporabi glasbo, da oblikuje dinamiko gibanja).

Odlično znanje - dijak izkaže popolno razumevanje trajanja giba in gibanja in točno uporabo časa za razvijanje različnih kvalitet gibanja in natančno razumevanje pravilne ritmičnosti z razvitim občutkom za fraziranje.

Prav dobro znanje - dijak izkazuje razumevanje trajanja giba in delno točno uporabo časa za razvijanje različnih kvalitet gibanja ter izkaže razumevanje ritmičnosti, ki ga ne izvede točno.

Dobro znanje - dijakovo razumevanje načel trajanja giba in točno uporaba časa za razvijanje različnih kvalitet gibanja in natančno razumevanje pravilne ritmičnosti z razvitim občutkom za fraziranje je dobro, vendar je uporaba teh načel nepopolna, neusklajena in netočna.

Zadostno znanje - dijak izkazuje pomanjkljivo razumevanje in nejasno uporabo časa za razvijanje različnih kvalitet gibanja in minimalno izkazuje pravilne ritmičnosti.

Nezadostno znanje - dijak ne izkaže razumevanje in izvedbe časa za razvijanje različnih kvalitet gibanja in ne izkazuje razumevanja pravilne ritmičnosti.

UPORABA PROSTORA V GIBANJU IN SCENSKIH AKCIJAH

CILJI

Dijak:

○: razvija in sistematično nadgrajuje propriocepcijo ter vzpostavlja kompozicijske strukture z razumevanjem zakonitosti prostora (nivoji, smeri in vzorci gibanja, dimenzije prostora) in to znanje načrtno uporablja ob izvajanju kompozicij v realnem času ali v vnaprej postavljenih strukturiranih gibalnih nalogah;

○: se izraža z ustrezno terminologijo in skrbi za ustrezno govorno in pisno raven strokovnega jezika pri izvrševanju praktičnih nalog;

SC (1.1.2.2)

○: v samostojnem in skupinskem delu razvije lastne sporazumevalne zmožnosti skozi nenasilno komunikacijo in strpno pogajanje v skupini pri reševanju problemskih nalog;

SC (1.1.5.1)

○: je radoveden in raziskuje plesne in gibalne materiale skozi zakonitosti prostora, se z njimi izraža, razvija domišljijo ter pogloblja in širi znanje tudi na neumetniških področjih;

SC (1.3.3.1)

○: razvija pozitiven odnos do gibanja.

SC (3.2.1.2)

STANDARDI ZNANJA

Dijak:

» improvizirano gibanje izvaja sproščeno, usklajeno in se zaveda in domiselno uporablja prostor okoli sebe (vključi novo pridobljena znanja);

» izkaže raziskovalno naravnost in pri izvrševanju nalog uporabi različne nivoje, vzorce poti in razmerja gibanja ter jih samostojno vključuje v samostojnem in skupinskem delu;

» pripravi in izvede solo in krajšo skupinsko kompozicijo z uporabo novo usvojenih prostorsko-kompozicijskih pravil;

» ustvari zapis ali notacijo ali partituro krajše kompozicije (skupinske ali solo) in jo predstavi.

TERMINI

○ notacija ○ partitura ○ kompozicija ○ poti v prostoru ○ nivo gibanja

DIDAKTIČNA PRIPOROČILA ZA SKUPINO CILJEV

Učitelj z poudarkom razvija procese opazovanja, zaznavanja, občutenja in interpretiranja pojavov v prostoru (gibalni vzgibi, improvizacije in nastajanje manjših kompozicijskih nastavkov) in samega prostora kot celote in s tem dijake usmerja proti učenju in spoznanju opazovanje in razbiranja objektivne stvarnosti, v kateri proces razumevanje kompozicije poteka.

Smiselno je, da dijaki s samostojnim in skupinskim delom razvijajo osnovne improvizirane in vnaprej določene kompozicijske postopke in jih uporabljajo za odkrivanje (z metodo viharjenja in postavljanja vprašanj) lastnih idej o prostoru, v katerem se gibljejo. V ta namen mora učitelj pri dijakih vzpostaviti občutek varnega prostora za preizkušanje idej. Didaktično priporočen je izkustven vstop v vsako učno uro. Ustvarjanje varnega prostora je osnova za individualno in skupinsko delo, kjer dijak predstavi lastne ideje, razvija spretnosti skozi preizkušanje in ponavljanje ter išče alternativne rešitve.

Z uporabo metod dela z vizualnim gradivom (slike, fotografije, asociativni zapisi na listih, ki jih dijaki razporejajo po prostoru) dijak deluje v okolju, ki spodbuja domislice, razvija asociativno mišljenje in vzpodbuja predstavljanje in izpostavljanje lastnih idej (lažja predstavnost prostorskih kompozicij).

Z uporabo različnih metod beleženja oziroma notiranja ustvarjalnega procesa in tudi dogovorjenih previl ustvarjanja improviziranega materiala, dijaki usvajajo strategije samostojnega ustvarjanja in uprizarjanja. Djak nato na osnovi usvojenih in predstavljenih mnogoterih načinov, strategij in postopkov ubesedovanja izbere in izvede način zapisa.

PRIPOROČENI NAČINI IZKAZOVANJA ZNANJA

Pri pouku delavnice gib učitelj ocenjuje znanje dijakov na več načinov:

- » z oceno dijakovega praktičnega dela vrednoti in ocenjuje dijakovo kontinuirano izvajanje vaj in nalog v učni situaciji v danem obdobju ocenjevanja glede na mrežni načrt ocenjevanja, ki ga določijo učitelji v strokovnem aktivu;
- » v enkratni situaciji nastopa, ki ga dijaki izvede pred razredom v času učne ure. Predstavljeno nalogo (gibalno sekvenco, gibalni nastop ali demonstracijo gibalne naloge) dijak izvede samostojno in pri tem uporabi in izvede novo pridobljeno znanja o uporabi prostora;
- » v oceno nastopa lahko vključi tudi zapis partiture gibanja v prostoru (*score ali navodilo za gibanje*).

OPISNI KRITERIJI

Primeri opisnih kriterijev, ki jih lahko v skladu z veljavno zakonodajo uporabimo pri ocenjevanju.

Dijak energično in fizično izkazuje predanost in zadovoljstvo v poglobljenem delu s telesom in ob uporabi prostora ter ob tem uporablja energijo, ki pripada izvajanemu gibu ter samostojno in inovativno uporabi strategije kompozicijskega dela v improvizirani in določeni obliki in pripravi partituro in/ali zapis o kompoziciji v realnem času.

Odlično znanje - dijaki izkaže energično in fizično predanost in zadovoljstvo v poglobljenem delu s telesom in ob tem natančno uporabi prostor z energijo, ki pripada izvajanemu gibu ter samostojno in inovativno uporabi strategije kompozicijskega dela v improvizirani in/ali določeni obliki in pripravi partituro in/ali zapis o kompoziciji v realnem času.

Prav dobro znanje - dijak izkazuje energično in fizično predanost in zadovoljstvo v poglobljenem delu s telesom in ob tem netočno uporabi prostor z energijo, ki pripada izvajanemu gibu ter uporabi strategije kompozicijskega dela v improvizirani in/ali določeni obliki in pripravi zapis o kompoziciji v realnem času.

Dobro znanje - dijak izkazuje predanost v poglobljenem delu s telesom in ob tem dobro uporabi prostor brez energije, ki pripada izvajanemu gibu, razume a neustrezno uporabi strategije kompozicijskega dela v improvizirani in/ali določeni obliki in zadovoljivo pripravi zapis o kompoziciji v realnem času.

Zadostno znanje - dijak izkazuje pomanjkljivo predanost v poglobljenem delu s telesom in ob tem neustrezno uporabi prostor z energijo, ki pripada izvajanemu gibu ter samo uporabi strategije kompozicijskega dela v improvizirani in/ali določeni obliki in pripravi ustrezen zapis o kompoziciji v realnem času.

Nezadostno znanje - dijak ne izkaže razumevanje in izvedbe v delu s telesom in ob tem ne uporabi prostor z energijo, ki naj bi pripadala izvajanemu gibu ter ne uspe uporabiti strategij kompozicijskega dela v improvizirani in/ali določeni obliki in ne pripravi zapisa o kompoziciji v realnem času.

INDIVIDUALNO IN SKUPINSKO USTVARJANJE

CILJI

Dijak:

O: z radovednostjo raziskuje materiale in plesni jezik, z njimi gibalno improvizira, pripravlja kompozicije in scenske akcije (samostojno in v skupini), razvija domišljijo ter pogloblja in širi znanje tudi na neumetniških področjih;

SC (1.3.3.1)

O: v skupinskem delu daje pobude, sodelovalno sprejema odločitve, se aktivno vključuje in uživa v ustvarjalnosti, se veseli lastnih dosežkov ter dosežkov drugih;

SC (1.3.4.1)

O: z gibalnim ustvarjanjem in izražanjem razvija samozaupanje in samospoštovanje;

SC (3.1.2.2)

O: razvija osebno prožnost, razvojno miselno naravnost, radovednost, optimizem in ustvarjalnost;

SC (3.1.4.1)

O: v procesu reševanja problemov razvija in nadgrajuje lasten gibalni jezik in si zastavlja kratkoročne, srednjeročne in dolgoročne cilje, opredeli prednostne naloge, pripravi načrt pri ustvarjanju odrskih materialov.

SC (5.3.2.1)

STANDARDI ZNANJA

Dijak:

» ustvari in izvede krajše in daljše solo in skupinske sekvence, kompozicije in scene, ki jih pripravi samostojno ali sodelovalno v skupini;

» načrtuje, pripravi in uporabi pripravljene improvizacije, solo in skupinske sekvence, kompozicije in scene in jih izvede ritmično, muzikalično in z uporabo plesnosti;

» opisno in analitično zapiše in oblikuje zapis, poročilo o ustvarjalnem procesu, umetniškem dogodku, pojavu ali o delu ustvarjalca;

» izkaže aktivno sodelovanje v skupini in predloži rešitve problemov ter izkaže strpnost in konstruktivno pogajanje o izvedbi rešitve v skupini.

» izkaže specifičen gibalni besednjak, ki ga razvije samostojno, uporabi v odrski situaciji in izvede prepričljivo in s z uporabo giba v smiselni celoti.

» v skupini pripravi, izvede in govorno predstavi praktično gibalno nalogo.

TERMINI

◦ muzikalnost ◦ sekvence ◦ kompozicije ◦ partiture ◦ konstrukcije ◦ scenska akcija ◦ fizična akcija

DIDAKTIČNA PRIPOROČILA ZA SKUPINO CILJEV

Učitelj naj v kontekstu ustvarjanja vzpostavi varno okolje zaupanja, kjer lahko dijak z uporabo metod opazovanja, zaznavanja, občutenja in interpretiranja pojavov v prostoru in samega prostora kot celote dostopa do spoznanj o objektivni stvarnosti in prepoznava posamične dogodke v kompozicijskem razvoju. Učitelj vzpodbuja dijaka, da s samostojnim in skupinskim delom razvija osnovne improvizirane in vnaprej določene kompozicijske postopke in jih uporablja za odkrivanje (z metodo viharjenja in postavljanja vprašanj) lastnih idej o prostoru, v katerem se giblje. Takšen način praktičnega dela je nujno potreben vstop v vsako učno uro in osnova za individualno in skupinsko delo, kjer dijak predstavi lastne ideje, razvija spretnosti skozi preizkušanje in ponavljanje ter išče alternativne rešitve.

Z uporabo metod dela z vizualnim gradivom (slike, fotografije, asociativni zapisi na listih, ki jih dijak razporeja po prostoru) dijak deluje v okolju, ki spodbuja domislisce, razvija asociativno mišljenje in vzpodbuja predstavljanje in izpostavljanje lastnih idej (lažja predstavnost prostorskih kompozicij). Z vzpostavljanjem samostojne in skupinske ustvarjalno problemske situacije dijak ustvarja naloge, ki se nanašajo bodisi na njegovo samostojno delo ali pa pripravlja naloge za manjše skupine.

PRIPOROČENI NAČINI IZKAZOVANJA ZNANJA

Pri pouku delavnice gib učitelj ocenjuje znanje dijakov na več načinov:

- » z oceno dijakovega praktičnega dela vrednoti in ocenjuje dijakovo kontinuirano izvajanje vaj in nalog v učni situaciji v danem obdobju ocenjevanja glede na mrežni načrt ocenjevanja, ki ga določijo učitelji v strokovnem aktivu;
- » v enkratni situaciji nastopa, ki ga dijaki izvede pred razredom v času učne ure. Predstavljeno nalogo (gibalno sekvenco, gibalni nastop ali demonstracijo gibalne naloge) dijak izvede samostojno in pri tem uporabi in izvede novo pridobljeno znanja individualnega in skupinskega ustvarjanja;
- » v oceno nastopa vključi tudi zapis partiture gibanja v prostoru (*score ali navodilo za gibanje*).

OPISNI KRITERIJI

Primeri opisnih kriterijev, ki jih lahko v skladu z veljavno zakonodajo uporabimo pri ocenjevanju.

Dijak z izražanjem na različne načine (govorno, fizično, z uporabo imaginativnega prostora) izkazuje zmožnost uporabe več načinov izražanja, gibalno spretnost ter se primerno odziva na dogajanje v prostoru, sodeluje v skupini ter izkazuje ustrezen splošen pozitiven odnos do ustvarjanja, kjer samoiniciativno aktivno sodeluje.

Odlično znanje - dijak odlično izkazuje izražanje na različne načine (govorno, fizično, z uporabo imaginativnega prostora) in s tem zmožnost uporabe več načinov izražanja, gibalno spretnost ter se primerno odziva na

dogajanje v prostoru. Sodeluje v skupini ter izkazuje ustrezen splošen pozitiven odnos do ustvarjanja, kjer samoiniciativno aktivno sodeluje.

Prav dobro znanje - dijak izkazuje izražanje na večino različnih načinov (govorno, fizično, z uporabo imaginativnega prostora), primerno gibalno spretnost ter se odziva na dogajanje v prostoru. Sodeluje v skupini ter večinoma izkazuje ustrezen splošen pozitiven odnos do ustvarjanja, kjer aktivno sodeluje.

Dobro znanje - dijak izkazuje izražanje na nekaj osnovnih načinov, gibalno spretnost ter se omejeno odziva na dogajanje v prostoru. Sodeluje v skupini ter izkazuje ustrezen splošen pozitiven odnos do ustvarjanja ob pozivu, kjer včasih aktivno sodeluje.

Zadostno znanje - dijak izkazuje pomanjkljivo izražanje v ustvarjanju (govorno, fizično, z uporabo imaginativnega prostora), slabšo gibalno spretnost ter se redko odziva na dogajanje v prostoru. Izkazuje osnoven pozitiven odnos do ustvarjanja, kjer sodeluje le ob pozivu

Nezadostno znanje - dijak ne izkazuje izvajanje ustvarjalnih postopkov, izvedbe ne prikažejo gibalnih spretnosti ter se neustrezno odziva na dogajanje v prostoru. V skupini sodeluje minimalno ali sploh ne ter v skupinskem delu ne sodeluje.

INTERPRETACIJA IN NASTOP

CILJI

Dijak:

O: zaznava in prepoznavna lastno doživljanje (telesne občutke, čustva, misli, vrednote, potrebe, želja) in lastno vedenje, jih uspešno prevaja v ustvarjalni proces in ustvarja solo ali skupinske sekvence, scene ter jih izvaja pred drugimi;

SC (3.1.1.1)

O: uporablja principe, metode, strategije pri ustvarjanju gibalnega materiala in razvija pozitiven odnos do gibanja;

SC (3.2.1.2)

O: v ustvarjanju izraža informacijske potrebe, išče podatke, informacije in vsebine v digitalnih okoljih, ter informacije prevaja v ustvarjalni proces in razvija raznovrstne rešitve;

SC (4.1.1.1)

O: v procesu reševanja problemov si zastavlja kratkoročne, srednjeročne in dolgoročne cilje, opredeli prednostne naloge in pripravi načrt;

SC (5.3.2.1)

O: v varnem, odprtem in spodbudnem učnem okolju svobodno izraža želje in udejanja ustvarjalne ideje in zbrano in strpno opazuje izdelke in artikulirano posreduje povratno informacijo.

SC (1.3.4.2)

STANDARDI ZNANJA

Dijak:

» sodelovalno in aktivno pripravi, izvede in nastopi krajše solo in skupinske sekvence, kompozicije in scene in ob tem prikaže ustrezno odrsko prisotnost;

» samostojno, opisno in analitično zapiše, pripravi in predstavi seminarsko nalogo, zapis, poročilo o umetniškem dogodku, pojavu ali ustvarjalcu;

» zbrano in z aktivno prisotnostjo izvede zahtevnejše sestavljene improvizacijske naloge in ustvari večplastne kompozicijske naloge samostojno ali v skupini;

» zavestno in načrtno uporabi usvojene performativne strategije v odrski uprizoritvi.

» pripravi, predstavi in demonstrira načrt nastopa (solo ali skupinska akcija, sekvenca, scena) ter ga izvede z uporabo več različnih odrskih strategij.

TERMINI

- performativnost ◦ odrska prisotnost ◦ prezenca ◦ strategija ◦ uprizarjanje ◦ analiza ◦ kompozicija
- koreografija

DIDAKTIČNA PRIPOROČILA ZA SKUPINO CILJEV

Učitelj naj v kontekstu ustvarjanja vzpostavi varno okolje zaupanja, kjer lahko dijak z uporabo metod opazovanja, zaznavanja, občutenja in interpretiranja pojavov v prostoru in samega prostora kot celote dostopa do spoznanj o objektivni stvarnosti in prepoznavajo posamične dogodke v kompozicijskem razvoju. Učitelj vzpodbuja dijaka, da s samostojnim in skupinskim delom razvija osnovne improvizirane in vnaprej določene kompozicijske postopke in jih uporablja za odkrivanje (z metodo viharjenja in postavljanja vprašanj) lastnih idej o prostoru, v katerem se giblje. Takšen način praktičnega dela je nujno potreben vstop v vsako učno uro in osnova za individualno in skupinsko delo, kjer dijak predstavi lastne ideje, razvija spretnosti skozi preizkušanje in ponavljanje ter išče alternativne rešitve.

Z uporabo metod dela z vizualnim gradivom (slike, fotografije, asociativni zapisi na listih, ki jih dijak razporeja po prostoru) dijak deluje v okolju, ki spodbuja domislice, razvija asociativno mišljenje in vzpodbuja predstavljanje in izpostavljanje lastnih idej (lažja predstavnost prostorskih kompozicij). Z vzpostavljanjem samostojne in skupinske ustvarjalno problemske situacije dijak ustvarja naloge, ki se nanašajo bodisi na njegovo samostojno delo ali pa pripravlja naloge za manjše skupine.

Učitelj z dijaki oblikuje krajše in daljše nastope.

PRIPOROČENI NAČINI IZKAZOVANJA ZNANJA

Pri pouku delavnice gib učitelj ocenjuje znanje dijakov na več načinov:

- » z oceno dijakovega praktičnega dela vrednoti in ocenjuje dijakovo kontinuirano izvajanje vaj in nalog v učni situaciji v danem obdobju ocenjevanja glede na mrežni načrt ocenjevanja, ki ga določijo učitelji v strokovnem aktivu;
- » dijaka ocenjuje tudi v enkratni situaciji nastopa, ki ga dijaki izvede pred razredom v času učne ure. Predstavljeno nalogo (gibalno sekvenco, gibalni nastop ali demonstracijo gibalne naloge) dijak izvede samostojno in pri tem uporabi in izvede interpretacijo in nastop;
- » oceni še seminarsko nalogo ali poročilo v obliki zapisa predstave ali dnevniškega zapisa procesa ustvarjanja.

OPISNI KRITERIJI

Primeri opisnih kriterijev, ki jih lahko v skladu z veljavno zakonodajo uporabimo pri ocenjevanju.

Dijak interpretacijo in sintezo podatkov izkazuje z jasno izvedbo, razumevanjem in sposobnostjo umetniške imaginacije in praktično obvlada pojme improvizacije in osnove kompozicije, izkazuje primerno reševanje zadanih nalog in iskanje smiselnih rešitev in nastop izvede muzikalno in plesno, ter odrsko točno.

Odlično znanje - dijak izkazuje točno interpretacijo in sintezo podatkov izkazuje z jasno izvedbo, razumevanjem in sposobnostjo umetniške imaginacije in praktično obvlada pojme improvizacije in osnove kompozicije, izkazuje primerno reševanje zadanih nalog in iskanje smiselnih rešitev in nastop izvede muzikalno in plesno, ter odrsko točno.

Prav dobro znanje - dijak izkazuje prav dobro interpretacijo in sintezo podatkov izkazuje z izvedbo, ustreznim razumevanjem in praktično obvlada pojme improvizacije in osnove kompozicije, izkazuje reševanje zadanih nalog in iskanje rešitev in nastop izvede odrsko točno.

Dobro znanje - dijak izkazuje interpretacijo podatkov z osnovno izvedbo, razumevanjem pojmov improvizacije brez točne izvedbe, izkazuje osnovno reševanje zadanih nalog in nastop izvede ustrezno.

Zadostno znanje - dijak izvede interpretacijo podatkov z izvedbo z napakami, osnovnim razumevanjem pojmov improvizacije brez ustrezne izvedbe, izkazuje osnovno reševanje zadanih nalog in nastop komaj izvede.

Nezadostno znanje - dijak ne izvede interpretacije podatkov, prikaže neustrezno razumevanje pojmov improvizacije in jih ne uspe izvesti, izkazuje neprimerno reševanje zadanih nalog in nastopa ne izvede.

ZVOK IN GLASBA

OBVEZNO

OPIS TEME

Delavnica zvok in glasba v 3. in 4. letniku predstavlja naravno nadaljevanje istoimenske delavnice iz 1. in 2. letnika, lahko pa se izvede tudi kot samostojen vstop v glasbeno izražanje v višjih letnikih. V primeru, da dijaki z delavnico začnejo šele v 3. ali 4. letniku, se program izvaja po učnem načrtu za gledališke in filmske delavnice – zvok in glasba ter se ustrezno prilagodi predznanju in interesom dijakov.

Temeljni cilji delavnice ostajajo enaki: razvijanje aktivnega odnosa do glasbe skozi izvajanje, poslušanje in ustvarjanje, spodbujanje sodelovanja in skupinskega muziciranja ter oblikovanje odgovornega odnosa do slovenske in svetovne glasbene dediščine. V višjih letnikih se ti cilji nadgrajujejo glede na pridobljeno znanje in veščine dijakov iz prejšnjih let, predvsem z vidika zahtevnosti in kompleksnosti nalog.

Poseben poudarek je na poglobljanju vokalne tehnike, natančnejšem razumevanju in uporabi glasbenih pojmov, ter na razvijanju tehničnih in muzikalnih spretnosti pri igranju posameznih instrumentov. Skladbe, ki jih dijaki izvajajo, so lahko bolj zahtevne – tako z vidika glasbene strukture kot izvajalskih izzivov – hkrati pa dijaki prevzemajo večjo vlogo pri oblikovanju aranžmajev, izbiri repertoarja in lastni interpretaciji.

Nadgrajuje se tudi vključevanje glasbenih vsebin v šolske gledališke predstave, produkcije ali filmske projekte. Dijaki lahko sodelujejo kot izvajalci žive glasbe, avtorji glasbene podlage ali kot del skupine, ki ustvarja zvočno podlago umetniškega dela. Takšno povezovanje delavnice z drugimi umetniškimi področji spodbuja interdisciplinarno razmišljanje, razvija ustvarjalnost in omogoča dijakom celovitejši umetniški izraz.

DIDAKTIČNA PRIPOROČILA ZA TEMO

Delavnica je v tretjem in četrtem letniku tudi izbirna. V tretjem lahko obsega do največ 70, v četrtem pa 35 ur. Pri obsegu 70 ur se priporoča tedenska izvedba v dvournih sklopih (blok ura), kar omogoča bolj poglobljeno delo in več časa za praktično izvajanje. V primeru 35-urnega obsega se lahko delavnica izvaja tedensko po eno šolsko uro ali v enem polletju v obliki blok ur.

Pri oblikovanju zasedb in izbiri repertoarja naj se upoštevajo predhodne glasbene izkušnje dijakov. Priporočljivo je, da se skupine oblikujejo tako, da združujejo dijake z različno stopnjo predznanja, saj to spodbuja medsebojno učenje in sodelovanje. Dijaki naj sodelujejo v različnih zasedbah: vokalnih, instrumentalnih ali vokalno-instrumentalnih, kar omogoča raznoliko in celostno glasbeno izkušnjo. Če so dijaki v preteklem letu igrali določeno glasbilo, v tekočem letu pa izrazijo željo po menjavi, je priporočljivo, da jim to – v okviru možnosti – omogočimo.

Izbor učne snovi naj bo prilagojen tehničnim in muzikalnim zmožnostim dijakov, pri čemer naj bo pristop poučevanja usmerjen v razvijanje tako individualnih kot skupinskih glasbenih sposobnosti.

Delavnica zvok in glasba se lahko smiselno povezuje z drugimi delavnicami znotraj programa, zlasti pri ustvarjanju šolskih gledaliških ali filmskih projektov. V sodelovanju z delavnico fotografija in film lahko dijaki ustvarjajo videospote, zvočne posnetke živih izvedb ali izvirno glasbo za dijaške filme. Glasbene vsebine, ki jih dijaki izvajajo, lahko služijo kot izhodišče za oblikovanje koreografij pri delavnici gib.

V povezavi z delavnicami impro, gib in igra in govor pa se odpirajo možnosti za ustvarjanje zahtevnejših uprizoritvenih celot, v katerih se prepletajo glasba, gib in igra – denimo v obliki krajših glasbeno-gledaliških prizorov ali izsekov iz muzikala. Takšno sodelovanje spodbuja medpredmetno povezovanje, krepi ustvarjalnost in omogoča dijakom celostno umetniško izkušnjo.

GLASBENO OPISMENJEVANJE IN IZVAJALSKE TEHNIKE

CILJI

Dijak:

🟡: nadgrajuje vokalno tehniko z večjo natančnostjo intonacije, artikulacije, fraziranja in izraza ter obvladuje zahtevnejše vokalne naloge v različnih zasedbah in žanrih. Pri tem pogloblja odgovoren odnos do svojega glasu in zdravja;

SC (2.1.3.1)

🟡: z uporabo digitalnih orodij za iskanje, analizo in shranjevanje informacij o glasbi uporablja, razlaga in ustrezno utemeljuje zahtevnejše glasbene pojme in termine, s čimer pogloblja razumevanje struktur skladb in glasbenega jezika;

SC (1.1.2.2 | 4.1.1.1 | 4.1.3.1)

🟡: razvija dolgoročni glasbeni spomin ter zanesljivost izvajanja kompleksnejših vokalnih in inštrumentalnih del;

SC (3.1.2.3)

🟡: izpopolnjuje tehniko igranja na glasbilo, se seznanja z zahtevnejšimi izvajalskimi prijemi in razvija interpretativne sposobnosti znotraj različnih glasbenih zvrsti, hkrati pa uporablja ustvarjalne načine reševanja izzivov in sodeluje z drugimi za doseganje skupnih ciljev.

SC (1.3.2.1 | 5.1.2.1 | 5.3.4.2)

STANDARDI ZNANJA

Dijak:

» dijak razume širši nabor glasbenih pojmov, jih samostojno uporablja pri izvedbi zahtevnejših skladb ter jih kritično povezuje z izražanjem v glasbi;

» na akordična glasbila izvede predvsem durove in molove akorde;

» glede na potrebe skladb na akordična glasbila izvede kompleksnejše akorde;

- » celotne skladbe zanesljivo izvede na pamet, z večjo muzikalno svobodo, interpretacijo in izrazno zrelostjo;
- » izvede raznolike spremljave in instrumentalne dele z uporabo različnih slogovnih in tehničnih pristopov;
- » uporabi napredne, slogovno specifične tehnike igranja ter jih nadgrajuje z lastnim ustvarjalnim izrazom;
- » usvoji osnovne izvajalske tehnike glasbila, ki ga uporablja;
- » pri petju uporabi mikrofona z zavedanjem o dinamiki, barvi glasu in prostorskih učinkih le tega;
- » pri petju poglobi pravilno uporabo prepone, izgovorjave in obliko ustne votline.

TERMINI

- intonacija ◦ akordi ◦ tonska trajanja ◦ taktovski načini ◦ tonska abeceda ◦ predznaki ◦ podaljševalna znamenja ◦ sinkopa ◦ tempo ◦ ukulele ◦ cajon ◦ djembe ◦ shaker ◦ sopran ◦ alt ◦ tenor ◦ bas
- dinamični mikrofona

DIDAKTIČNA PRIPOROČILA ZA SKUPINO CILJEV

Delavnica se lahko nadaljuje iz 1. in 2. letnika ali izvaja na novo po učnem načrtu za modul Zvok in glasba. Vsebina se nadgrajuje glede na predznanje dijakov, pri čemer ostajajo cilji enaki, prilagojeni le po zahtevnosti.

Vokalne zasedbe naj vključujejo dijake z osnovnim posluhom. Izvajajo naj enoglasne in večglasne skladbe z uporabo mikrofona, če je ozvočenje na voljo. Vsak pevec naj ima svoj dinamični mikrofona. Posebna pozornost naj bo namenjena intonaciji, usklajenosti in fraziranju.

Instrumentalne in vokalno-instrumentalne zasedbe lahko vključujejo klasična, ljudska, Orffova ali sodobna glasbila. Delo naj poteka postopno: od igranja ritmov na tolkalih do uporabe akordičnih glasbil (npr. ukulele). Tako se lahko hitro oblikujejo manjše skupine, ki izvajajo preproste skladbe ali ustvarjajo lastne.

Ustvarjalnost se spodbuja z aranžiranjem, improvizacijo, uglasbitvijo besedil ali oblikovanjem ambientalnih zvokov. Delo naj temelji na poslušanju, sodelovanju in razvijanju lastnega glasbenega izraza.

PRIPOROČENI NAČINI IZKAZOVANJA ZNANJA

Učitelj kontinuirano spremlja ustvarjanje in dijakom nudi kakovostne povratne informacije. Med učnim procesom ugotavlja napredek dijaka, pridobiva informacije o doseganju učnih ciljev, sproti podaja kakovostne povratne informacije. Ob koncu ocenjevalnega obdobja učitelj znanje, ki ga je dijak izkazal v procesu učenja, oceni.

Dijak v osnovi izkazuje svoje znanje v obliki izvajanja glasbenih vsebin bodisi s petjem ali igranjem na instrument. Na oceno pa tudi vpliva njegova glasbena pismenost, ki to izvajanje podpira.

OPISNI KRITERIJI

Primeri opisnih kriterijev, ki jih lahko v skladu z veljavno zakonodajo uporabimo pri ocenjevanju, so v priponki.

POSLUŠANJE IN POUSTVARJANJE GLASBENIH VSEBIN

CILJI

Dijak:

O: intuitivno ali zavestno v skupini posluša ter poje ali igra ljudske / klasične / popularne / jazz skladbe / skladbe iz filmov in muzikalov ter ob tem prepoznava lastna doživetja in se vživlja v izkušnjo drugega, kar krepi empatijo in pravičnost;

SC (1.3.1.1 | 2.1.2.1 | 5.3.4.1)

O: samostojno ali v skupini izvaja na različna glasbila, ob tem pa se zaveda vlog posameznih izvajalcev v zasedbi in prispeva k tehnično in umetniško usklajeni izvedbi;

SC (3.1.2.3)

O: analizira kompleksnejšo glasbeno strukturo skladb ter pri tem uporablja digitalna orodja za vizualizacijo in primerjavo različnih glasbenih elementov;

SC (3.3.2.1 | 4.1.2.1 | 4.3.1.1)

O: med izvajanjem ozavešča svojo vlogo v zasedbi, usklajuje lastno izvajanje z drugimi, se kritično vrednoti in aktivno sodeluje pri ustvarjanju homogenega skupinskega zvoka.

SC (3.3.1.1)

STANDARDI ZNANJA

Dijak:

» skladbe izvede prepričljivo in poglobljeno z izraženim občutkom za tempo, dinamiko in fraziranje;

» ohrani ritmično stabilnost, intonančno zanesljivost in harmonsko ujemanje tudi v zahtevnejših skladbah;

» preko aktivnega poslušanja se odzove na druge, ohrani ravnovesje med posamezno vlogo v skupini ter samoiniciativno predlaga rešitve;

» ohrani koncentracijo in izražanje skozi celotno izvedbo tudi pri daljših in fizično zahtevnejših skladbah ali produkcijah;

» izvede skladbe z razširjenimi harmonskimi strukturami in kompleksnejšimi ritmičnimi vzorci;

» samostojno analizira aranžmaje, prepoznava glasbene sloge, harmonske funkcije in oblikovne značilnosti;

» intonančno natančno in izrazno prepričljivo izvede zahtevnejše večglasne vokalne linije, usklajene z glasovi ostalih pevcev.

TERMINI

◦ dinamika ◦ agogika ◦ muzikalnost ◦ poustvarjanje glasbe ◦ intonacija ◦ harmonija

DIDAKTIČNA PRIPOROČILA ZA SKUPINO CILJEV

Skupinsko muziciranje naj temelji na že razvitih temeljnih veščinah, pri čemer se večji poudarek namenja poglobljenemu glasbenemu izrazu, slogovni interpretaciji in avtonomiji v izvedbi. Dijake spodbujamo k zavestnemu oblikovanju skupinskega zvoka, natančnejši koordinaciji dinamike, tempov in fraz, ter k razumevanju vloge posameznika v ansamblu.

Učitelj spremlja napredek z večjo pozornostjo na interpretativne odločitve dijakov, njihov umetniški izraz in povezovanje s soizvajalci. Razvijanje kritičnega poslušanja in refleksije se spodbuja skozi samoevalvacijo, medvrstniško povratno informacijo in pogovor o izvedbi.

Ob tem učitelj še naprej pozorno spremlja tehnično obvladovanje glasbila ali glasu, odzivnost v skupini, zanesljivost izvedbe in umetniško prezenco posameznika v skupini.

Vzdušje naj ostane spodbudno in varno, z jasno usmerjenostjo k skupni odgovornosti za izvedbo, odprtosti za predloge in pripravljenosti na ustvarjalno sodelovanje tudi pri zahtevnejših glasbenih projektih, produkcijah ali javnih nastopih.

PRIPOROČENI NAČINI IZKAZOVANJA ZNANJA

Učitelj kontinuirano spremlja ustvarjanje in dijakom nudi kakovostne povratne informacije. Med učnim procesom ugotavlja napredek dijaka, pridobiva informacije o doseganju učnih ciljev, sproti podaja kakovostne povratne informacije. Ob koncu ocenjevalnega obdobja učitelj znanje, ki ga je dijak izkazal v procesu učenja, oceni.

Dijak v osnovi izkazuje svoje znanje v obliki izvajanja glasbenih vsebin bodisi s petjem ali igranjem na instrument, ob tem pa preverjamo tudi glasbeno pismenost, ki to izvajanje podpira. Ne ocenjuje se enkratne izvedbe ali nastopa.

OPISNI KRITERIJI

Primeri opisnih kriterijev, ki jih lahko v skladu z veljavno zakonodajo uporabimo pri ocenjevanju, so v priponki.

USTVARJANJE GLASBENIH VSEBIN

CILJI

Dijak:

I: z uporabo digitalnih tehnologij za ustvarjanje in deljenje glasbenih vsebin samostojno ali v skupini ustvarja lastne priredbe ali aranžmaje, pri čemer uporablja glasbeno znanje, izkušnje in domišljijo za oblikovanje izvedbeno ustreznih rešitev;

SC (5.1.2.2 | 4.2.2.1)

I: raziskuje različne pristope k ustvarjanju, improvizira na vokalnem ali instrumentalnem področju ter ustvarja spremljave, uvode, prehode ali druge lastne glasbene vsebine, pri tem pa se zaveda pomena trajnostnega razvoja in vpliva glasbe na skupnost in okolje;

SC (5.2.2.2 | 2.1.1.1 | 5.1.5.1)

I: samoiniciativno sodeluje v glasbeno-ustvarjalnem procesu, pri tem razvija zmožnost refleksije, vztrajnosti in uživanja v umetniškem izražanju znotraj skupine.

SC (1.3.4.1)

STANDARDI ZNANJA

Dijak:

- » samoiniciativno oblikuje kompleksnejši aranžma z uvodi, prehodi in zaključki;
- » ustvari izvirno glasbeno delo z jasno obliko, primerno harmonsko in melodično strukturo ter samostojno izbiro izražanja;
- » uglasbi ali zvočno interpretira kompleksnejša besedila;
- » zanesljivo improvizira harmonske spremljave v različnih slogih in jih dinamično prilagaja skupinski izvedbi;
- » razvije glasbeno zaokrožen, slogovno ustrezen solo ter se muzikalno povezuje z ostalimi izvajalci;

TERMINI

◦ aranžma ◦ kitica ◦ most ◦ refren

DIDAKTIČNA PRIPOROČILA ZA SKUPINO CILJEV

V 3. in 4. letniku naj ustvarjalni proces postane bolj avtonomen in poglobljen. Dijaki naj prevzemajo večjo odgovornost pri oblikovanju aranžmajev in priredb ter se aktivno vključujejo v ustvarjanje lastnih glasbenih vsebin. Spodbuja se samostojno strukturiranje skladb, eksperimentiranje z zasedbenimi možnostmi, dinamiko in dramaturgijo izvedbe.

Poseben poudarek naj bo na oblikovanju izvirnih avtorskih del – tako na ravni glasbe kot tudi besedila. Dijaki lahko ustvarjajo na podlagi določenih harmonskih ali ritmičnih okvirov, improvizirajo, raziskujejo različne sloge in zvočne učinke, ter svoje ideje predstavijo skozi voden ali samostojen ustvarjalni proces.

Poglobljeno delo vključuje tudi načrtovanje glasbenih del za konkretne umetniške projekte – šolske predstave, filme, ipd. S tem se glasbena ustvarjalnost povezuje z drugimi umetniškimi delavnicami, dijaki pa razvijajo ne le glasbene, temveč tudi produkcijske, sodelovalne in interpretativne kompetence.

Učitelj v tem procesu nastopa kot mentor in spodbujevalec, ki dijakom pomaga razvijati kritičen odnos do lastnega ustvarjanja.

PRIPOROČENI NAČINI IZKAZOVANJA ZNANJA

Učitelj kontinuirano spremlja ustvarjanje in dijakom nudi kakovostne povratne informacije. Med učnim procesom ugotavlja napredek dijaka, pridobiva informacije o doseganju učnih ciljev, sproti podaja kakovostne povratne informacije. Ob koncu ocenjevalnega obdobja učitelj znanje, ki ga je dijak izkazal v procesu učenja, oceni.

Ustvarjanje glasbenih vsebin lahko dodatno pozitivno vpliva na pridobljene ocene, nikakor pa ni obvezno pri ocenjevanju znanja.

OPISNI KRITERIJI

Primeri opisnih kriterijev, ki jih lahko v skladu z veljavno zakonodajo uporabimo pri ocenjevanju, so v priponki.

VIRI IN LITERATURA PO POGLAVJIH

DIDAKTIČNA PRIPOROČILA

Literatura za delavnico igra in govor:

Arhar, N., Dobovšek, Z., Gombač, B., Grabnar, T., Jenko, S., Peštaj, M., Ratej, I., Redjko, M., Selimović, R. A., Vevar, Š., Šinigoj, Š., & Šorli, M. (ur.). (2021). Gledališče pod drobnogledom. SLOGI.

Aristoteles. (1982). Poetika. Cankarjeva založba.

Artaud, A. (1994). Gledališče in njegov dvojnik (J. Virk, prev.). Mestno gledališče ljubljansko.

Berry, C. (1997). Glumac i glas. AGM.

Brook, P. (1971). Prazen prostor (P. Brook & R. Carnicke, prev.). Mestno gledališče ljubljansko.

Brook, P. (1996). The empty space. Touchstone.

Burger, N. (2023). Igrati (se). Mestno gledališče ljubljansko.

Callow, S. (1999). Biti igralec. Mestno gledališče ljubljansko.

Craig, E. (1995). O gledališki umetnosti. Mestno gledališče ljubljansko.

Čehov, M. A. (1999). Igralska umetnost. Mestno gledališče ljubljansko.

Freytag, G. (1976). Tehnika drame. Mestno gledališče ljubljansko.

Gippius, S. V. (1980). Gimnastika čutil. Mestno gledališče ljubljansko.

Grotowski, J. (1973). Revno gledališče. Mestno gledališče ljubljansko.

Humar, M., Micheli Sušec, B., Podbevšek, K., & Lokar, S. (ur.). (2007). Gledališki terminološki slovar (V. Molka et al., sodel.). ZRC ZASU.

Jones, C. (1996). Make your voice heard. Back Stage Books.

Kralj, L. (1998). Teorija drame. DZS.

Lukan, B. (1996). Gledališki pojmovnik za mlade. Aristej.

Lukan, B. (2000, 2003, 2005, 2011). Iščemo gledališče: Delovni zvezek za izbirni predmet gledališki klub za 7., 8. in 9. razred. Aristej.

Meyerhold, V., Tairov, A. J., & Vahtangov, E. B. (1977). [Naslov ni naveden]. Mestno gledališče ljubljansko.

Pavis, P. (1997). Gledališki slovar. Mestno gledališče ljubljansko.

Spolin, V. (1980). Improvizacijske vaje. Mestno gledališče ljubljansko.

Stanislavski, K. S. (1977a). Sistem 1. Mestno gledališče ljubljansko.

Stanislavski, K. S. (1977b). Sistem 2. Mestno gledališče ljubljansko.

Stanislavski, K. S. (1982). Sistem 3. Mestno gledališče ljubljansko.

Strelec, S. M. (2017). Jaz in moja otroška gledališka skupina. Zavod Novi Zato.

Strelec, S. M. (2019). Ti igralci. Zavod Novi Zato.

Strelec, S. M. (2020). To besedilo. Zavod Novi Zato.

Strelec, S. M. (2021). Mi kot skupina. Zavod Novi Zato.

Štromar Gal, M., & Geč, G. (2013). Črkolandija: Pravljica, dramsko besedilo in gledališki priročnik. JSKD.

Udovič Medved, V., Valič, A., & Radmelič, N. (1999). Na šolskem odru. Rokus.

Literatura za vizualno delavnico:

Čok, R. (2014). *Kako ujeti gibljive podobe: Fotografija v filmu in videu; Filmska in videomontaža* (1. natis). UMco.

Čučkov, Z. (2007). *Osnove filmske in televizijske montaže*. Radio-televizija Slovenija.

Figgis, M. (2008). *Kako narediti film z digitalno tehnologijo: Priročnik za filmske zanesenjake*. UMco; Slovenska kinoteka.

Goetz, A. (2016). *Animirajmo! [Elektronska publikacija]: Priročnik za animirani film v vrtcih in šolah*. Zavod RS za šolstvo.

Grove, E. (2010). *130 projektov za uvod v snemanje filmov*. UMco; Slovenska kinoteka.

Hočevlar, M. (2020). *Prostori igre*. Mestno gledališče ljubljansko.

Pelko, S. (2014). *Filmski pojmovnik za mlade*. Aristej.

Villain, D. (2000). *Montaža*. Slovenska kinoteka.

Literatura za impro:

Biesta, G. (2022). *Vzgoja kot čudovito tveganje*. Krtina.

Cerar, A., Dimec, M., Jesenovec, A., Grafenauer, G., & Majer, N. (2019). *Ogrevalne igre in discipline*. Društvo Impro.

Dickson, R. (2011). *Biti prisoten: Spontano pripovedovanje zgodb in umetnost improvizacije*. KUD.

Dimec, M., & Cerar, A. (2008). *Impro discipline z ogrevalnimi*. KUD FP.

Johnstone, K. (1981). *Impro: Improvisation and the theatre*. Routledge.

Spolin, V. (1982). *Improvizacije za gledališče: Improvizacijske vaje* (J. Virk, prev.). ZKO.

Literatura za gib:

Bernard, A., Steinmüller, S., & Stricker, U. (2006). *Ideokinesis: A creative approach to human movement & body alignment*. North Atlantic Books.

Bloom, L. A., & Chaplin, L. T. (1988). *The moment of movement: Dance improvisation*. Dance Books.

Brennan, R. (1991). *Alexander technique: Natural poise for health*. Element Books.

Buckroyd, J. (2004). *Učenec plesa: Čustveni vidiki poučevanja in učenja plesa*.

Burrows, J. (2011). *Koreografov priročnik*. Maska & JSKD.

Calais-Germain, B. (2006). *Anatomija gibanja*. Emanat.

Čufer, E., & Praznik, K. (2010). *Kronotopografije plesa: Dve razpravi*. Emanat.

Franklin, E. (2012). *Dynamic alignment through imagery*. Human Kinetics.

Hrvatina, E. (Ur.). (2001). *Teorije sodobnega plesa*. Maska.

Humphrey, D. (1959). *The art of making dances*. A Dance Horizons Book.

Kamnikar, G. (2012). *Zmes za ples*. JSKD.

Kunst, B., & Pogorevc, P. (Ur.). (2006). *Sodobne scenske umetnosti*. Maska.

Laban, R. (2002). *Mojstrstvo gibanja*. MGL.

Loupe, L. (2012). *Poetika sodobnega plesa*. Emanat.

Nelson, L. (2006). *Zapisi uglaševanja: Gradivo ob delavnici*. Emanat.

Nagrin, D. (1994). *Dance and the specific image*. University of Pittsburgh Press.

Smith-Autard, J. M. (1992). *Dance composition: A practical guide for teachers*. A & C Black.

Todd, M. E. (2014). *Misleče telo*. Emanat.

Tompkins, M., & Stuart, M. (2022). *One shot: Dialogues on real time composition*. L'oeil d'or.

Literatura za delavnico zvok in glasba:

Feguš, R. (2016). *Osnove vokalne tehnike: izzivi pri delu s pevci in pevskimi sestavi*. Pevska šola Musica.

Slokar Bajc, A. (2017). *Osnove vokalne tehnike s podporo funkcionalne vadbe za doseganje pravilne kontrole preponskega dihanja*. Salve.

Feguš, R. (2015). *Osnove vokalne tehnike*. Pevska šola Musica.

Korošec, A. (2019). *Bobnarski S.O.S.: kripto ritem: priročnik 2*. Samozaložba.

- Strajnar, J. (2013). *Cajon: slovenska šola cajona*. Samozaložba.
- Zorec, M. (2014). *Jaz pa vem, kako ptičice pojo: slovenske narodne pesmi*. Karantanija.
- Kumer, Z. (2001). *Je ohcet vesela: ljudske svatbene pesmi na Slovenskem*. Kres.
- Kumer, Z. (1999). *Eno si zapojmo: pesmarica slovenskih ljudskih pesmi*. Mohorjeva družba.
- Šivic, U. (2002). *Družinska pesmarica: 100 slovenskih ljudskih in ponarodelih pesmi*. Mladinska knjiga.
- Habe, T. (2016). *Naj doni do neba: slovenske ljudske in zimzelenčki za otroške zборе s klavirskimi spremljavami*. Javni sklad RS za kulturne dejavnosti.
- Vodopivec, B. (2010). *Skladbe za mladinski pevski zbor*. Samozaložba.
- Oblak, B. (1995). *Pesmi sveta*. DZS.
- Prel, M. (2005). *Zapojmo in zaigrajmo: pesmarica z besedili in notnimi zapisi*. Mladinska knjiga. Ljubljana.
- Kreslin, V. (2012). *Pesmarica*. Kreslin.
- Gobec, M. (1999). *Ljudske in ponarodele pesmi s klavirjem*. Zv. 1. Zavod Republike Slovenije za šolstvo.
- Gobec, M. (1999). *Ljudske in ponarodele pesmi s klavirjem*. Zv. 2. Zavod Republike Slovenije za šolstvo.
- Mežek, A. (2011). *Podarjeno srcu: za glas, klavir in kitaro*. Nedelo.
- Abba. (1992). *Pure Abba gold: all the hits*. Wise, cop. London.
- First 50 popular songs you should play on the piano (Easy piano)*. (2015). Hal Leonard.
- The Beach Boys. (1984). *The Beach Boys complete: piano/voice/chords*. Columbia Pictures Publications.
- Evans, P. (1997). *The Very Best Rock Songs of All Time*. Wise Publications.
- Williams, Robbie. (2004). *Greatest hits (Piano, voice, guitar)*. Wise Publications.
- Crispin, N., Hopkins, A. (2009). *The little black book of 70s hits*. Wise Publications.
- Lloyd Webber, A. (1988). *Selections from The phantom of the opera*. Hal Leonard.
- Rodgers, R. (2006). *The sound of music: vocal selections*. Williamson Music.
- Lowden, B. (1988). *Selections from Les misérables*. Hal Leonard.

IGRA IN GOVOR

- Arhar, N., Dobovšek, Z., Gombač, B., Grabnar, T., Jenko, S., Peštaj, M., Ratej, I., Redjko, M., Selimović, R. A., Vevar, Š., Šinigoj, Š., & Šorli, M. (ur.). (2021). *Gledališče pod drobnogledom*. SLOGI.
- Aristoteles. (1982). *Poetika*. Cankarjeva založba.
- Artaud, A. (1994). *Gledališče in njegov dvojnik (J. Virk, prev.)*. Mestno gledališče ljubljansko.
- Berry, C. (1997). *Glumac i glas*. AGM.

- Brook, P. (1971). Prazen prostor (P. Brook & R. Carnicke, prev.). Mestno gledališče ljubljansko.
- Brook, P. (1996). The empty space. Touchstone.
- Burger, N. (2023). Igrati (se). Mestno gledališče ljubljansko.
- Callow, S. (1999). Biti igralec. Mestno gledališče ljubljansko.
- Craig, E. (1995). O gledališki umetnosti. Mestno gledališče ljubljansko.
- Čehov, M. A. (1999). Igralska umetnost. Mestno gledališče ljubljansko.
- Freytag, G. (1976). Tehnika drame. Mestno gledališče ljubljansko.
- Gippius, S. V. (1980). Gimnastika čutil. Mestno gledališče ljubljansko.
- Grotowski, J. (1973). Revno gledališče. Mestno gledališče ljubljansko.
- Humar, M., Micheli Sušec, B., Podbevšek, K., & Lokar, S. (ur.). (2007). Gledališki terminološki slovar (V. Molka et al., sodel.). ZRC ZASU.
- Jones, C. (1996). Make your voice heard. Back Stage Books.
- Kralj, L. (1998). Teorija drame. DZS.
- Lukan, B. (1996). Gledališki pojmovnik za mlade. Aristej.
- Lukan, B. (2000, 2003, 2005, 2011). Iščemo gledališče: Delovni zvezek za izbirni predmet gledališki klub za 7., 8. in 9. razred. Aristej.
- Meyerhold, V., Tairov, A. J., & Vahtangov, E. B. (1977). [Naslov ni naveden]. Mestno gledališče ljubljansko.
- Pavis, P. (1997). Gledališki slovar. Mestno gledališče ljubljansko.
- Spolin, V. (1980). Improvizacijske vaje. Mestno gledališče ljubljansko.
- Stanislavski, K. S. (1977a). Sistem 1. Mestno gledališče ljubljansko.
- Stanislavski, K. S. (1977b). Sistem 2. Mestno gledališče ljubljansko.
- Stanislavski, K. S. (1982). Sistem 3. Mestno gledališče ljubljansko.
- Strelec, S. M. (2017). Jaz in moja otroška gledališka skupina. Zavod Novi Zato.
- Strelec, S. M. (2019). Ti igralci. Zavod Novi Zato.
- Strelec, S. M. (2020). To besedilo. Zavod Novi Zato.
- Strelec, S. M. (2021). Mi kot skupina. Zavod Novi Zato.
- Štromar Gal, M., & Geč, G. (2013). Črkolandija: Pravljica, dramsko besedilo in gledališki priročnik. JSKD.
- Udovič Medved, V., Valič, A., & Radmelič, N. (1999). Na šolskem odru. Rokus.

VIZUALNA DELAVNICA

Čok, R. (2014). *Kako ujeti gibljive podobe: Fotografija v filmu in videu: Filmska in videomontaža* (1. natis). UMco.

Čučkov, Z. (2007). *Osnove filmske in televizijske montaže*. Radio televizija Slovenija.

Figgis, M. (2008). *Kako narediti film z digitalno tehnologijo: Priročnik za filmske zanesenjake*. UMco; Slovenska kinoteka.

Goetz, A. (2016). *Animirajmo! [Elektronski vir]: Priročnik za animirani film v vrtcih in šolah*. Zavod RS za šolstvo.

Grove, E. (2010). *130 projektov za uvod v snemanje filmov*. UMco; Slovenska kinoteka.

Hočevar, M. (2020). *Prostori igre*. Mestno gledališče ljubljansko.

Pelko, S. (2014). *Filmski pojmovnik za mlade*. Aristej.

Villain, D. (2000). *Montaža*. Slovenska kinoteka.

IMPRO

Biesta, G. (2022). *Vzgoja kot čudovito tveganje*. Krtina.

Cerar, A., Dimec, M., Jesenovec, A., Grafenauer, G., & Majer, N. (2019). *Ogrevalne igre in discipline*. Društvo Impro.

Dickson, R. (2011). *Biti prisoten: Spontano pripovedovanje zgodb in umetnost improvizacije*. KUD.

Dimec, M., & Cerar, A. (2008). *Impro discipline z ogrevalnimi*. KUD FP.

Johnstone, K. (1981). *Impro: Improvisation and the theatre*. Routledge.

Spolin, V. (1982). *Improvizacije za gledališče: Improvizacijske vaje* (J. Virk, prev.). ZKO.

GIB

Bernard, A., Steinmüller, S., & Stricker, U. (2006). *Ideokinesis: A creative approach to human movement & body alignment*. North Atlantic Books.

Bloom, L. A., & Chaplin, L. T. (1988). *The moment of movement: Dance improvisation*. Dance Books.

Brennan, R. (1991). *Alexander technique: Natural poise for health*. Element Books.

Buckroyd, J. (2004). *Učenec plesa: Čustveni vidiki poučevanja in učenja plesa*.

Burrows, J. (2011). *Koreografov priročnik*. Maska & JSKD.

Calais-Germain, B. (2006). *Anatomija gibanja*. Emanat.

Čufer, E., & Praznik, K. (2010). *Kronotopografije plesa: Dve razpravi*. Emanat.

Franklin, E. (2012). *Dynamic alignment through imagery*. Human Kinetics.

- Hrvatini, E. (Ur.). (2001). *Teorije sodobnega plesa*. Maska.
- Humphrey, D. (1959). *The art of making dances*. A Dance Horizons Book.
- Kamnikar, G. (2012). *Zmes za ples*. JSKD.
- Kunst, B., & Pogorevc, P. (Ur.). (2006). *Sodobne scenske umetnosti*. Maska.
- Laban, R. (2002). *Mojstrstvo gibanja*. MGL.
- Louppe, L. (2012). *Poetika sodobnega plesa*. Emanat.
- Nelson, L. (2006). *Zapisi uglaševanja: Gradivo ob delavnici*. Emanat.
- Nagrin, D. (1994). *Dance and the specific image*. University of Pittsburgh Press.
- Smith-Autard, J. M. (1992). *Dance composition: A practical guide for teachers*. A & C Black.
- Todd, M. E. (2014). *Misleče telo*. Emanat.
- Tompkins, M., & Stuart, M. (2022). *One shot: Dialogues on real time composition*. L'oeil d'or.

ZVOK IN GLASBA

- » Feguš, R. (2016). *Osnove vokalne tehnike: izzivi pri delu s pevci in pevskimi sestavi*. Pevska šola Musica.
- » Slokar Bajc, A. (2017). *Osnove vokalne tehnike s podporo funkcionalne vadbe za doseganje pravilne kontrole preponskega dihanja*. Salve.
- » Feguš, R. (2015). *Osnove vokalne tehnike*. Pevska šola Musica.
- » Korošec, A. (2019). *Bobnarski S.O.S.: kripto ritem: priročnik 2*. Samozaložba.
- » Strajnar, J. (2013). *Cajon: slovenska šola cajona*. Samozaložba.
- » Zorec, M. (2014). *Jaz pa vem, kako ptičice pojo: slovenske narodne pesmi*. Karantanija.
- » Kumer, Z. (2001). *Je ohcet vesela: ljudske svatbene pesmi na Slovenskem*. Kres.
- » Kumer, Z. (1999). *Eno si zapojmo: pesmarica slovenskih ljudskih pesmi*. Mohorjeva družba.
- » Šivic, U. (2002). *Družinska pesmarica: 100 slovenskih ljudskih in ponarodelih pesmi*. Mladinska knjiga.
- » Habe, T. (2016). *Naj doni do neba: slovenske ljudske in zimzelenčki za otroške zборе s klavirskimi spremljavami*. Javni sklad RS za kulturne dejavnosti.
- » Vodopivec, B. (2010). *Skladbe za mladinski pevski zbor*. Samozaložba.
- » Oblak, B. (1995). *Pesmi sveta*. DZS.
- » Prel, M. (2005). *Zapojmo in zaigrajmo: pesmarica z besedili in notnimi zapisi*. Mladinska knjiga. Ljubljana.
- » Kreslin, V. (2012). *Pesmarica*. Kreslin.
- » Gobec, M. (1999). *Ljudske in ponarodele pesmi s klavirjem*. Zv. 1. Zavod Republike Slovenije za šolstvo.

- » Gobec, M. (1999). *Ljudske in ponarodele pesmi s klavirjem*. Zv. 2. Zavod Republike Slovenije za šolstvo.
- » Mežek, A. (2011). *Podarjeno srcu: za glas, klavir in kitaro*. Nedelo.
- » Abba. (1992). *Pure Abba gold: all the hits*. Wise, cop. London.
- » *First 50 popular songs you should play on the piano (Easy piano)*. (2015). Hal Leonard.
- » The Beach Boys. (1984). *The Beach Boys complete: piano/voice/chords*. Columbia Pictures Publications.
- » Evans, P. (1997). *The Very Best Rock Songs of All Time*. Wise Publications.
- » Williams, Robbie. (2004). *Greatest hits (Piano, voice, guitar)*. Wise Publications.
- » Crispin, N., Hopkins, A. (2009). *The little black book of 70s hits*. Wise Publications.
- » Lloyd Webber, A. (1988). *Selections from The phantom of the opera*. Hal Leonard.
- » Rodgers, R. (2006). *The sound of music: vocal selections*. Williamson Music.
- » Lowden, B. (1988). *Selections from Les misérables*. Hal Leonard.

PRILOGE

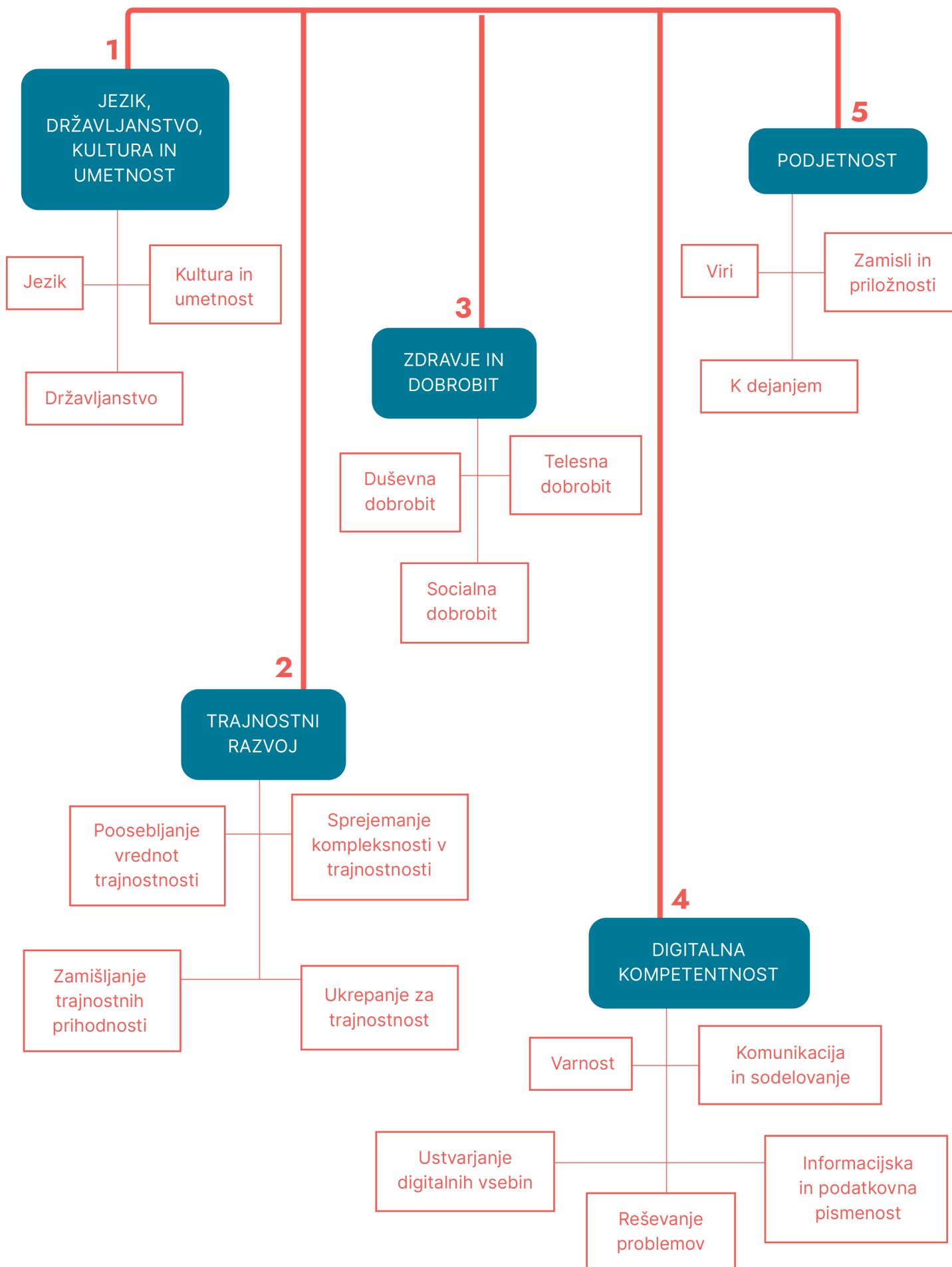
PRILOGE PO POGLAVJIH

ZVOK IN GLASBA

Opisni kriteriji

» https://aplikacijaun.zrss.si/api/gradiva/KRITERIJI_OCENJEVANJA_PROCESNEGA_DELA.pdf

KLJUČNI CILJI PO PODROČJIH SKUPNIH CILJEV

1 /// JEZIK, DRŽAVLJANSTVO, KULTURA IN UMETNOST

SKUPNI CILJI IN NJIHOVO UMEŠČANJE V UČNE NAČRTE TER KATALOGE ZNANJ

POVZETO PO PUBLIKACIJI WWW.ZRSS.SI/PDF/SKUPNI_CILJI.PDF

1.1 JEZIK

1.1.1 Strokovna besedila	1.1.1.1 Pri posameznih predmetih razvija zmožnost izražanja v različnih besedilnih vrstah (referat, plakat, povzetek, opis, pogovor itd.).
1.1.2 Strokovni jezik	1.1.2.1 Se zaveda, da je učenje vsebine posameznega predmeta hkrati tudi spoznavanje njegove strokovne terminologije; torej učenje jezika na ravni poimenovanj za posamezne pojme in na ravni logičnih povezav. 1.1.2.2 Se izraža z ustrezno terminologijo predmeta in skrbi za ustrezno govorno ter pisno raven svojega strokovnega jezika.
1.1.3 Univerzalni opis jezika kot sistema	(pri vseh predmetih:) 1.1.3.1 Se zaveda podobnosti ter razlik med jeziki in je na to pozoren tudi pri uporabi gradiv v tujih jezikih, pri uporabi prevajalnikov, velikih jezikovnih modelov, avtomatsko prevedenih spletnih strani itd. (pri vseh jezikovnih predmetih:) 1.1.3.2 Se zaveda, da različne jezike lahko opisujemo na podoben način; pri pouku tujih jezikov zato uporablja znanje, pridobljeno pri pouku učnega jezika, in obratno: zna primerjati jezike, ki se jih uči, in razpozna podobnosti ter razlike med njimi.
1.1.4 Razumevanje pomena branja	1.1.4.1 Pri vseh predmetih redno bere, izbira raznolika bralna gradiva, jih razume, poglobljeno analizira in kritično vrednoti.
1.1.5 Jezik in nenasilna komunikacija	1.1.5.1 Razvija lastne sporazumevalne zmožnosti skozi nenasilno komunikacijo.

1.2 DRŽAVLJANSTVO

1.2.1 Poznavanje in privzemanje človekovih pravic ter dolžnosti kot temeljnih vrednot in osnov državljanske etike	1.2.1.1 Pozna, razume in sprejema človekove pravice kot skupni evropski in ustavno določeni okvir skupnih vrednot ter etike. 1.2.1.2 Razume, da so človekove pravice univerzalne in nepogojene, da uveljavljajo vrednote svobode in enakosti. 1.2.1.3 Razume in sprejema, da je obstoj pravic pogojen s spoštovanjem individualne dolžnosti do enake pravice drugega. 1.2.1.4 Razume in sprejema, da je dolžnost do enake pravice drugega dolžnost zaradi dolžnosti (ne le pravica zaradi individualnega interesa). 1.2.1.5 Razume in sprejema človekove pravice in dolžnosti kot osnovno, vsem državljanom skupno etiko (moralo), ki uveljavlja vrednote spoštovanja človekovega dostojanstva, pravičnosti, resnice, zakona, lastnine, nediskriminacije in strpnosti.
1.2.2 Etična refleksija	1.2.2.1 Spozna, da obstajajo moralna vprašanja, pri katerih ni vnaprej danih od vseh sprejetih odgovorov. 1.2.2.2 Razvija občutljivost za moralna vprašanja ter sposobnost, da o njih razmišlja skupaj z drugimi.
1.2.3 Sodelovanje z drugimi v skupnosti in za skupnost	1.2.3.1 Z namenom uresničevanja skupnega dobrega sodeluje z drugimi ter podaja in uresničuje predloge, ki kakovostno spreminjajo skupnosti. 1.2.3.2 Prek lastnega delovanja ozavešča pomen skrbi za demokratično skupnost ter krepi zavedanje o pomenu pripadnosti skupnosti za lastnodobrobit in dobrobit drugih.
1.2.4 Aktivno državljanstvo in politična angažiranost	1.2.4.1 Ob zavedanju pozitivnega pomena politike kot skupnega reševanja izzivov in skrbi za dobrobit vseh, pa tudi iskanja kompromisov in preseganja konfliktov, pozna raznolike oblike demokratičnega političnega angažiranja in se vključuje v politične procese, ki vplivajo na življenja ljudi.
1.2.5 Znanje za kritično mišljenje, za aktivno državljansko držo	1.2.5.1 Uporabi znanja vsakega predmetnega področja za kritično in aktivno državljansko držo.

1.3 KULTURA IN UMETNOST

1.3.1 Sprejemanje, doživljanje in vrednotenje kulture in umetnosti	1.3.1.1 Intuitivno ali zavestno (individualno in v skupini) vzpostavlja odnos do kulture, umetnosti, umetniške izkušnje in procesov ustvarjanja ter ob tem prepozna lastna doživetja in se vživlja v izkušnjo drugega itd.).
1.3.2 Raziskovanje in spoznavanje kulture ter umetnosti	1.3.2.1 Raziskuje in spozna kulturo, umetnost, umetniške zvrsti ter njihova izrazna sredstva v zgodovinskem in kulturnem kontekstu.
1.3.3 Izražanje v umetnosti in z umetnostjo	1.3.3.1 Je radoveden in raziskuje materiale in umetniške jezike, se z njimi izraža, razvija domišljijo ter pogloblja in širi znanje tudi na neumetniških področjih.
1.3.4 Uživanje v ustvarjalnem procesu ter dosežkih kulture in umetnosti	1.3.4.1 Uživa v ustvarjalnosti, se veseli lastnih dosežkov in dosežkov drugih. 1.3.4.2 V varnem, odprtem in spodbudnem učnem okolju svobodno izraža želje in udejanja ustvarjalne ideje.
1.3.5 Živi kulturo in umetnost	1.3.5.1 Živi kulturo in umetnost kot vrednoto v domačem in šolskem okolju ter prispeva k razvoju šole kot kulturnega središča in njenemu povezovanju s kulturnim in z družbenim okoljem.

2 /// TRAJNOSTNI RAZVOJ

SKUPNI CILJI IN NJIHOVO UMEŠČANJE V UČNE NAČRTE TER KATALOGE ZNANJ

POVZETO PO PUBLIKACIJI WWW.ZRSS.SI/PDF/SKUPNI_CILJI.PDF

2.1 POOSEBLJANJE VREDNOT TRAJNOSTNOSTI

2.1.1 Vrednotenje trajnostnosti	2.1.1.1 Kritično oceni povezanost lastnih vrednot in vrednot družbe s trajnostnostjo glede na svoje trenutne zmožnosti ter družbeni položaj.
2.1.2 Podpiranje pravičnosti	2.1.2.1 Pri svojem delovanju upošteva etična načela pravičnosti, enakopravnosti ter sočutja.
2.1.3 Promoviranje narave	2.1.3.1 Odgovoren odnos do naravnih sistemov gradi na razumevanju njihove kompleksnosti in razmerij med naravnimi ter družbenimi sistemi.

2.2 SPREJEMANJE KOMPLEKSNOSTI V TRAJNOSTNOSTI

2.2.1 Sistemsko mišljenje	2.2.1.1 K izbranemu problemu pristopa celostno, pri čemer upošteva povezanost okoljskega, gospodarskega in družbenega vidika. 2.2.1.2 Presoja kratkoročne in dolgoročne vplive delovanja posameznika in družbenih skupin v družbi, družbe na lokalni, regionalni, nacionalni ter globalni ravni.
2.2.2 Kritično mišljenje	2.2.2.1 Kritično presoja informacije, poglede in potrebe o trajnostnem razvoju z vidika naravnega okolja, živih bitij in družbe, pri čemer upošteva različne poglede, pogoje z osebnim, socialnim in kulturnim ozadjem.
2.2.3 Formuliranje problema	2.2.3.1 Pri opredelitvi problema upošteva značilnosti problema – (ne)jasnost, (ne)opredeljenost, (ne)določljivost problema – in lastnosti reševanja – (ne)definirane, (ne)sistemske rešitve – ter vpletenost deležnikov.

2.3 ZAMIŠLJANJE TRAJNOSTNIH PRIHODNOSTI

2.3.1 Pismenost za prihodnost	2.3.1.1 Na podlagi znanja, znanstvenih dognanj in vrednot trajnostnosti razume ter vrednoti možne, verjetne in želene trajnostne prihodnosti (scenarije). 2.3.1.2 Presoja dejanja, ki so potrebna za doseganje želene trajnostne prihodnosti.
2.3.2 Prilagodljivost	2.3.2.1 V prizadevanju za trajnostno prihodnost tvega in se kljub negotovostim prilagaja ter sprejema trajnostne odločitve za svoja dejanja.
2.3.3 Raziskovalno mišljenje	2.3.3.1 Pri načrtovanju in reševanju kompleksnih problemov/-atik trajnostnosti uporablja in povezuje znanja in metode različnih znanstvenih disciplin ter predlaga ustvarjalne in inovativne ideje in rešitve.

2.4 UKREPANJE ZA TRAJNOSTNOST

2.4.1 Politična angažiranost	2.4.1.1 Ob upoštevanju demokratičnih načel kritično vrednoti politike z vidika trajnostnosti ter sodeluje pri oblikovanju trajnostnih politik in prakse na lokalni, regionalni, nacionalni ter globalni ravni.
2.4.2 Kolektivno ukrepanje	2.4.2.1 Pri prizadevanju in ukrepanju za trajnostnost upošteva demokratična načela in aktivno ter angažirano (konstruktivno) sodeluje z drugimi.
2.4.3 Individualna iniciativa	2.4.3.1 Se zaveda lastnega potenciala in odgovornosti za trajnostno delovanje in ukrepanje na individualni, kolektivni ter politični ravni.

3.1 DUŠEVNA DOBROBIT

3.1.1 Samozavedanje	3.1.1.1 Zaznava in prepoznavna lastno doživljanje (telesne občutke, čustva, misli, vrednote, potrebe, želje) ter lastno vedenje. 3.1.1.2 Skozi izkušnje razume povezanost različnih vidikov lastnega doživljanja (telesni občutki, čustva, misli, vrednote, potrebe, želje) v specifičnih situacijah (npr. ob doživljanju uspeha in neuspeha v učnih in socialnih situacijah).
3.1.2 Samouravnavanje	3.1.2.1 Uravnava lastno doživljanje in vedenje (npr. v stresnih učnih in socialnih situacijah). 3.1.2.2 Razvija samozaupanje in samospoštovanje. 3.1.2.3 Se učinkovito spoprijema z negotovostjo in kompleksnostjo. 3.1.2.4 Učinkovito upravlja, organizira čas učenja in prosti čas.
3.1.3 Postavljanje ciljev	3.1.3.1 Prepoznavna lastne interese, lastnosti, močna in šibka področja ter v skladu z njimi načrtuje kratkoročne in dolgoročne cilje (vezane na duševno, telesno, socialno in učno področje). 3.1.3.2 Spremlja doseganje in spreminjanje načrtovanih ciljev. 3.1.3.3 Razvija zavzetost in vztrajnost ter krepi zmožnosti odložitve nagrade.
3.1.4 Prožen način razmišljanja	3.1.4.1 Razvija osebno prožnost, razvojno miselno naravnost, radovednost, optimizem in ustvarjalnost. 3.1.4.2 Učinkovito se spoprijema s problemskimi situacijami, ki zahtevajo proaktivno miselno naravnost.
3.1.5 Odgovornost in avtonomija	3.1.5.1 Krepi odgovornost, avtonomijo in skrbi za osebno integriteto.

3.2 TELESNA DOBROBIT

3.2.1 Gibanje in sedenje	3.2.1.1 Razume pomen vsakodnevnega gibanja za zdravje in dobro počutje. 3.2.1.2 Razvija pozitiven odnos do gibanja. 3.2.1.3 Vključuje se v različne gibalne dejavnosti, tudi tiste, ki razbremenijo naporen vsakdan. 3.2.1.4 Razume škodljivosti dolgotrajnega sedenja, razvija navade za prekinitev in zmanjšanje sedenja.
3.2.2 Prehrana in prehranjevanje	3.2.2.1 Razume pomen uravnotežene prehrane. 3.2.2.2 Razvija navade zdravega prehranjevanja. 3.2.2.3 Oblikuje pozitiven odnos do hrane in prehranjevanja.
3.2.3 Sprostitev in počitek	3.2.3.1 Razume pomen počitka in sprostitve po miselnem ali telesnem naporu. 3.2.3.2 Spozna različne tehnike sproščanja in uporablja tiste, ki mu najbolj koristijo. 3.2.3.3 Razume pomen dobrih spalnih navad za učinkovito telesno in miselno delovanje ter ravnanje.
3.2.4 Varnost	3.2.4.1 Spozna različne zaščitne ukrepe za ohranjanje zdravja. 3.2.4.2 Ravna varno in odgovorno, pri čemer skrbi za ohranjanje zdravja sebe in drugih.
3.2.5 Preventiva pred različnimi oblikami zasvojenosti	3.2.5.1 Usvaja znanje o oblikah in stopnjah zasvojenosti ter o strategijah, kako se jim izogniti oz. jih preprečiti z zdravim življenjskim slogom.

3.3 SOCIALNA DOBROBIT

3.3.1 Socialno zavedanje in zavedanje raznolikosti	3.3.1.1 Ozavešča lastno doživljanje in vedenje v odnosih z drugimi. 3.3.1.2 Zaveda se in prepoznava raznolikosti v ožjem (oddelek, vrstniki, družina) in širšem okolju (šola, lokalna skupnost, družba).
3.3.2 Komunikacijske spretnosti	3.3.2.1 Razvija spretnosti aktivnega poslušanja, asertivne komunikacije, izražanja interesa in skrbi za druge.
3.3.3 Sodelovanje in reševanje konfliktov	3.3.3.1 Konstruktivno sodeluje v različnih vrstah odnosov na različnih področjih. 3.3.3.2 Krepi sodelovalne veščine, spretnosti vzpostavljanja in vzdrževanja kakovostnih odnosov v oddelku, družini, šoli, širši skupnosti, temelječih na spoštljivem in asertivnem komuniciranju ter enakopravnosti.
3.3.4 Empatija	3.3.4.1 Krepi zmožnosti razumevanja in prevzemanja perspektive drugega. 3.3.4.2 Prepoznava meje med doživljanjem sebe in drugega. 3.3.4.3 Uravnava lastno vedenje v odnosih, upoštevajoč več perspektiv hkrati.
3.3.5 Prosocialno vedenje	3.3.5.1 Krepi prepoznavanje in zavedanje potrebe po nudenju pomoči drugim. 3.3.5.2 Prepoznava lastne potrebe po pomoči in strategije iskanja pomoči. 3.3.5.3 Krepi družbeno odgovornost.

4 /// DIGITALNA KOMPETENTNOST

SKUPNI CILJI IN NJIHOVO UMEŠČANJE V UČNE NAČRTE TER KATALOGE ZNANJ

POVZETO PO PUBLIKACIJI WWW.ZRSS.SI/PDF/SKUPNI_CILJI.PDF

4.1 INFORMACIJSKA IN PODATKOVNA PISMENOST

4.1.1 Brskanje, iskanje in filtriranje podatkov, informacij ter digitalnih vsebin	4.1.1.1 Izraža informacijske potrebe, išče podatke, informacije in vsebine v digitalnih okoljih ter izboljšuje osebne strategije iskanja.
4.1.2 Vrednotenje podatkov, informacij in digitalnih vsebin	4.1.2.1 Analizira, primerja in kritično vrednoti verodostojnost in zanesljivost podatkov, informacij in digitalnih vsebin.
4.1.3 Upravljanje podatkov, informacij in digitalnih vsebin	4.1.3.1 Podatke zbira, obdeluje, prikazuje in shranjuje na najustreznejša mesta (trdi disk, oblak, USB itd.), tako da jih zna kasneje tudi najti.

4.2 KOMUNIKACIJA IN SODELOVANJE

4.2.1 Interakcija z uporabo digitalnih tehnologij	4.2.1.1 Sporazumeva se z uporabo različnih digitalnih tehnologij in razume ustrezna sredstva komunikacije v danih okoliščinah.
4.2.2 Deljenje z uporabo digitalnih tehnologij	4.2.2.1 Deli podatke, informacije in digitalne vsebine z drugimi z uporabo ustreznih digitalnih tehnologij. Deluje v vlogi posrednika in je seznanjen s praksami navajanja virov ter avtorstva.
4.2.3 Državljsko udejstvovanje z uporabo digitalnih tehnologij	4.2.3.1 Išče in uporablja portale za udejstvovanje v družbi. Poišče skupine, ki zastopajo njegove interese, s pomočjo katerih lahko aktivno daje predloge za spremembe.
4.2.4 Sodelovanje z uporabo digitalnih tehnologij	4.2.4.1 Z digitalnimi orodji soustvarja skupno vsebino in se zavzema za krepitev sodelovanja med člani.
4.2.5 Spletni bonton	4.2.5.1 Pri uporabi digitalnih tehnologij in omrežij prilagaja svoje vedenje pričakovanjem ter pravilom, ki veljajo v določeni skupini.
4.2.6 Upravljanje digitalne identitete	4.2.6.1 Ustvari eno ali več digitalnih identitet in z njimi upravlja, skrbi za varovanje lastnega ugleda ter za ravnanje s podatki, ki nastanejo z uporabo številnih digitalnih orodij in storitev v različnih digitalnih okoljih.

4.3 USTVARJANJE DIGITALNIH VSEBIN

4.3.1 Razvoj digitalnih vsebin	4.3.1.1 Ustvarja in ureja digitalne vsebine v različnih formatih.
4.3.2 Umeščanje in poustvarjanje digitalnih vsebin	4.3.2.1 Digitalne vsebine obogati z dodajanjem slik, glasbe, videoposnetkov, vizualnih efektov idr.
4.3.3 Avtorske pravice in licence	4.3.3.1 Pozna licence in avtorske pravice. Spoštuje pravice avtorjev in jih ustrezno citira.
4.3.4 Programiranje	4.3.4.1 Zna ustvariti algoritem za rešitev enostavnega problema. Zna odpraviti preproste napake v programu.

4.4 VARNOST

4.4.1 Varovanje naprav	4.4.1.1 Deluje samozaščitno; svoje naprave zaščiti z ustreznimi gesli, programsko opremo in varnim ravnanjem, jih ne pušča brez nadzora v javnih prostorih idr.
4.4.2 Varovanje osebnih podatkov in zasebnosti	4.4.2.1 Varuje osebne podatke in podatke drugih ter prepoznava zaupanja vredne ponudnike digitalnih storitev.
4.4.3 Varovanje zdravja in dobrobiti	4.4.3.1 Digitalno tehnologijo uporablja uravnoteženo, skrbi za dobro telesno in duševno dobrobit ter se izogiba negativnim vplivom digitalnih medijev.
4.4.4 Varovanje okolja	4.4.4.1 Zaveda se vplivov digitalnih tehnologij in njihove uporabe na okolje.

4.5 REŠEVANJE PROBLEMOV

4.5.1 Reševanje tehničnih težav	4.5.1.1 Prepozna tehnične težave pri delu z napravami ali digitalnimi okolji ter jih rešuje.
4.5.2 Prepoznavanje potreb in opredelitev tehnoloških odzivov	4.5.2.1 Prepoznava in ocenjuje potrebe, izbira ter uporablja digitalna orodja in jih prilagaja lastnim potrebam.
4.5.3 Ustvarjalna uporaba digitalne tehnologije	4.5.3.1 S pomočjo digitalne tehnologije ustvarja rešitve in novosti v postopkih ter izdelkih.
4.5.4 Prepoznavanje vrzeli v digitalnih kompetencah	4.5.4.1 Prepozna vrzeli v svojih digitalnih kompetencah, jih po potrebi izboljšuje in dopolnjuje ter pri tem podpira tudi druge.

5.1 ZAMISLI IN PRILOŽNOSTI

5.1.1 Odkrivanje priložnosti	5.1.1.1 Prepozna avtentične izzive kot priložnosti za ustvarjanje vrednost zase in za druge.
5.1.2 Ustvarjalnost in inovativnost	5.1.2.1 Pri reševanju izzivov na ustvarjalen način uporablja znanje in izkušnje za ustvarjanju boljših rešitev. 5.1.2.2 Pripravi nabor možnih rešitev izziva, pri čemer stremi k oblikovanju vrednosti za druge.
5.1.3 Vizija	5.1.3.1 Oblikuje vizijo prihodnosti, ki vključuje odgovore na vprašanja, kaj namerava početi v prihodnosti, kakšen želi postati in kakšno skupnost želi sooblikovati.
5.1.4 Vrednotenje zamisli	5.1.4.1 Vrednoti rešitve ob upoštevanju kriterijev po načelu ustvarjanja dobrobiti za druge in izbere ustrezno rešitev.
5.1.5 Etično in trajnostno razmišljanje	5.1.5.1 Prepozna in ovrednoti vpliv svojih odločitev ter ravnanj na skupnost in okolje.

5.2 VIRI

5.2.1 Samozavedanje in samoučinkovitost	5.2.1.1 Prepozna svoje želje, močna in šibka področja ter zaupa, da lahko pozitivno vpliva na ljudi in situacije.
5.2.2 Motiviranost in vztrajnost	5.2.2.1 Je pozitivno naravnani, samozavesten in osredotočen na proces reševanja izziva. 5.2.2.2 Vztraja pri opravljanju kompleksnejših nalog.
5.2.3 Vključevanje virov	5.2.3.1 Pridobi podatke in sredstva (materialna, nematerialna in digitalna), potrebne za prehod od zamisli k dejanjem, s katerimi odgovorno in učinkovito upravlja, pri čemer upošteva učinkovito izrabo lastnega časa in finančnih sredstev.
5.2.4 Vključevanje človeških virov	5.2.4.1 Spodbuja in motivira druge pri reševanju skupnih nalog. 5.2.4.2 Poišče ustrezno pomoč posameznika (npr. vrstnika, učitelja, strokovnjak itd.) ali strokovne skupnosti. 5.2.4.3 Razvije spretnosti za učinkovito komunikacijo, pogajanje, vodenje, ki so potrebne za doseganje rezultatov.
5.2.5 Finančna pismenost	5.2.5.1 V različnih življenjskih situacijah prepozna in rešuje finančne izzive (viri finančnih sredstev, skrb za denar, poslovanje npr. z banko, zavarovalnico ter drugimi finančnimi institucijami, ocena potrebnih sredstev, tveganj in odločitev o zadolževanju ter naložbi, varčevanju). 5.2.5.2 Sprejema odgovorne finančne odločitve za doseganje blaginje (osebne in za skupnost). 5.2.5.3 Pridobiva ustrezno znanje na področju finančne pismenosti za kakovostno vsakdanje in poklicno življenje.

5.3 K DEJANJEM

5.3.1 Prevzemanje pobude	5.3.1.1 Spodbuja in sodeluje pri reševanju izzivov, pri čemer prevzema individualno in skupinsko odgovornost.
5.3.2 Načrtovanje in upravljanje	5.3.2.1 V procesu reševanja problemov si zastavlja kratkoročne, srednjeročne in dolgoročne cilje, opredeli prednostne naloge in pripravi načrt. 5.3.2.2 Prilagaja se nepredvidenim spremembam.
5.3.3 Obvladovanje negotovosti, dvoumnosti in tveganja	5.3.3.1 Na nepredvidene situacije se odziva s pozitivno naravnanoostjo in ciljem, da jih uspešno razreši. 5.3.3.2 Pri odločitvah primerja in analizira različne informacije, da zmanjša negotovost, dvoumnost in tveganja.
5.3.4 Sodelovanje	5.3.4.1 Sodeluje z različnimi posamezniki ali skupinami. 5.3.4.2 Morebitne spore rešuje na konstruktiven način in po potrebi sklepa kompromise.
5.3.5 Izkusveno učenje	5.3.5.1 Z reševanjem izzivov pridobiva nove izkušnje in jih upošteva pri sprejemanju nadaljnjih odločitev. 5.3.5.2 Presoja uspešnost doseganja zastavljenih ciljev in pri tem prepozna priložnosti za nadaljnje učenje. 5.3.5.3 Prepozna priložnosti za aktivno uporabo pridobljenega znanja v novih situacijah. 5.3.5.4 Povratne informacije uporabi za nadaljnji razvoj podjetnostne kompetence.